

Socialstyrelsen

Udfordringer i forhold til voksne på det specialiserede socialområde

Kommunale perspektiver

maj 2021

Viden til gavn

Udfordringer i forhold til voksne på det specialiserede socialområde

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet 27. maj 2021
Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Digital udgivelse: ISBN 978-87-94059-44-2

Indhold

Forord	1
Indledning	2
Sammenfatning	4
1 Organisering, styring og kvalitet	7
1.1 Koordinering og samarbejde mellem sektorer.....	9
1.2 Indsats og metode: kvalitet i indsats og metode	12
1.3 Koordinering og samarbejde på tværs af fagområder i kommunen.....	13
1.4 En forebyggende og mindre indgribende indsats.....	15
1.5 Indsats og metode: tilbudsvifte	17
1.6 Koordinering og samarbejde på tværs af kommuner	18
1.7 Koordinering og samarbejde med civilsamfund og lokale aktører	19
1.8 En strategi på det sociale område.....	21
1.9 Sagsbehandling.....	23
1.10 Øvrige organisatoriske udfordringer	25
1.11 Overblik over efterspørgsel på støtteformer på tværs af organisatoriske udfordringer....	26
1.12 Sammenhæng mellem oplevede udfordringer og behov for ekstern støtte	27
2 Målgrupper	29
2.1 Unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien.....	31
2.2 Unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt ..	32
2.3 Unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug.....	33
2.4 Unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse	34
2.5 Unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder	36
2.6 Unge og voksne med autismspektrumforstyrrelser	37
2.7 Unge og voksne med stofmisbrug	38
2.8 Unge og voksne i hjemløshed	39
2.9 Unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen	39
2.10 Unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser	41
2.11 Unge og voksne, der lever med vold i nære relationer	42
2.12 Unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer	42
2.13 Unge og voksne med erhvervet hjerneskade.....	43
2.14 Unge og voksne socialt udsatte grønlandere.....	44
2.15 Unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade.....	46
2.16 Unge og voksne med fysiske handicap.....	47

Udfordringer i forhold til voksne på det specialiserede socialområde

2.17	Øvrige målgruppespecifikke udfordringer.....	48
3	Kommunal, regional og socioøkonomisk variation i udfordringer	49
3.1	Kommunestørrelse	49
3.2	Regional variation	52
3.3	Socioøkonomisk variation.....	53
4	Aktuelle temaer.....	54
4.1	Sociale problemer hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund.....	54
4.2	Pårørende til voksne på det sociale område	55
4.3	Håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område	56
4.4	Velfærdsteknologi i den sociale indsats	57
4.5	Stigende antal ældre blandt socialt udsatte og mennesker med kognitive handicap	58
4.6	Opsamling på aktuelle temaer.....	60
5	Litteratur.....	61
	Bilag 1 – Udvikling af spørgeskemaundersøgelsen	62
	Bilag 2 – Målgrupper	63
	Bilag 3 – Kommunale behov for ekstern viden og støtte	64
	Bilag 4 – Sammenhæng mellem udfordringer og behov for ekstern støtte	65
	Bilag 5 – Sammenhæng mellem udfordringer og kommunestørrelse.....	67
	Bilag 6 – Regionale forskelle på oplevede udfordringer	70
	Bilag 7 – Sammenhæng mellem udfordringer og socioøkonomisk indeks	72

Forord

Socialstyrelsen samarbejder tæt med kommunerne om udvikling af sociale indsatser til gavn for de børn, unge og voksne, som har behov for støtte. For at sikre en effektiv og investeringsorienteret brug af nationale midler til udvikling og udbredelse af virksomme sociale indsatser er det vigtigt for Socialstyrelsen at have et aktuelt og dækkende billede af, hvilke udfordringer og behov for støtte kommunerne oplever.

Socialstyrelsen har i efteråret 2020 gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse af kommunernes perspektiver på udfordringer og behov i arbejdet med henholdsvis børn, unge og familier og voksne på det specialiserede socialområde. Denne rapport indeholder resultaterne på det specialiserede voksenområde fra og med 18 år og opefter. Socialstyrelsen har udgivet en tilsvarende rapport på børne- og ungeområdet. VIVE har tidligere, på vegne af Socialstyrelsen, gennemført tilsvarende undersøgelser af kommunernes udfordringsbillede (VIVE, 2018; VIVE, 2019). Denne undersøgelse dækker bredere end de tidligere undersøgelser på socialområdet¹.

Resultaterne af undersøgelsen giver blandt andet mulighed for at målrette udviklingen og udbredelsen af virksomme sociale indsatser til de områder, hvor kommunerne har størst behov for støtte. Undersøgelsen benyttes blandt andet som grundlag for Socialstyrelsens arbejde med udviklings- og investeringsprogrammerne på det sociale område, hvor der årligt igangsættes en række initiativer, der har til hensigt at udvikle og udbrede virksomme sociale indsatser, som efterspørges bredt i landets kommuner.

Socialområdet hænger tæt sammen med andre velfærdsområder. Undersøgelsen afspejler dette ved en række tværgående fokusområder, målgruppespecifikke fokusområder og aktuelle temaer. Udviklingen af nye effektive indsatser retter sig her først og fremmest mod socialområdet, men initiativerne kan også gå på tværs af sundheds-, beskæftigelses-, uddannelses- og socialområdet, når det tværgående arbejde bidrager til at løse en social problemstilling.

En stor tak skal lyde til alle jer i kommunerne, som har bidraget med jeres perspektiver på centrale udfordringer og behov for støtte på det specialiserede socialområde. Vi er meget glade for, at så stor en andel af kommunerne har bidraget til undersøgelsen. Det betyder, at vi har fået et dækkende og meget værdifuldt overblik over de udfordringer og behov, som kommunerne oplever, som bidrager til et solidt grundlag for at igangsætte nationale initiativer, der virker i praksis og hjælper de børn, unge og voksne, som har behov for støtte.

Ellen Klarskov Lauritzen

Direktør, Socialstyrelsen

¹ Se bilag 1 for nærmere information om udviklingen og gennemførelsen af undersøgelsen.

Indledning

Undersøgelsen består overordnet af tre blokke, som hver omfatter en række fokusområder eller temaer, jf. boks 1. Første blok omfatter organisatoriske fokusområder, som har betydning for arbejdet med at yde en kvalificeret og effektiv indsats på det sociale område. Anden blok omfatter en række målgruppespecifikke fokusområder, og tredje blok omfatter fem udvalgte aktuelle temaer, der er særligt interessante i disse år.

Boks 1 – Indhold i spørgeskemaundersøgelsen på det specialiserede voksenområde

Organisatoriske fokusområder omfatter arbejdet med:

- en strategi for det specialiserede voksenområde
- en forebyggende og mindre indgribende indsats
- sagsbehandling
- koordinering og samarbejde på tværs af fagområder i kommunen
- koordinering og samarbejde på tværs af kommuner
- koordinering og samarbejde mellem sektorer
- koordinering og samarbejde med civilsamfund og andre aktører
- indsats og metode: kvalitet i indsats og metode
- indsats og metode: tilbudsvifte.

De 16 målgrupper omfatter²:

- unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade
- unge og voksne med autismespektrumforstyrrelser
- unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser
- unge og voksne med erhvervet hjerneskade
- unge og voksne med fysiske handicap
- unge og voksne med stofmisbrug
- unge og voksne i hjemløshed
- unge og voksne, der lever med vold i nære relationer
- unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen
- unge og voksne socialt udsatte grønlandere
- unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer
- unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug
- unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt
- unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse
- unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien
- unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder.

Spørgsmål til hver målgruppe

- identificering
- vækst i målgruppeomfang
- en forebyggende og mindre indgribende indsats
- tilbud og indsatser
- samarbejde med borgere
- samarbejde på tværs af kommunen om indsatser og tilbud
- samarbejde med relevante sektorer om indsatser og tilbud
- kompetencer og viden hos fagprofessionelle
- udfordringer med målgruppen samlet set.

Aktuelle temaer omfatter:

- sociale problemstillinger hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund
- pårørende til voksne på det sociale område
- håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område
- velfærdsteknologi i den sociale indsats
- stigende antal ældre blandt socialt udsatte og mennesker med kognitive handicap.

² For nærmere beskrivelse af de specifikke målgrupper, se bilag 2.

Spørgeskemaet blev sendt til alle landets kommuner i september 2020 via mail. Mailen var stilet til socialchefer (eller tilsvarende chefniveau på socialområdet). 95 pct. af landets kommuner har gennemført eller delvist gennemført spørgeskemaundersøgelsen på voksenområdet. Den høje svarprocent giver en høj grad af sikkerhed for, at undersøgelsen giver et dækkende billede af kommunernes oplevede udfordringer på de områder, som er omfattet af undersøgelsen³.

Undersøgelsen giver et overordnet billede af kommunernes perspektiv på centrale udfordringer i arbejdet med socialt udsatte, personer med psykiske vanskeligheder og personer med handicap, men siger ikke noget om kvaliteten af det sociale arbejde eller borgeres eller andre aktørers oplevede udfordringer. I undersøgelsen belyses kommunale udfordringer hovedsageligt ud fra et organisatorisk og socialfagligt perspektiv, mens juridiske og økonomiske rammebetingelser i meget begrænset omfang belyses. Undersøgelsen belyser udfordringer i et bredt perspektiv, hvorfor undersøgelsen ikke kan bruges til at forklare årsager til udfordringer i dybden. Dette vil kræve yderligere undersøgelse og dialog med kommunerne.

En anden begrænsning i undersøgelsen er, at der ikke tages hensyn til eksempelvis omfang og forekomst af målgrupper. Der kan for eksempel være udfordringer relateret til nogle af de mindre målgrupper, som ikke opleves som store for kommunerne netop grundet målgruppens beskedne størrelse, lige såvel som der kan være målgrupper, som kun er tilstede i mindre grad i kommunerne. Da resultater af kommunernes besvarelser angives samlet for hele landet, vil disse nuancer være sløret.

I forbindelse med dataindsamlingen opfordrede Socialstyrelsen kommunerne til at koordinere besvarelsen på det specialiserede voksenområde med relevante parter (det kunne være på tværs af enheder i kommunen, som eksempelvis beskæftiger sig med henholdsvis voksne med handicap og socialt udsatte voksne, afhængigt af hvordan den pågældende kommune er organiseret). Det vurderes, at kommunerne har foretaget denne koordination på forskellig vis. Det bemærkes, at resultaterne i denne rapport er kommunernes akkumulerede svar på landsplan. Denne rapport giver derfor ikke et udtømmende billede af udfordringer på det specialiserede børne- og ungeområde. Resultaterne vil derfor ikke nødvendigvis kunne genkendes hos de enkelte sagsbehandlere og afdelingsledere lokalt i kommunerne.

Svarskalaen består som udgangspunkt af fire kategorier, som omfatter ”i meget høj grad”, ”i høj grad”, ”i mindre grad” og ”slet ikke”. Nogle kommuner har bemærket, at de har manglet en kategori imellem ”i høj grad” og ”i mindre grad”, hvilket kan have medført enten en over- eller underestimering af udfordringer og behov.

³ Læs mere om dataindsamlingen i bilag 1.

Sammenfatning

I det følgende præsenteres kommunernes rapporterede hovedudfordringer på voksenområdet både i forhold til organisation, styring, kvalitet og målgrupper samt aktuelle temaer.

Udfordringer i arbejdet med data og kvalitetsudvikling

På tværs af de organisatoriske udfordringer peger resultaterne i retning af, at kommunerne generelt oplever udfordringer i relation til indsamling og anvendelse af data samt systematisk opfølgning. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at der er 54 pct. af kommunerne, der angiver, at de oplever udfordringer med at anvende data som grundlag for styring efter strategiske målsætninger. 51 pct. af kommunerne angiver, at de oplever udfordringer med at følge og udvikle kvaliteten i socialfaglige indsatser og metoder på en systematisk måde. Derudover angiver 51 pct. af kommunerne, at de oplever udfordringer med at anvende data om borgere til refleksion over og udvikling af den socialfaglige praksis, mens 41 pct. angiver, at de oplever udfordringer med at indsamle data om borgerens udvikling og trivsel på en systematisk måde.

Adspurgt til, i hvilken grad kommunen samlet set oplever udfordringer i arbejdet med at kvalitetsudvikle sociale indsatser, angiver 33 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med at kvalitetsudvikle sociale indsatser og metoder. På tværs af spørgeskemaundersøgelsen er der en tendens til, at graden af oplevede udfordringer er lavere ved spørgsmål af mere generel og overordnet karakter end ved spørgsmål, som er karakteriseret ved at være afgrænset til en mere specifik problemstilling. Dette afspejles ligeledes i ovenstående spørgsmål, hvor kommunerne i mindre grad oplever udfordringer "samlet set" i forhold til de mere specifikke spørgsmål⁴.

Udfordringer i samarbejdet mellem sektorer

På tværs af socialområdet angiver 36 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at koordinere og samarbejde mellem sektorer samlet set. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at 53 pct. af kommunerne oplever udfordringer i samarbejdet med behandlingspsykiatrien, og 48 pct. angiver, at de oplever udfordringer med at koordinere mellem lovgivninger.

Derudover er der 51 pct. af kommunerne, der oplever udfordringer med at investere i en forebyggende og mindre indgribende indsats, hvor de potentielle økonomiske gevinster ligger længere ude i fremtiden (eller på andre fagområder/i andre forvaltninger).

Udfordringer med systematisk opfølgning i sagsbehandlingen og udvikling af kompetencer

40 pct. af kommunerne angiver, at de i relation til sagsbehandling oplever udfordringer med at sikre hyppig systematisk og dokumenteret opfølgning på, om indsatsen har den ønskede effekt, og om de opstillede mål nås. Derudover angiver 30 pct. af kommunerne, at de oplever udfordringer med at sikre udvikling af viden og kompetencer blandt fagprofessionelle i sagsbehandlingen.

⁴ Dette kan muligvis hænge sammen med, at de overordnede spørgsmål om graden af udfordringer for hvert fokusområde afspejler et "gennemsnit" af den enkelte kommunes udfordringer, hvor de mere specifikke spørgsmål vedrørende udfordringer inden for et givent fokusområde i højere grad afspejler udfordringer inden for et afgrænset område. Derudover kan det være lettere for kommunerne at forholde sig til graden af oplevede udfordringer i en mere specifik kontekst.

De tre største udfordringer på tværs af målgrupper

På tværs af målgrupperne tegner der sig et billede af, at der generelt er nogle udfordringer, som kommunerne oplever på tværs af målgrupper. Betragter man de tre største udfordringer inden for hver målgruppe på tværs af alle målgrupper, er udfordringer med at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag den udfordring, som fremgår hyppigst. Dette gør sig gældende for 15 ud af 16 målgrupper.

Dernæst relaterer den næst hyppigste udfordring på tværs af målgrupper sig til vækst i antallet af individer i målgrupperne. For 10 af de i alt 16 målgrupper oplever kommunerne denne udfordring som en af de tre største.

Den tredjehyppigste udfordring på tværs af målgrupperne relaterer sig til at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgrupperne. Kommunerne angiver denne udfordring som en af de tre største for 7 ud af de 16 målgrupper.

På tværs af målgrupperne er der væsentlig forskel på, hvor store udfordringer kommunerne oplever i arbejdet med eksempelvis unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien og unge og voksne med fysiske handicap, lige såvel som der er væsentlig forskel på, hvor store udfordringer kommunerne hver især oplever inden for samme målgruppe. Undersøgelsen afdækker ikke, hvilke faktorer der konkret ligger bag denne variation i udfordringsbilledet.

Voksne med psykiske vanskeligheder og komplekse problemstillinger fylder

På voksensocialområdet oplever kommunerne særligt udfordringer i arbejdet med borgere med psykiske vanskeligheder og komplekse problemstillinger. 48 pct. af kommunerne oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien samlet set, mens 46 og 45 pct. af kommunerne oplever udfordringer i arbejdet med henholdsvis unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt, og unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug. På tværs af alle tre målgrupper angiver mere end halvdelen af kommunerne (56-68 pct.), at de oplever udfordringer med vækst i antallet af målgruppen med at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen samt at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag.

Arbejdet med voksne med fysiske handicap er mindst udfordrende

Færrest kommuner oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med fysiske handicap og unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade. For begge målgrupper angiver kommunerne, at kun 2 pct. oplever udfordringer. Kommunerne oplever ligeledes relativt få udfordringer i arbejdet med unge og voksne med erhvervet hjerneskade samlet set, hvor 9 pct. af kommunerne oplever udfordringer.

For nogle udsatte målgrupper ved kommunerne ikke, om de oplever udfordringer

Mere end en tredjedel af kommunerne angiver "ved ikke" til en række spørgsmål om udfordringer i relation til arbejdet med unge og voksne med vold i nære relationer, unge og voksne med senfølger efter seksuelle overgreb, unge og voksne i prostitution eller med prostitutionslignende erfaringer samt socialt udsatte grønlændere.

Manglende kompetencer i arbejdet med unge og voksne med etnisk minoritetsbaggrund

48 pct. af kommunerne angiver, at fagprofessionelle i kommunerne i mindre grad har tilstrækkelig viden og kompetencer til at yde kvalificeret socialt arbejde, som imødekommer kulturelle forskelle for voksne med etnisk minoritetsbaggrund.

Udfordringer med implementering af velfærdsteknologiske løsninger

52 pct. af kommunerne angiver, at de i meget høj grad eller i høj grad oplever udfordringer med at implementere velfærdsteknologiske løsninger (for eksempel apps eller virtuelle løsninger) til voksne på det sociale område. Dertil angiver 44 pct. af kommunerne, at de i meget høj grad

eller i høj grad oplever udfordringer med at sikre tilstrækkelig viden om brug af ny teknologi såsom velfærdsteknologiske løsninger, der kan anvendes af voksne på det sociale område.

Mindre fokus på pårørende

Mange kommuner giver udtryk for, at de oplever udfordringer i arbejdet med at inddrage og samarbejde med pårørende til voksne på det sociale område. For eksempel angiver 49 pct. af kommunerne, at de i mindre grad har fokus på, at pårørende til voksne på det sociale område får den rette hjælp og støtte. Derudover angiver 50 pct. af kommunerne, at de i mindre grad har tilstrækkelige metoder og indsatser til at understøtte pårørendes involvering i den enkeltes liv. Det bemærkes dog, at kommunerne ikke har en generel forpligtelse til at yde hjælp og støtte til pårørende til voksne på socialområdet, alene fordi de er pårørende.

Variation i udfordringer og kommunestørrelse

Der er stor variation i kommunernes besvarelser. Dette tyder på, at kommunerne står i forskellige situationer med dertilhørende forskellige behov og løsningsmuligheder.

Dette afspejles til dels i analyser af sammenhængen mellem kommunestørrelse og region og graden af oplevede udfordringer på de organisatoriske områder og målgruppespecifikke områder. Her fremgår det, at der ikke er nogen klar tendens til, at kommunestørrelse og kommunens socioøkonomiske variation hænger sammen med kommunernes oplevede udfordringer i relation til organisatoriske og målgruppespecifikke fokusområder. Eksempelvis ses der variationer i udfordringer med unge og voksne socialt udsatte grønlændere og i koordination og samarbejde med civilsamfundet i forhold til kommunestørrelse, men denne variation er ikke statistisk signifikant.

Der ses til gengæld en sammenhæng mellem regioner og enkelte fokusområder. Dette gælder eksempelvis for fokusområdet koordinering og samarbejde: tværkommunalt, hvor Region Sjælland oplever signifikant⁵ større udfordringer end de øvrige fire regioner. Omvendt oplever Region Nordjylland signifikant færre udfordringer for samme fokusområde i forhold til regionerne Midtjylland, Sjælland og Hovedstaden. Det samme gør sig gældende for fokusområderne koordinering og samarbejde: sektorer og indsats og metode: tilbudsvifte, hvor Region Sjælland i begge tilfælde oplever signifikant større udfordringer end de fire øvrige regioner. Resultaterne skal dog tolkes med varsomhed på grund af det begrænsede antal observationer.

Efterspørgsel på viden og ekstern støtte

I undersøgelsen er kommunerne blevet spurgt til, hvilke former for viden og ekstern støtte der vil kunne bidrage til at imødekomme udfordringer på tværs af de organisatoriske fokusområder. Her er der i gennemsnit flest kommuner, der ønsker viden og støtte i form af indsatser og metoder, data og nøgletal samt kompetenceudvikling til at imødekomme udfordringer på tværs af de organisatoriske fokusområder.

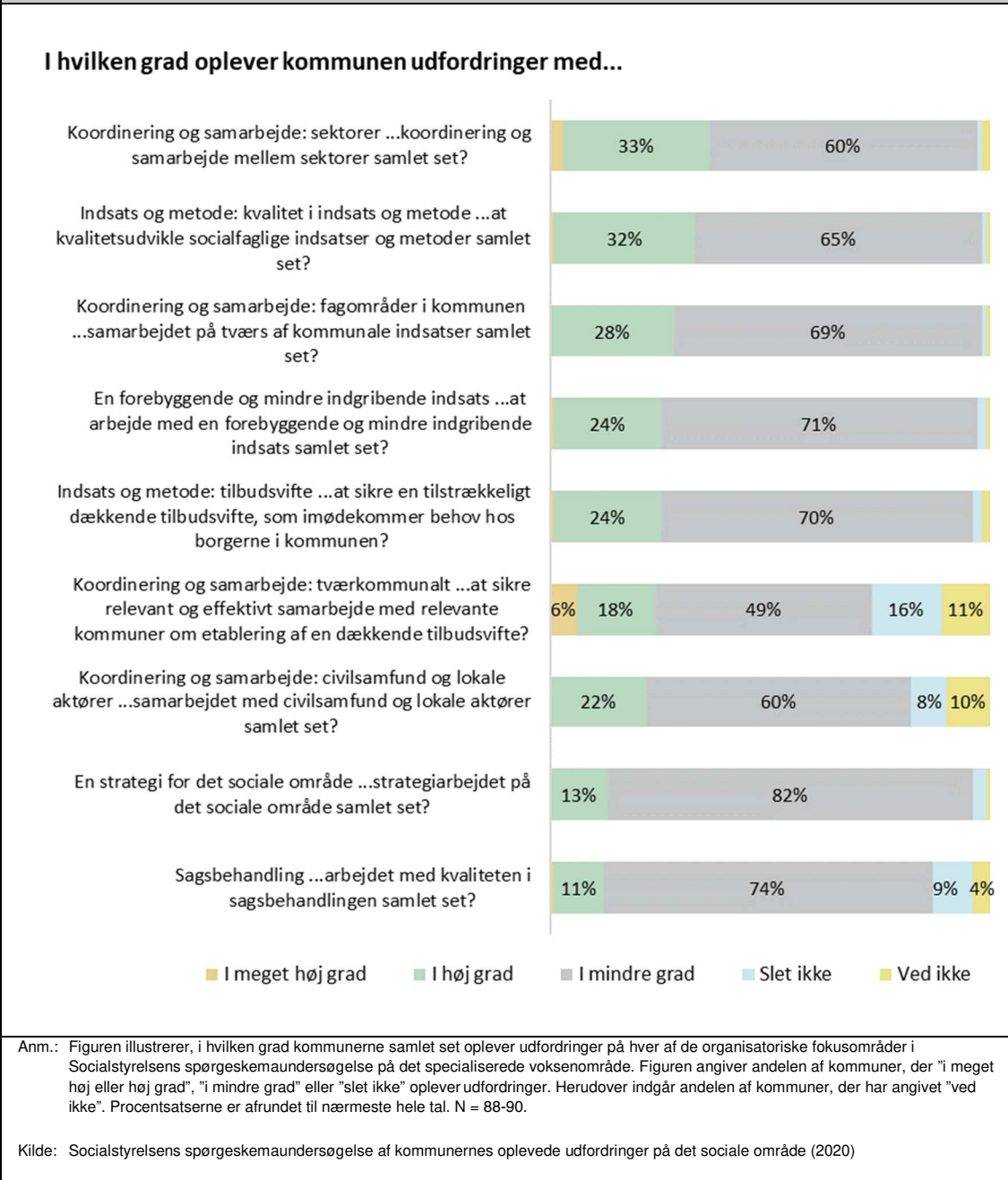
⁵ På et 5 % signifikansniveau.

1 Organisering, styring og kvalitet

I spørgeskemaundersøgelsen blev kommunerne bedt om at vurdere, i hvilken grad de oplever udfordringer på tværs af det sociale område, samt i hvilken grad de oplever behov for ekstern støtte til at imødekomme disse udfordringer. I dette afsnit præsenteres kommunernes oplevede udfordringer og behov for støtte på det specialiserede voksenområde. Derefter belyses sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer og deres behov for støtte.

På tværs af de ni organisatoriske fokusområder er kommunerne blevet spurgt til, i hvilken grad de samlet set oplever udfordringer med det givne fokusområde. Hertil angiver flest kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med koordinering og samarbejde mellem sektorer (36 pct.), at kvalitetsudvikle socialfaglige indsatser og metoder (33 pct.) samt at samarbejde på tværs af kommunen om sociale indsatser (28 pct.), jf. figur 1. Færrest kommuner angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med kvaliteten i sagsbehandlingen (12 pct.).

Figur 1 – Kommunernes oplevede udfordringer på tværs af organisatoriske fokusområder på voksenområdet

I spørgeskemaundersøgelsen er kommunerne for hver af de organisatoriske fokusområder blevet spurgt til, i hvilken grad de har behov for støtte til at imødekomme udfordringerne inden for det givne fokusområde. I forlængelse heraf er kommunerne blevet spurgt til, hvilke former for støtte der vil kunne bidrage til kommunens arbejde inden for det givne fokusområde. Hertil har kommunerne haft mulighed for at afkrydse flere af de svarkategorier, der fremgår af boks 2.

Boks 2 – Svarkategorier til spørgsmål om støtteformer i undersøgelsen

Kommunerne havde mulighed for at afkrydse flere af nedenstående svarkategorier i deres besvarelse af spørgsmål vedrørende, hvilke former for ekstern støtte der vil kunne bidrage til kommunens arbejde inden for det givne fokusområde (hjælpetekst fra spørgeskemaet fremgår af parenteser for hver svarkategori):

- **kompetenceudvikling** (består af opkvalificering af ledere og medarbejdere gennem oplæg, undervisningsdage eller E-læring)
- **rådgivning og implementeringsstøtte** (består i at klarlægge udfordringer og opstille løsningsforslag gennem dialog med den enkelte kommune. Det kan være enkeltstående samtaler eller længerevarende forløb)
- **indsatser og metoder** (handler om, at der på nationalt plan udvikles og udbredes borgernære indsatser og metoder eller organisatoriske modeller i samarbejde med kommuner)
- **nationale retningslinjer og anbefalinger** (handler om, at der på nationalt plan udvikles nationale retningslinjer og anbefalinger, der omfatter faglige løsninger i relation til borgernære og organisatoriske problemstillinger)
- **netværk** (består i at etablere grupper, hvor der kan udveksles viden og erfaringer inden for området)
- **data og nøgletal** (omfatter, at der udvikles samt stilles nøgletal og redskaber til rådighed med henblik på at støtte kommunernes arbejde med datainformeret styring eller udvikling af faglig praksis. Eksempler på eksisterende redskaber er den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM), Indsatstrappens Nøgletal og Indsatstrappens Udgiftsmodel)
- **andet** (med kommentarfelt til nærmere angivelse heraf).

I det følgende præsenteres kommunernes oplevede udfordringer inden for hver af de ni organisatoriske fokusområder samt deres behov for støtte til at imødegå disse udfordringer. Fokusområderne præsenteres i prioriteret rækkefølge startende med det fokusområde, som kommunerne samlet set oplever størst udfordringer med og så fremdeles.

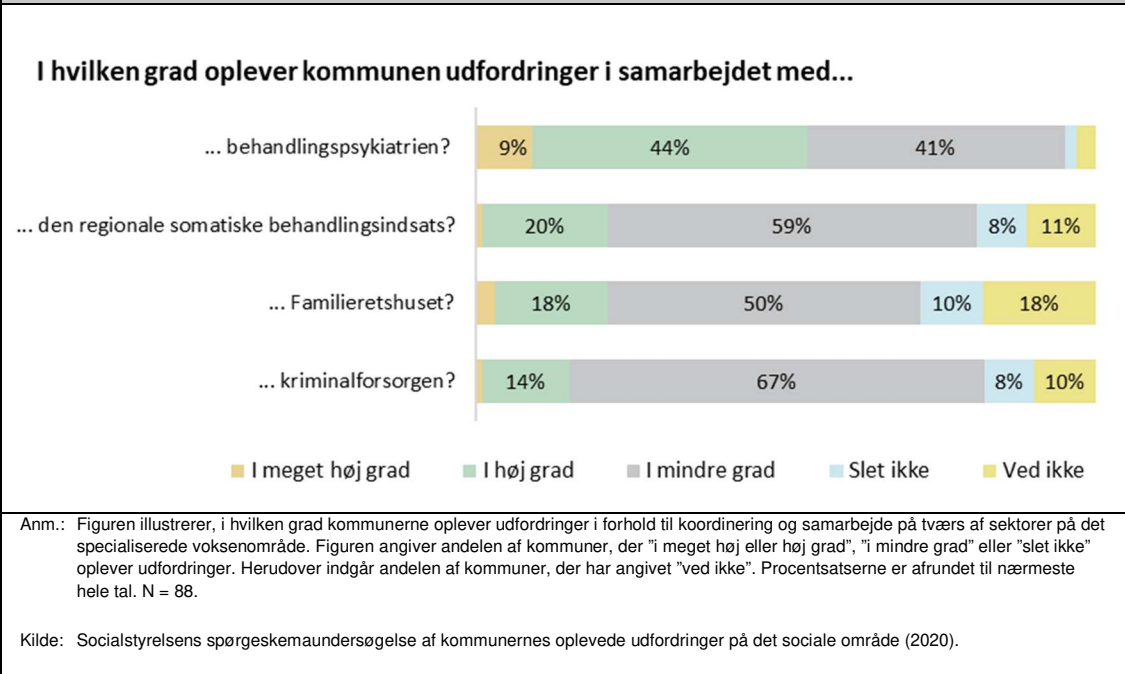
1.1 Koordinering og samarbejde mellem sektorer

Kommunerne er i relation til fokusområdet om koordination og samarbejde mellem sektorer blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer med koordination og samarbejde med sektorer samlet set. Her angiver 36 pct. af kommunerne, at de oplever udfordringer i samarbejdet med sektorer, jf. figur 1.

Kommunerne er derudover blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer i samarbejdet med henholdsvis behandlingspsykiatrien, den regionale somatiske behandlingsindsats, Familieretshuset og kriminalforsorgen. Her angiver 53 pct. af kommunerne, at de oplever udfordringer i samarbejdet med behandlingspsykiatrien på det specialiserede voksenområde, jf. figur 2. Det bemærkes i denne sammenhæng, at graden af kommunernes oplevede udfordringer i samarbejdet med behandlingspsykiatrien er næsten dobbelt så stor, som graden af oplevede udfordringer i samarbejdet mellem sektorer samlet set. Dette kan være et udtryk for, at det kan være lettere for kommunerne at svare på spørgsmål om udfordringer, som er af mere specifik karakter. Det kan dog ligeledes være et udtryk for, at resultaterne for det første er akkumulerede inden for hver enkelte kommune og derefter akkumuleret på landsplan, hvilket kan være med til at sløre graden af udfordringer i samarbejdet med sektorer på tværs af områder og målgrupper.

Dette fund er i tråd med VIVE's rapport vedrørende kommunernes oplevede udfordringer på voksensocialområdet i 2018, hvor VIVE konkluderer, at kommunernes største udfordring på tværs af målgrupper er koordinering mellem sektorer (VIVE, 2019).

Figur 2 – Kommunernes oplevede udfordringer i forhold til koordinering og samarbejde mellem sektorer

22 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer med samarbejdet mellem socialområdet og andre sektorer. 48 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest kommuner angiver, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer i samarbejdet mellem socialområdet og andre sektorer (i prioriteret rækkefølge):

- nationale retningslinjer og anbefalinger (42 kommuner)
- indsatser og metoder (36 kommuner), (se figur 3).

Figur 3 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til koordinering og samarbejde mellem sektorer

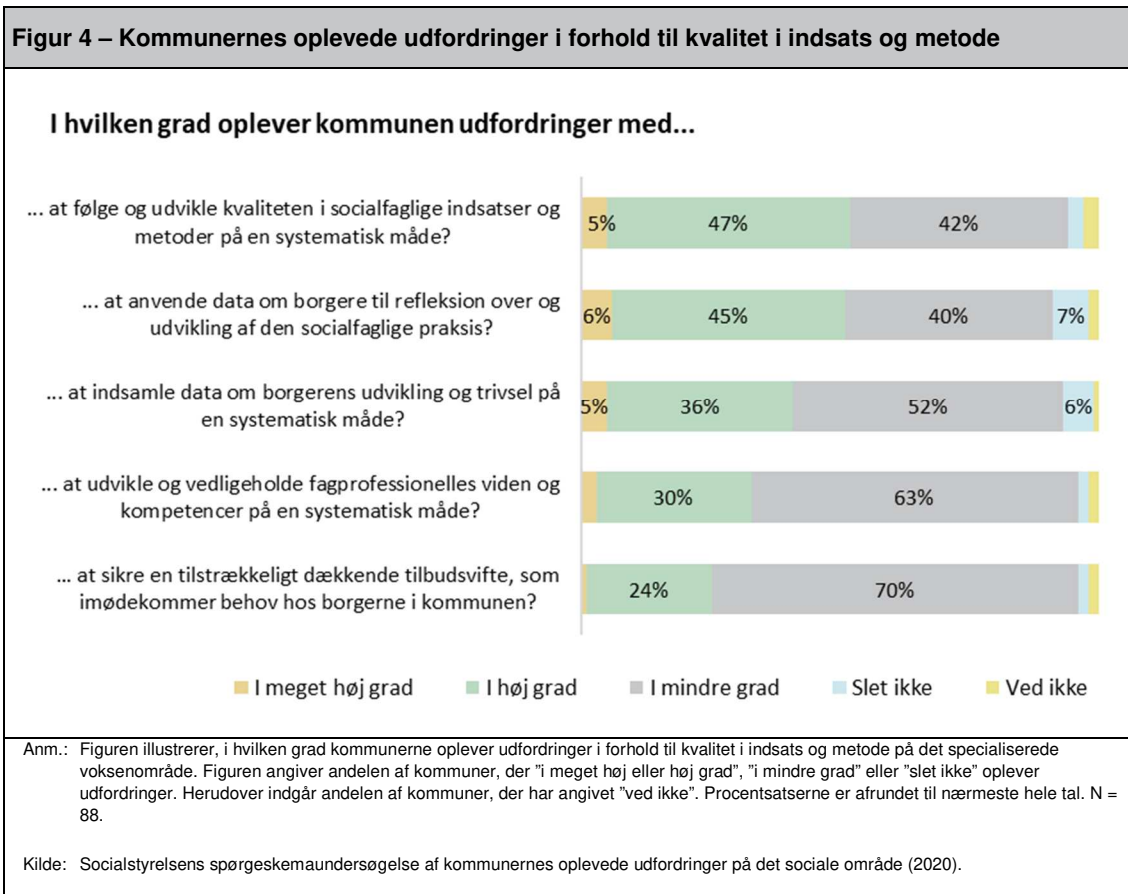

Anm.: Figuren afspejler antallet af kommuner, der har angivet, at de har behov for den givne form for viden eller støtte til at imødekomme udfordringer. Kommunerne har haft mulighed for at afkrydse flere kategorier. For nærmere information se bilag 3. N = 175.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

1.2 Indsats og metode: kvalitet i indsats og metode

I forbindelse med arbejdet med at kvalitetsudvikle socialfaglige indsatser og metoder angiver flest kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at følge og udvikle kvaliteten i socialfaglige indsatser og metoder på en systematisk måde (52 pct.), at anvende data om borgere til refleksion over og udvikling af den socialfaglige praksis (51 pct.) samt at indsamle data om borgerens udvikling og trivsel på en systematisk måde (41 pct.), jf. figur 4.

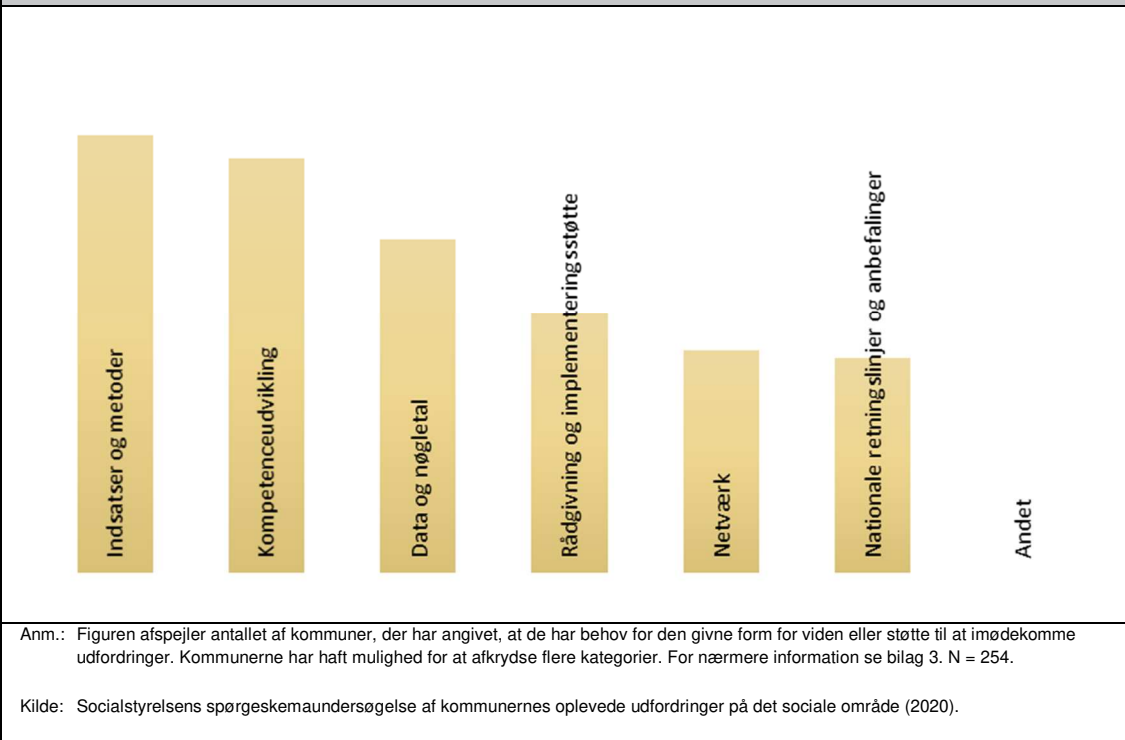

44 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer med kvalitetssikring af indsatser og metoder.

Flest kommuner angiver, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer med kvalitetssikring af indsatser og metoder:

- indsatser og metoder (59 kommuner)
- kompetenceudvikling (56 kommuner)
- data og nøgletal (45 kommuner), (se figur 5).

Figur 5 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til kvalitet i indsats og metode

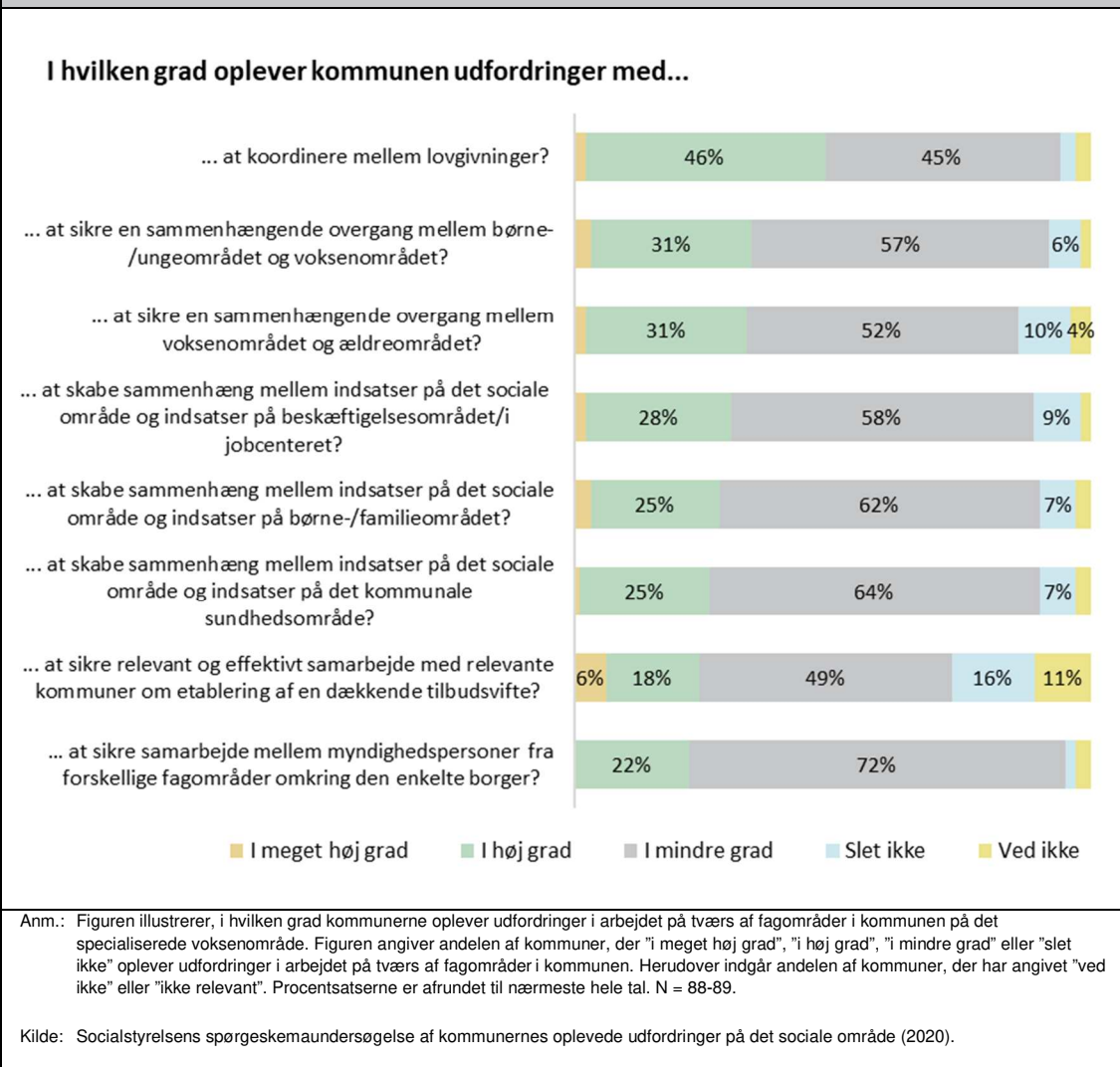
1.3 Koordinering og samarbejde på tværs af fagområder i kommunen

28 pct. af kommunerne angiver, at de i høj grad oplever udfordringer med samarbejdet på tværs af kommunale indsats til voksne samlet set, jf. figur 1. Kommunerne angiver, at den største udfordring i samarbejdet på tværs af fagområder i kommunen relaterer sig til udfordringer med at koordinere mellem lovgivninger. Her angiver 48 pct. af kommunerne, at de i høj (46 pct.) eller i meget høj grad (2 pct.) oplever udfordringer, jf. figur 6.

Adspurgte til, i hvilken grad kommunerne oplever udfordringer med at samarbejde med udvalgte fagområder i relation til voksenområdet, angiver flere kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med:

- at sikre en sammenhængende overgang mellem børne-/ungeområdet og voksenområdet (34 pct.)
- at sikre en sammenhængende overgang mellem voksenområdet og ældreområdet (33 pct.)
- at skabe sammenhæng mellem indsats på det sociale område og beskæftigelsesområdet (30 pct.), jf. figur 6.

Figur 6 – Udfordringer i samarbejdet på tværs af fagområder i kommunen

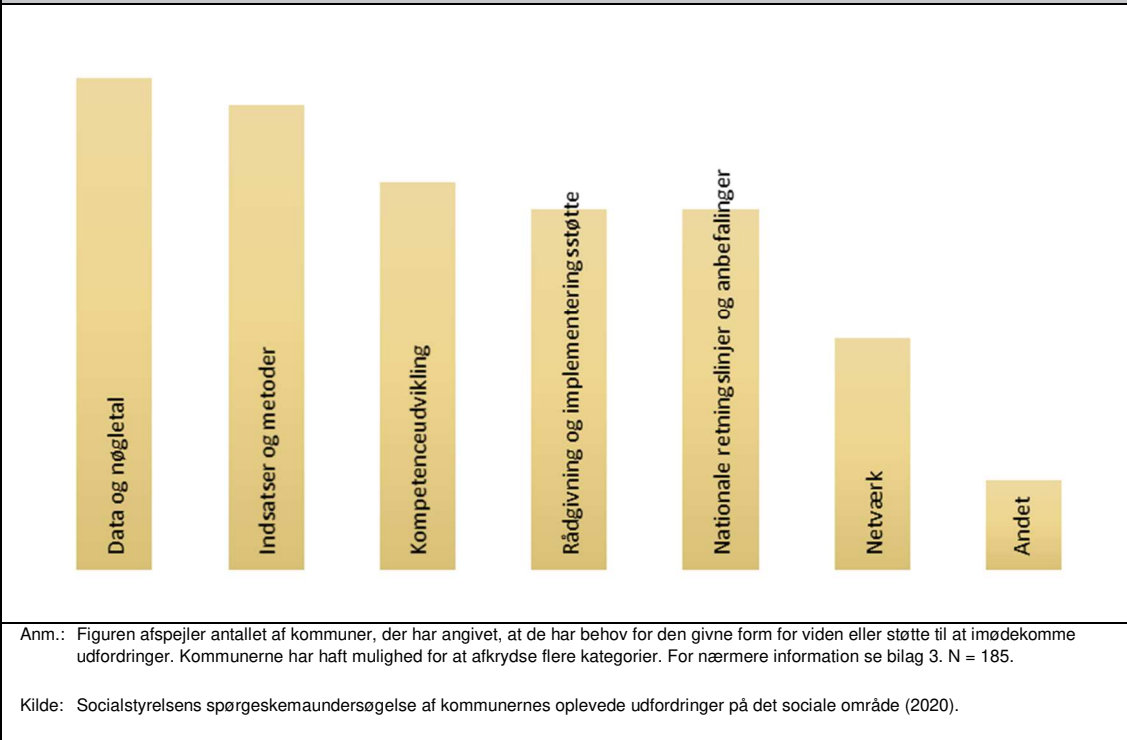

18 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer med samarbejdet på tværs af kommunale indsatser. 58 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest kommuner angiver, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer i samarbejdet på tværs af kommunale indsatser:

- data og nøgletal (38 kommuner)
- indsatser og metoder (36 kommuner)
- kompetenceudvikling (30 kommuner), (se figur 7).

Figur 7 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til samarbejdet på tværs af fagområder i kommunen

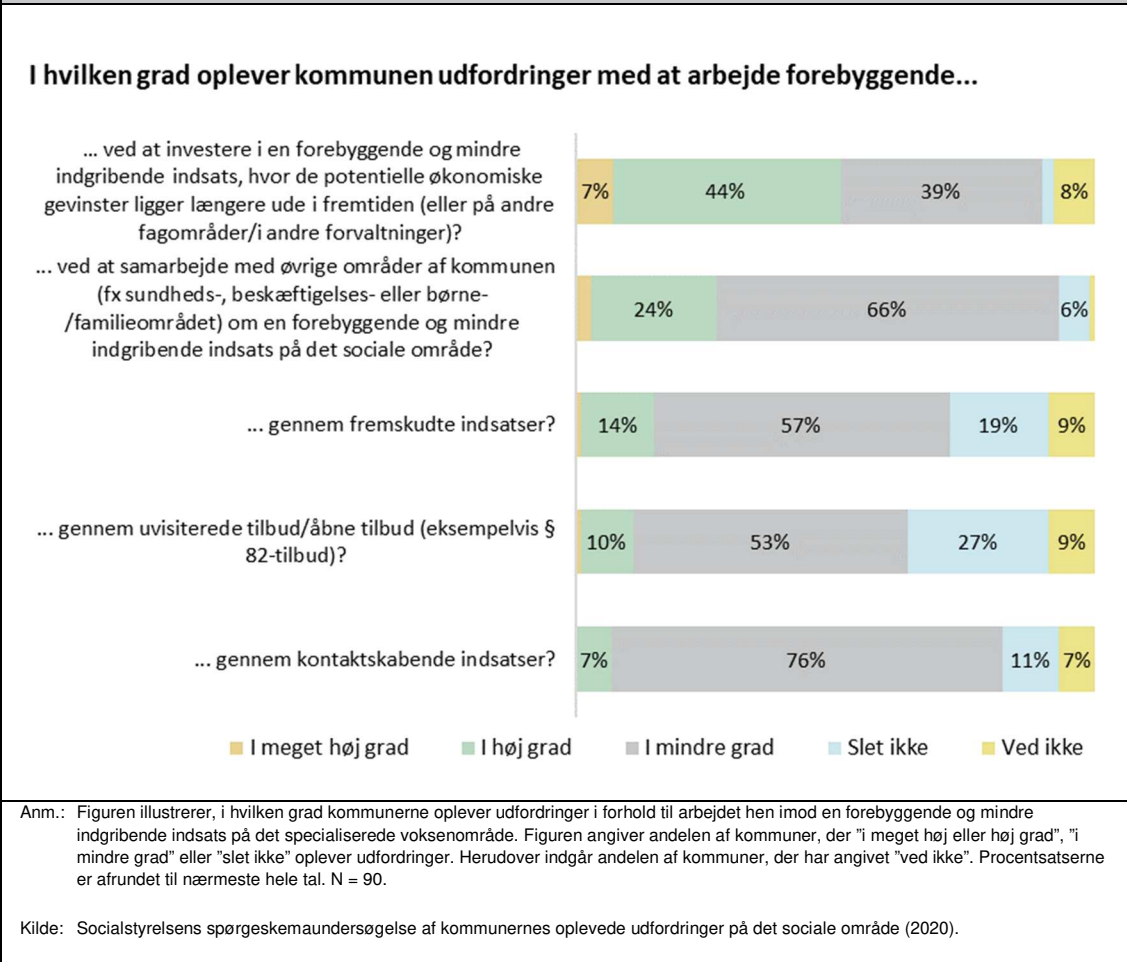

1.4 En forebyggende og mindre indgribende indsats

Kommunerne er i relation til dette fokusområde blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer med at arbejde med en forebyggende og mindre indgribende indsats samlet set. Her angiver 25 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at arbejde med en forebyggende og mindre indgribende indsats samlet set, jf. figur 1.

Kommunerne er derudover blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer i relation til en række mere specifikke situationer. Her angiver 51 pct. af de deltagende kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at arbejde forebyggende ved at investere i en forebyggende og mindre indgribende indsats, hvor de potentielle økonomiske gevinster ligger længere ude i fremtiden, jf. figur 8. Herefter angiver 27 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at arbejde forebyggende gennem et samarbejde med øvrige områder af kommunen.

Figur 8 – Kommunernes oplevede udfordringer i forhold til en forebyggende og mindre indgribende indsats

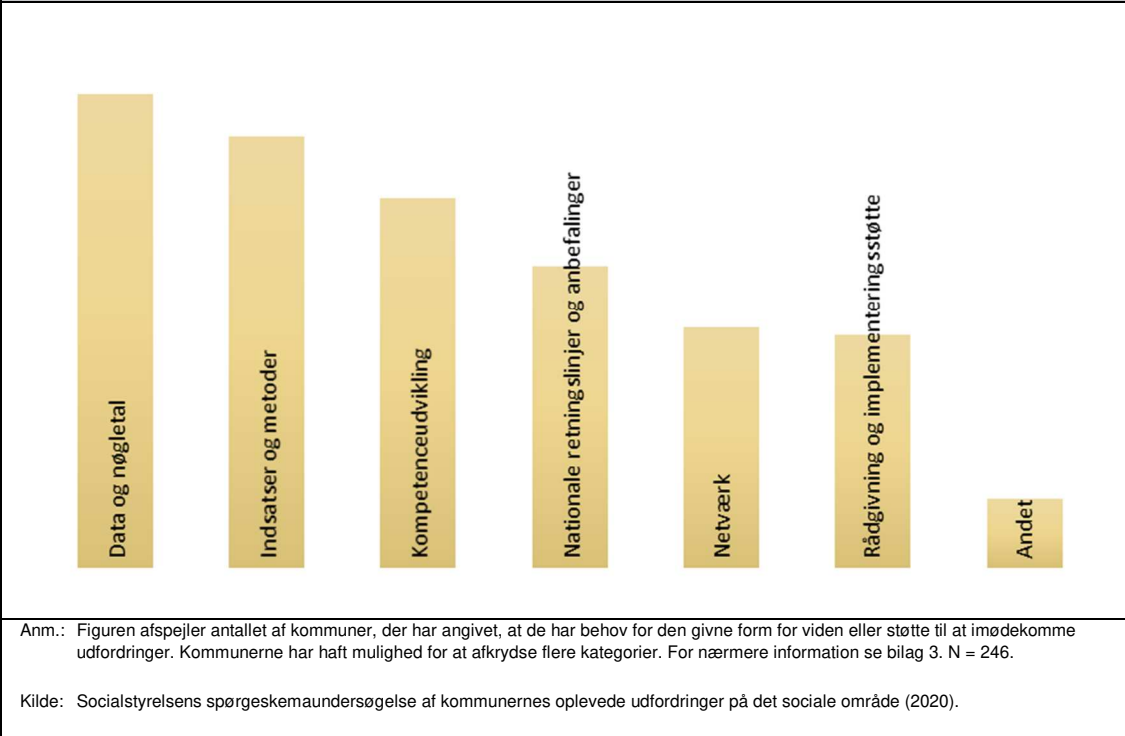

32 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme udfordringer i arbejdet med en forebyggende og mindre indgribende indsats på voksenområdet. 54 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest kommuner angiver i denne sammenhæng, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer i arbejdet med en forebyggende og mindre indgribende indsats:

- data og nøgletal (55 kommuner)
- indsatser og metoder (50 kommuner)
- kompetenceudvikling (43 kommuner), (se figur 9).

Figur 9 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til en forebyggende og mindre indgribende indsats

1.5 Indsats og metode: tilbudsvifte

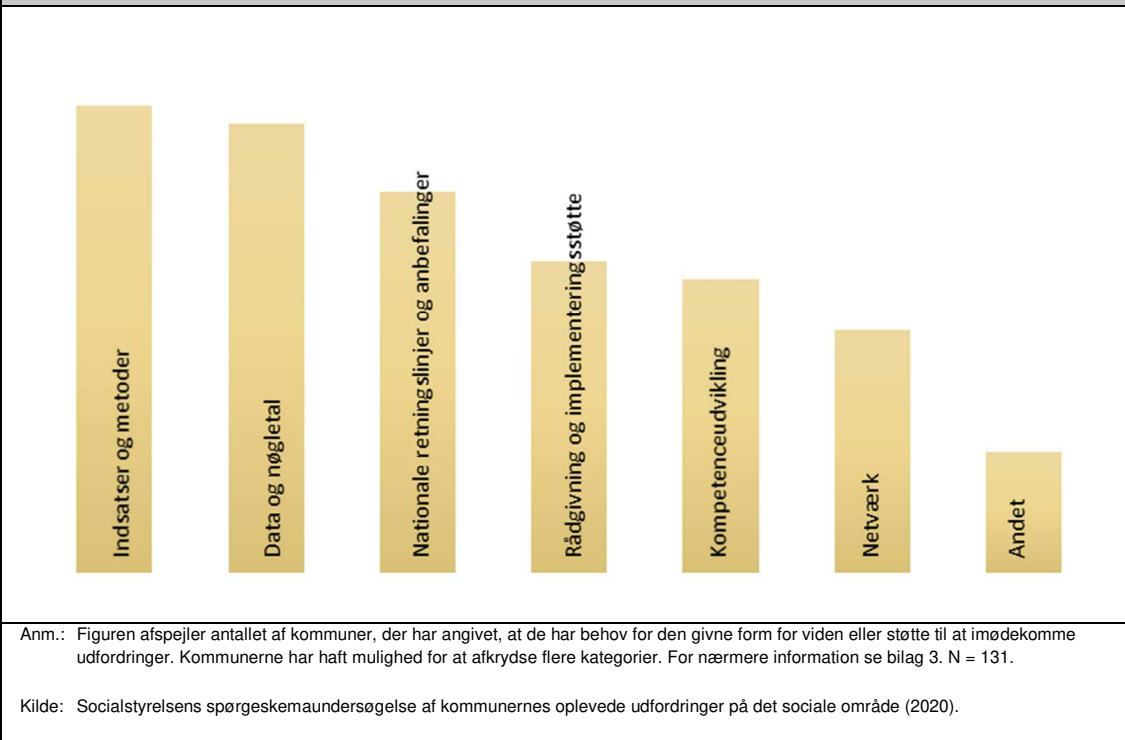
25 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at sikre en tilstrækkeligt dækkende tilbudsvifte, som imødekommer behovene hos borgerne i kommunen, jf. figur 1.

Kommunerne er ikke blevet stillet nogen underspørgsmål til dette fokusområde, som det er tilfældet ved hovedparten af de øvrige organisatoriske fokusområder. Kommunerne er dog i relation til dette fokusområde blevet spurgt til deres oplevede behov for viden og støtte til at imødekomme udfordringer i relation til dette fokusområde. Her angiver 13 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer med at sikre en tilstrækkeligt dækkende tilbudsvifte. 56 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest kommuner angiver, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer med at sikre en dækkende tilbudsvifte:

- indsatser og metoder (27 kommuner)
- data og nøgletal (26 kommuner), (se figur 10).

Figur 10 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til indsats og metode: tilbudsvifte

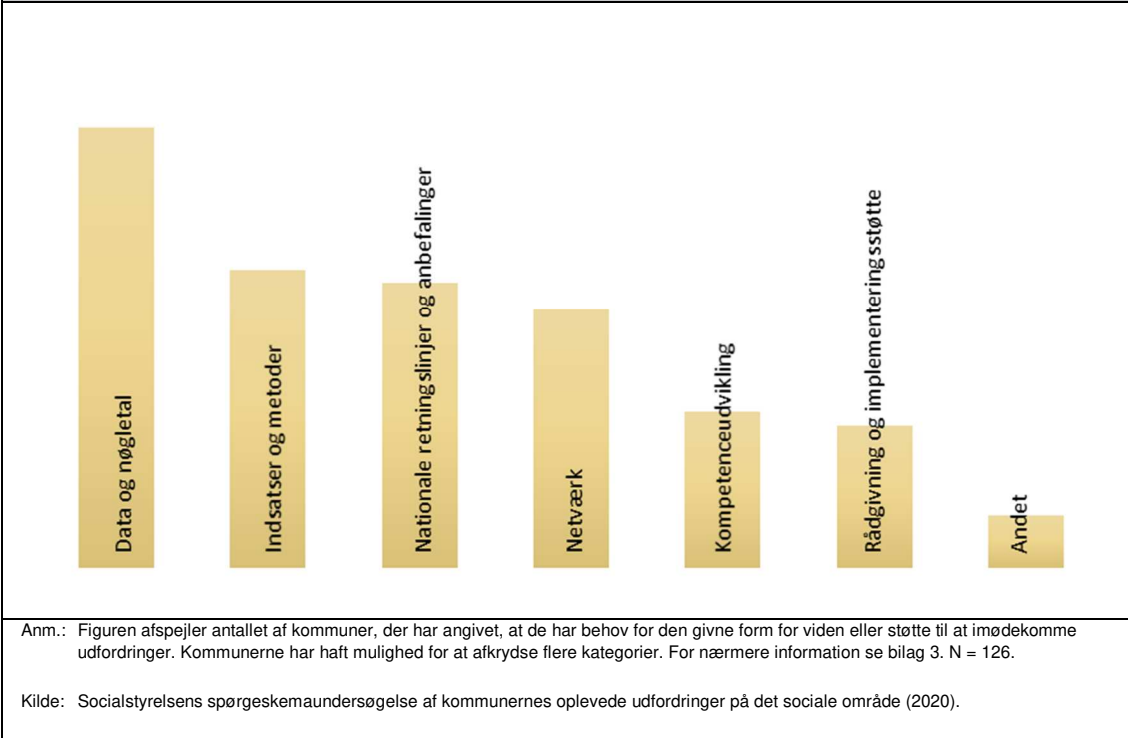
1.6 Koordinering og samarbejde på tværs af kommuner

I relation hertil angiver 24 pct. af kommunerne, at de i høj (18 pct.) eller i meget høj grad (6 pct.) oplever udfordringer med at sikre relevant og effektivt samarbejde med relevante kommuner om etablering af en dækkende tilbudsvifte samlet set, jf. figur 1.

Kommunerne er ikke blevet stillet supplerende spørgsmål til dette fokusområde, som det er tilfældet ved hovedparten af de øvrige organisatoriske fokusområder. Kommunerne er dog i relation til dette fokusområde blevet spurgt til deres oplevede behov for viden og støtte til at imødekomme udfordringer inden for området ligesom ved de øvrige organisatoriske fokusområder. Her angiver 15 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte fra for eksempel Socialstyrelsen for at imødekomme kommunens udfordringer med at sikre relevant og effektivt samarbejde med relevante kommuner om etablering af en dækkende tilbudsvifte. Henholdsvis 41 pct. og 28 pct. af kommunerne angiver, at de i mindre grad eller slet ikke har behov for viden og støtte til at imødekomme udfordringer inden for området.

Flest kommuner angiver, at data og nøgletal (34 kommuner) vil bidrage til at imødekomme udfordringer med at sikre relevant og effektivt samarbejde mellem kommuner om etablering af en dækkende tilbudsvifte (se figur 11).

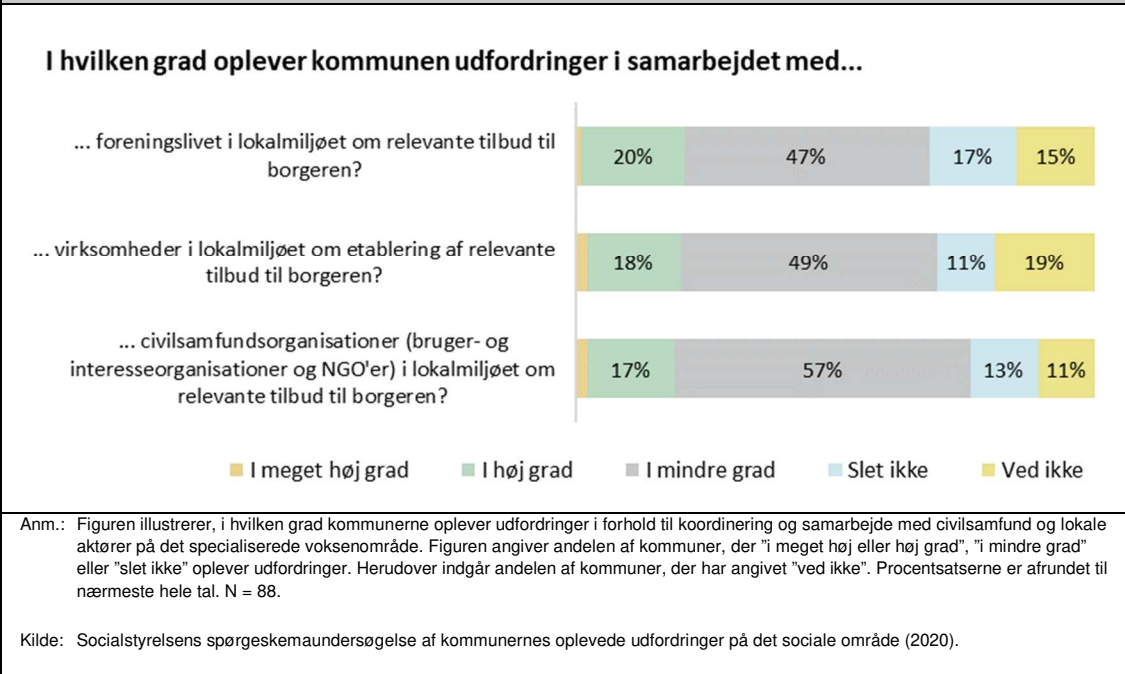
Figur 11 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til koordinering og samarbejde på tværs af kommuner

1.7 Koordinering og samarbejde med civilsamfund og lokale aktører

22 pct. af kommunerne angiver, at de i høj grad oplever udfordringer i samarbejdet med civilsamfund og lokale aktører, jf. figur 1. Som det fremgår af figur 12, er andelen af kommuner, der i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i samarbejdet med henholdsvis foreningslivet, virksomheder i lokalmiljøet samt civilsamfundsorganisationer i lokalmiljøet om etablering af relevante tilbud til borgeren, cirka lige store.

Figur 12 – Kommunernes oplevede udfordringer i forhold til koordinering og samarbejde med civilsamfund og lokale aktører

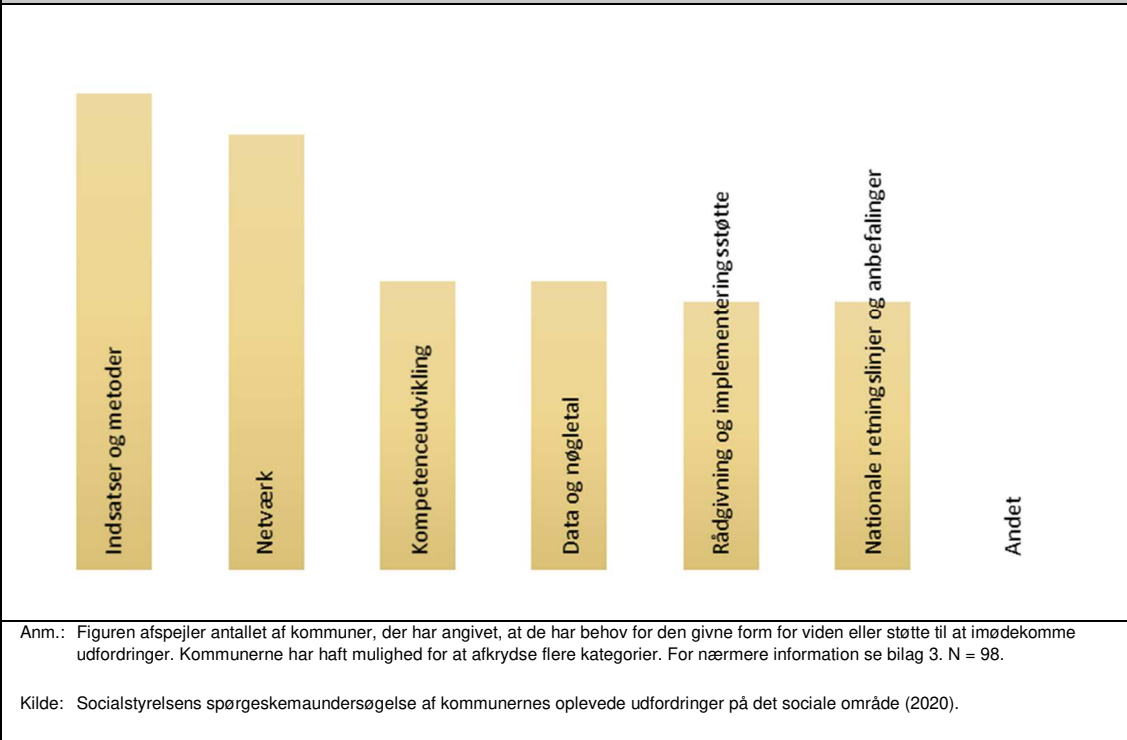

17 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer i samarbejdet med civilsamfund og lokale aktører. 40 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest af de adspurgte kommuner angiver, at følgende former for viden og støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer i samarbejdet med civilsamfund og lokale aktører:

- indsatser og metoder (23 kommuner)
- netværk (21 kommuner), (se figur 13).

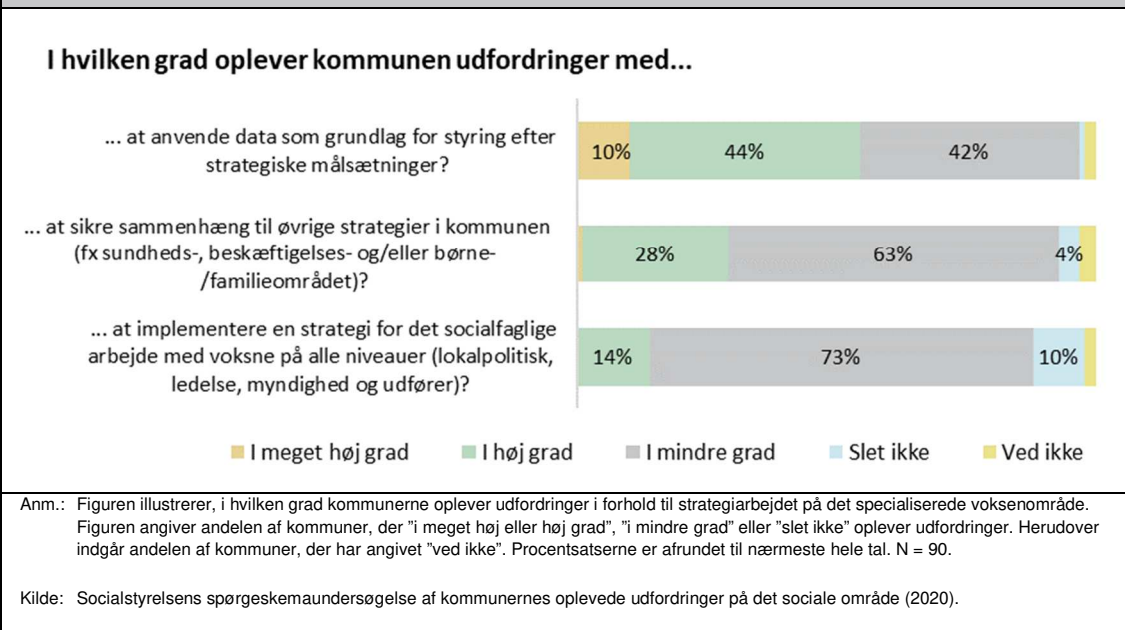
Figur 13 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til koordinering og samarbejde med civilsamfund og lokale aktører

1.8 En strategi på det sociale område

Kommunerne blev inden for dette fokusområde spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer med strategiarbejdet på det sociale område. Hertil angiver 13 pct. af kommunerne, at de i høj grad oplever udfordringer, jf. figur 1. Derudover blev kommunerne spurgt ind til tre mere specifikke udfordringer i relation til strategiarbejdet, jf. figur 14. I den sammenhæng angiver 54 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at anvende data som grundlag for styring efter strategiske målsætninger. Derudover er der 29 pct., der angiver, at de oplever udfordringer med at sikre sammenhæng til øvrige strategier i kommunen.

Figur 14 – Kommunernes oplevede udfordringer i forhold til strategiarbejdet på socialområdet

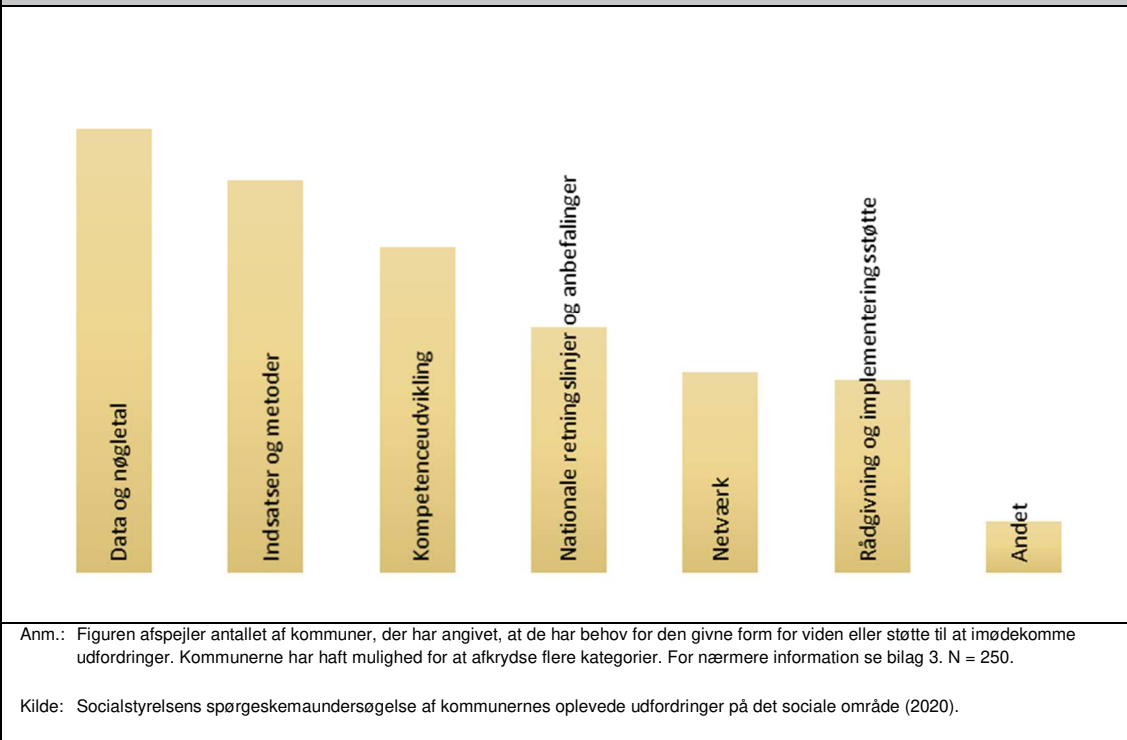

25 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme kommunens udfordringer med strategiarbejdet på voksenområdet. 59 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Cirka halvdelen eller flere af de adspurgte kommuner angiver, at de ønsker følgende former for viden og støtte til at imødekomme udfordringer i forbindelse med strategiarbejdet:

- data og nøgletal (60 kommuner)
- indsatser og metoder (53 kommuner)
- kompetenceudvikling (44 kommuner), (se figur 15).

Figur 15 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til strategiarbejdet på socialområdet

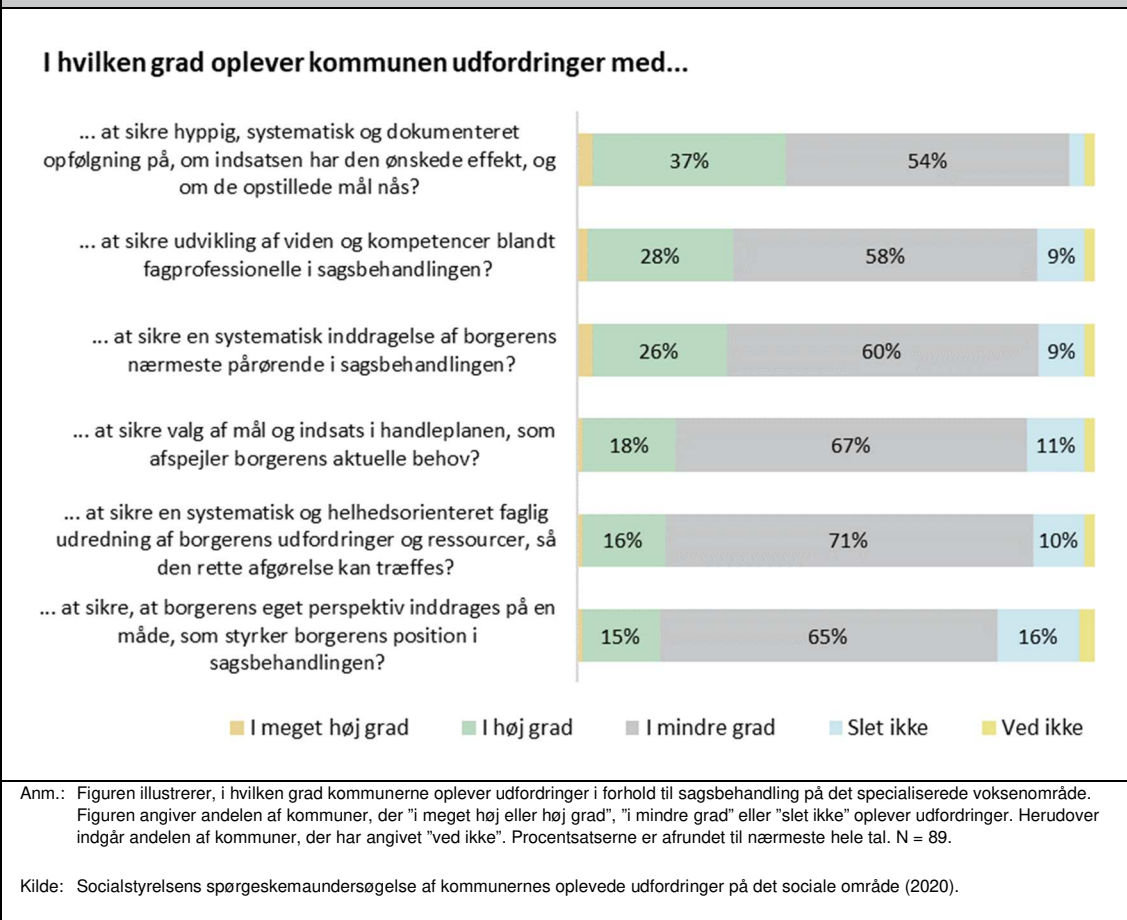

1.9 Sagsbehandling

12 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med kvaliteten i sagsbehandlingen samlet set, jf. figur 1. Flest kommuner angiver, at de særligt oplever udfordringer med følgende i forbindelse med arbejdet med sagsbehandling:

- at sikre hyppig, systematisk og dokumenteret opfølgning på, om indsatsen har den ønskede effekt, og om de opstillede mål nås (40 pct.).
- at sikre udvikling af viden og kompetencer blandt fagprofessionelle i sagsbehandlingen (30 pct.).
- at sikre inddragelse af borgerens nærmeste pårørende i sagsbehandlingen (29 pct.), jf. figur 16.

Figur 16 – Kommunernes oplevede udfordringer i forhold til sagsbehandling

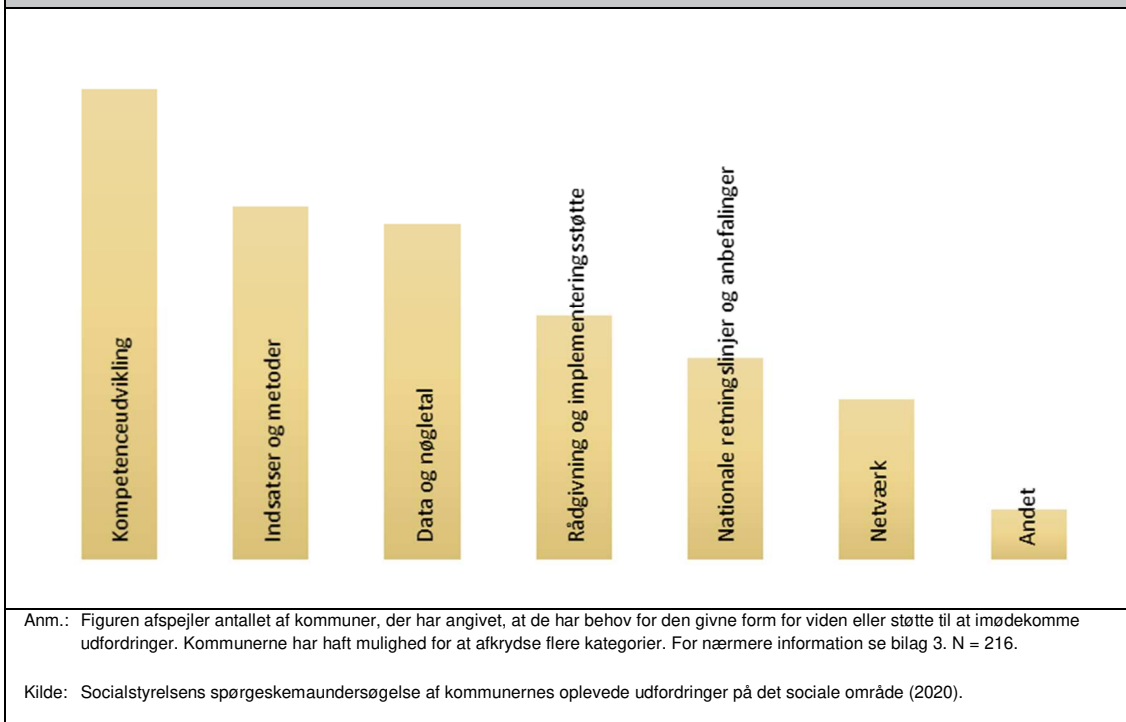

14 pct. af kommunerne udtrykker, at de i høj eller i meget høj grad har behov for viden og støtte til at imødekomme udfordringer i arbejdet med kvaliteten i sagsbehandlingen. 66 pct. har i mindre grad behov for støtte.

Flest kommuner angiver, at følgende form for støtte vil bidrage til at imødekomme udfordringer i arbejdet med at sikre kvaliteten i sagsbehandlingen:

- kompetenceudvikling (56 kommuner)
- data og nøgletal (42 kommuner)
- indsatser og metoder (40 kommuner), (se figur 17).

Figur 17 – Kommunernes ønsker til viden og støtte i forhold til sagsbehandling

1.10 Øvrige organisatoriske udfordringer

I undersøgelsen blev kommunerne spurgt til, om der er organisatoriske udfordringer, som de oplever fylder i kommunen, og i så fald hvilke. Flere kommuner nævner udfordringer, som relaterer sig til den gældende lovgivning. Det bemærkes blandt andet, at lovgivningen giver udfordringer med at koordinere og samarbejde på tværs af områder. Et konkret eksempel er regler omkring databehandling, som besværliggør det tværfaglige arbejde samt samarbejde på tværs af områder. Derudover nævnes også, at udfordringer med at skabe sammenhæng i indsatser også er et udtryk for, at der ikke er tilstrækkelig sammenhæng i forhold til de lovgivningsmæssige rammer. Nogle kommuner efterspørger blandt andet et fælles "mindset" på tværs af sektorområder og ensartede sagssystemer på tværs af forvaltninger og eventuelt kommuner.

Nogle kommuner angiver, at det er væsentligt, at lovgivningen understøtter mindre indgribende indsatser, samt at der skal mere fokus på at nedsætte udgifter i takt med progression. Som eksempel herpå nævnes, at almenboligloven på voksenområdet kan ændres, således at borgere, som udvikler sig ud af et socialt tilbud, "skal" flytte til mindre indgribende tilbud, eller at leverandøren skal nedsætte taksten. Flere kommuner angiver, at de oplever udfordringer i relation til almenboligloven. Én kommune angiver, at *"Kommunen er udfordret på at efterleve efterspørgslen på § 107 pladser, da de tilgængelige bygninger er etableret efter almenboligloven, hvorfor der ikke kan oprettes botilbud efter servicelovens § 107, hvilket således giver udfordringer for etableringen af nye tilbud"*.

En anden kommune angiver, at *"En af de største udfordringer er muligheden for at etablere/skaffe boliger, som borgerne har råd til at bo i, uden at de har en pension. Da hovedparten af de længerevarende botilbud er bygget efter almenboliglovens bestemmelser, udfordrer det mulighederne for at kunne agere, når en eller flere beboere ikke "passer ind" i botilbuddet"*.

1.11 Overblik over efterspørgsel på støtteformer på tværs af organisatoriske udfordringer

I arbejdet med at imødekomme udfordringer på det specialiserede voksenområde kan der være behov for forskellige former for støtte til at imødekomme disse. I ovenstående afsnit fremgår en beskrivelse af, hvilke former for viden og støtte flest kommuner har yttet behov for inden for hver af de organisatoriske fokusområder. I spørgeskemaundersøgelsen har kommunerne haft mulighed for at afkrydse følgende muligheder for støtte:

- kompetenceudvikling
- rådgivning og implementeringsstøtte
- indsatser og metoder
- nationale retningslinjer og anbefalinger
- netværk
- data og nøgletal
- andet (med kommentarfelt til nærmere angivelse heraf).

På tværs af alle de organisatoriske fokusområder er der særligt nogle af de opstillede videns- og støtteformer, som kommunerne efterspørger. Det gælder følgende former for viden og støtte, som herunder præsenteres i prioriteret rækkefølge baseret på gennemsnittet af antallet af kommuner, der efterspørger støtteformen⁶:

- **Indsatser og metoder:** handler om, at der på nationalt plan udvikles og udbredes borgernære indsatser og metoder eller organisatoriske modeller i samarbejde med kommuner (cirka 39 kommuner).
- **Data og nøgletal:** omfatter, at der udvikles samt stilles nøgletal og redskaber til rådighed med henblik på at støtte kommunernes arbejde med datainformeret styring eller udvikling af faglig praksis (cirka 38 kommuner).
- **Kompetenceudvikling** består af opkvalificering af ledere og medarbejdere gennem oplæg, undervisningsdage eller E-læring (33 kommuner).

Ser man på de kommentarer, som kommunerne har angivet under kategorien "andet" på tværs af de organisatoriske fokusområder, er det særligt udfordringer og behov i relation til det tværsektorielle arbejde, som går igen. Her fremhæver kommunerne blandt andet, at de oplever udfordringer, når de arbejder med borgere, som er tilknyttet flere sektorer, hvor både sundheds-, social- og beskæftigelseslovgivning er i spil. Kommunerne oplever i flere tilfælde, at indsatser, metoder og systemer samt lovgivning ikke "taler sammen". Kommunerne ønsker mere fokus på, hvordan man hensigtsmæssigt kan arbejde på tværs af sektorer, og hvordan at disse samarbejder kan styrkes gennem fælles kompetenceudvikling, mere sammenhæng i indsatser, metoder og systemer samt mere sammenhæng i lovgivning på tværs af områder, så disse i højere grad komplementerer hinanden.

Ud over udfordringer i relation til det tværsektorielle arbejde, fremhæver kommunerne også, at de oplever økonomiske udfordringer. Kommunerne fremhæver eksempelvis stigende udgifter, hvilket blandt andet kan resultere i manglende midler til forebyggende tiltag samt målrettet kompetenceudvikling. I relation hertil angiver nogle kommuner, at de blandt andet ønsker hjælp til at sikre relevant styring og benchmarking samt at der fra centralt hold afsættes økonomi specifikt til forebyggende tiltag. Derudover fremhæver nogle kommuner, at der opleves

⁶ Gennemsnittet af antal kommuner, der har tilkendegivet, at de ønsker en given form for viden eller støtte er opgjort på tværs af de ni organisatoriske fokusområder.

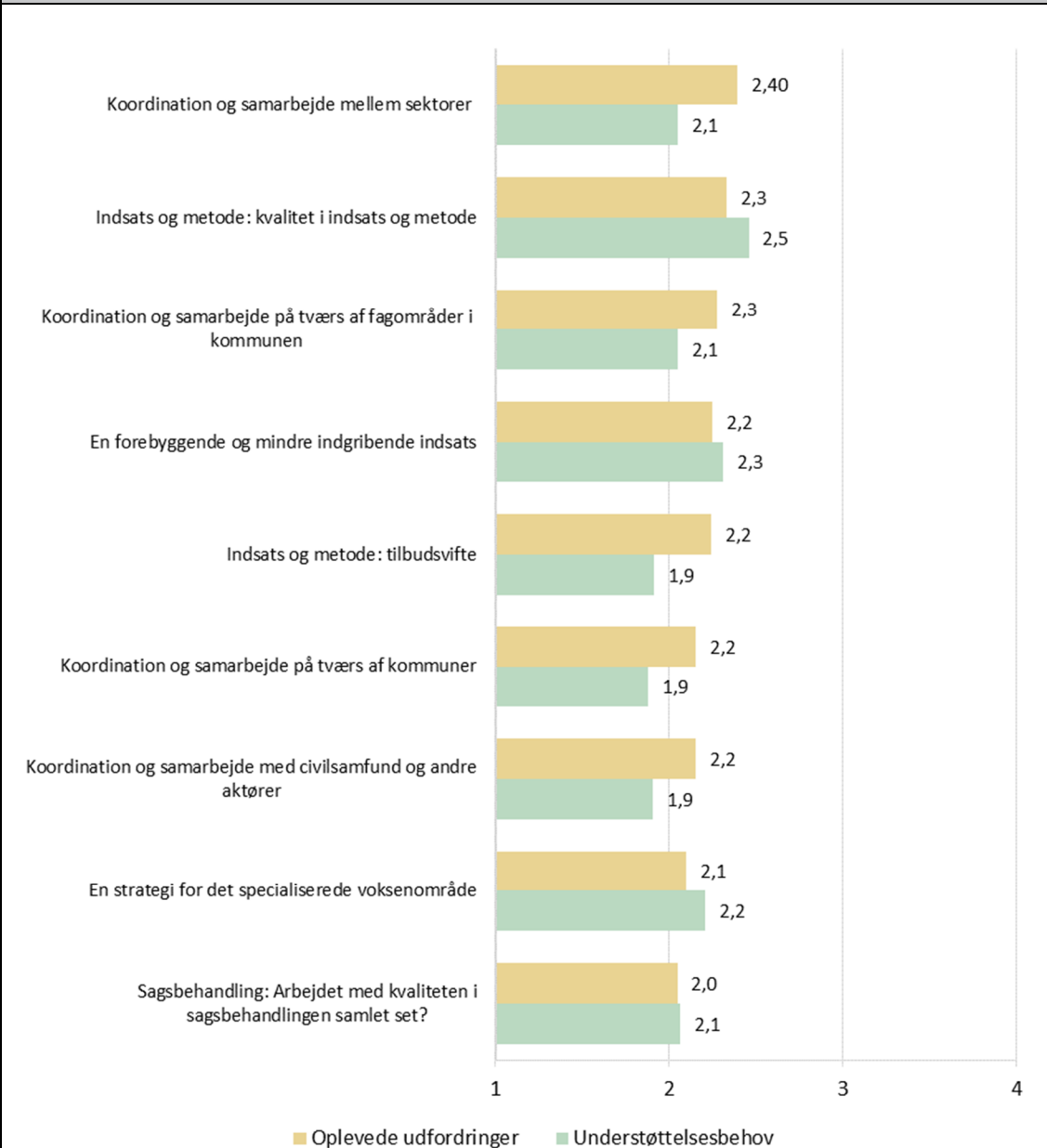
uhensigtsmæssigt høje takststigninger fra tilbudsgivers side, hvilket blandt andet foreslås imødekommet via lovgivning herom.

Flere kommuner fremhæver et ønske om at få integreret mere datadrevet dokumentation og datadrevne indsatser i deres kommune. I forlængelse heraf efterspørger nogle kommuner bedre kvalitet i data og mere afklaring på, hvad Socialstyrelsen konkret kan tilbyde af viden og sparring.

1.12 Sammenhæng mellem oplevede udfordringer og behov for ekstern støtte

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen på voksenområdet indikerer, at der er en positiv sammenhæng mellem kommunernes oplevede udfordringer på de organisatoriske fokusområder og deres behov for ekstern støtte i form af for eksempel kompetenceudvikling og udvikling og udbredelse af indsatser og metoder. Dette afspejles i figur 18, hvor graden af udfordringer og behov for støtte generelt følges ad. Det vil sige at jo større udfordringer kommunerne oplever på et givent område, jo større er behovet for ekstern støtte som udgangspunkt også. Disse sammenhænge er statistisk signifikante i alle tilfælde med undtagelse af kommunale udfordringer med strategiarbejdet på socialområdet (se bilag 4).

Figur 18 – Kommunernes oplevede udfordringer og behov for støtte for de organisatoriske fokusområder på voksenområdet (gennemsnit)

Anm.: Figuren illustrerer, i hvilken grad kommunerne i gennemsnit oplever udfordringer for hver af de organisatoriske fokusområder i arbejdet med voksne på socialområdet. Hertil illustrerer figuren kommunernes oplevede behov for støtte til at imødekomme den pågældende udfordring (gennemsnit). Gennemsnittet er beregnet ud fra følgende kodning af kommunernes svar: "i meget høj grad - 4", "i høj grad - 3", "i mindre grad - 2" eller "slet ikke -1". "Ved ikke" indgår ikke i det beregnede gennemsnit. N = 88-90.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

For enkelte af de organisatoriske fokusområder er det gennemsnitlige behov for støtte større end graden af udfordringer, jf. figur 18. Dette gælder eksempelvis for kvalitetsudvikling af socialfaglige indsatser og metoder, hvor behovet for støtte er større end graden af udfordringer. Dette resultat kan være et udtryk for, at der er områder, hvor kommunerne har en oplevelse af eller en erfaring med, at Socialstyrelsen i særlig grad kan være behjælpelig.

2 Målgrupper

I undersøgelsen blev kommunerne bedt om at vurdere, i hvilken grad de oplever udfordringer i arbejdet med 16 udvalgte målgrupper på det specialiserede voksenområde (se bilag 2). For hver målgruppe blev kommunerne spurgt ind til, i hvilken grad de oplever udfordringer i relation til følgende otte fokusområder:

- identificering
- vækst i målgruppeomfang
- en forebyggende og mindre indgribende indsats
- tilbud og indsatser
- samarbejde med borgere
- samarbejde på tværs af kommunen om indsatser og tilbud
- samarbejde med relevante sektorer om indsatser og tilbud
- kompetencer og viden hos fagprofessionelle.

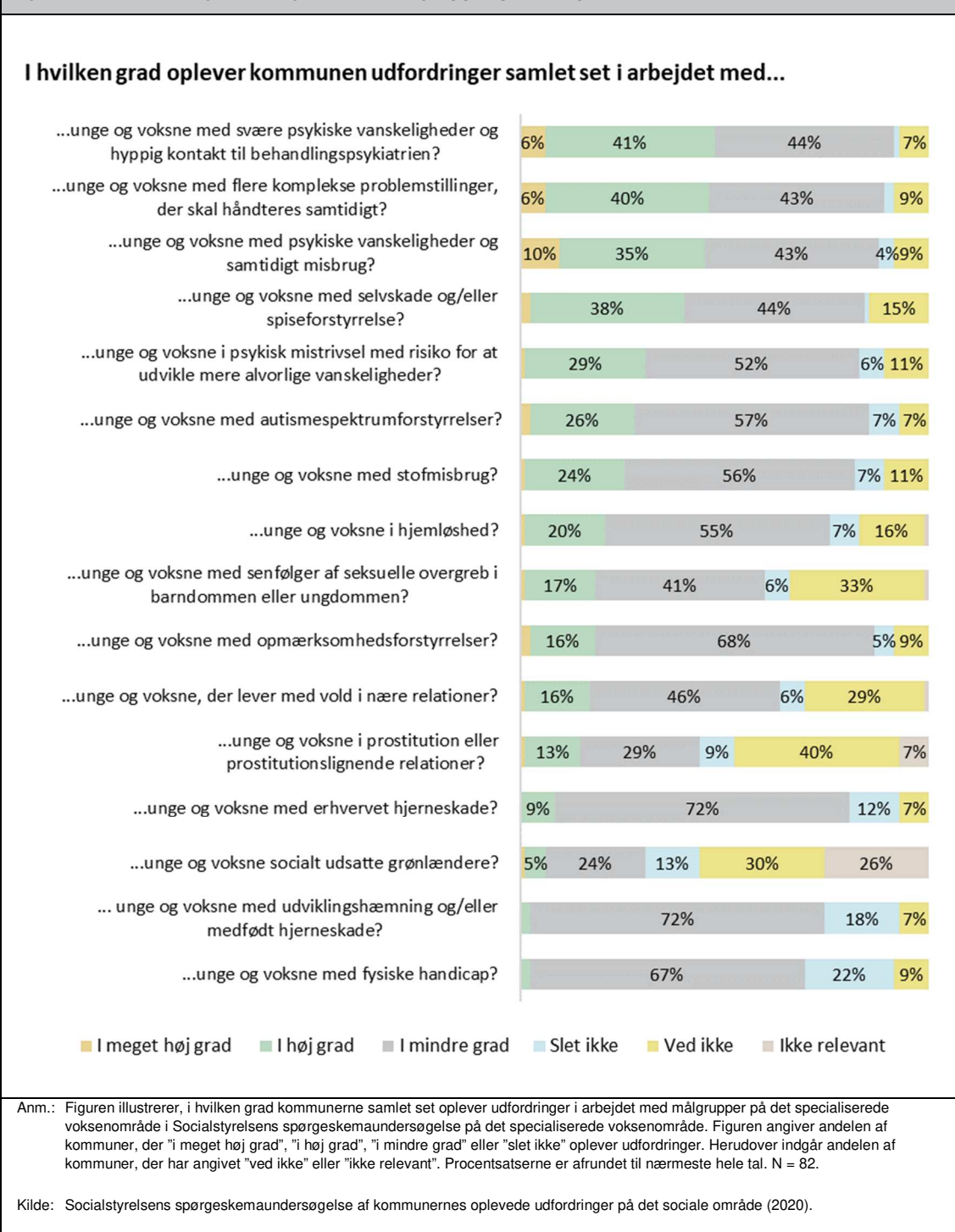
Derudover blev kommunerne spurgt til, i hvilken grad de oplever udfordringer i arbejdet med hver af de 16 målgrupper samlet set. Ser man på tværs af kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set for hver af de 16 målgrupper, er det særligt følgende målgrupper, som flest kommuner oplever udfordringer i arbejdet med:

- unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien (47 pct.)
- unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt (46 pct.)
- unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug (45 pct.), jf. figur 19.

Disse målgrupper tilhører i overvejende grad socialpsykiatrien.

I det følgende præsenteres udfordringsbilledet for hver af de 16 målgrupper på det specialiserede voksenområde. Målgrupperne præsenteres i samme rækkefølge, som de fremgår i figur 19. For hver målgruppe præsenteres ligeledes i prioriteret rækkefølge de udfordringer, som flest kommuner har angivet, at de oplever i arbejdet med den givne målgruppe.

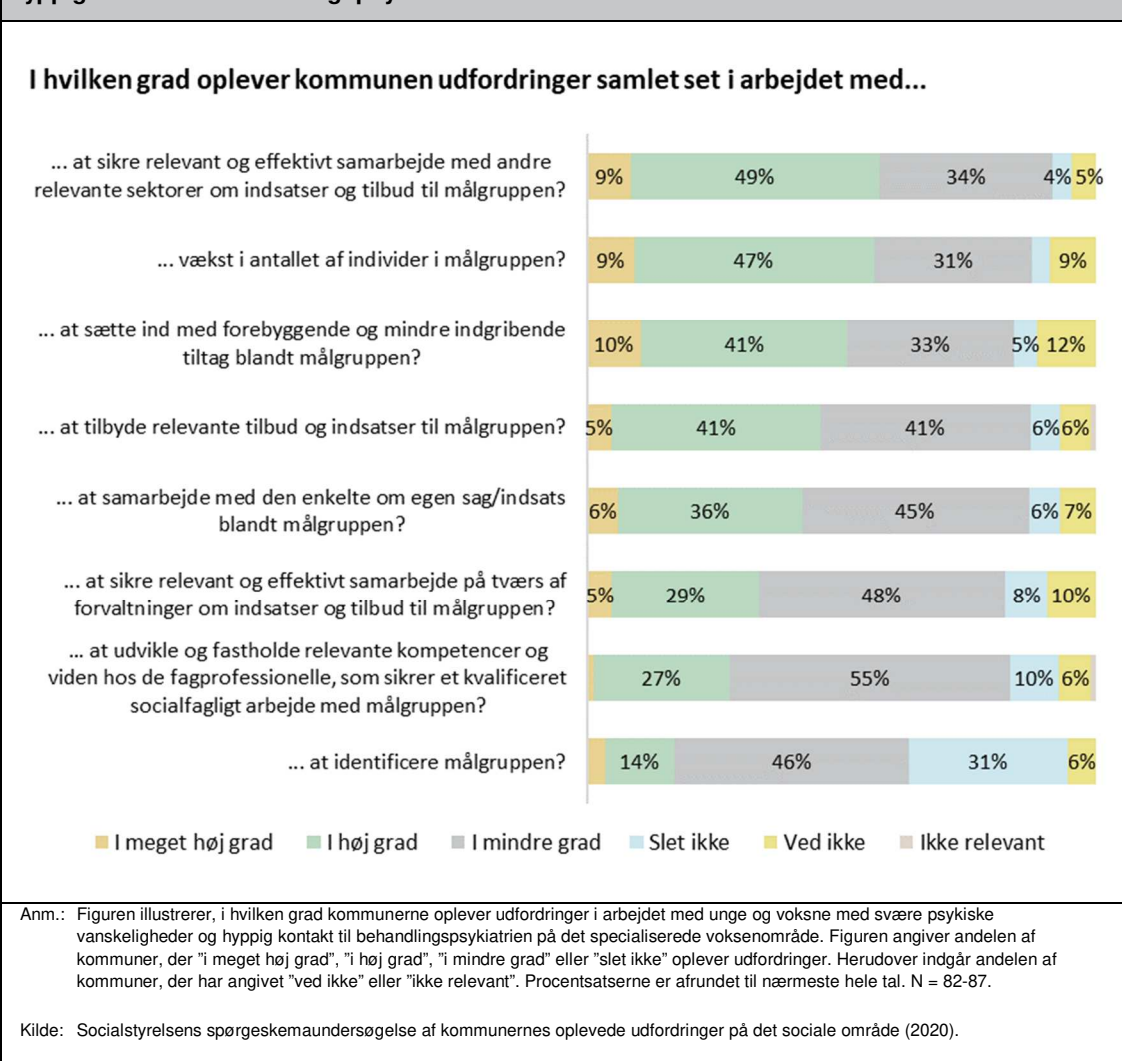
Figur 19 – Udfordringer i arbejdet med målgrupper på det specialiserede voksenområde samlet set

2.1 Unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien

I undersøgelsen blev kommunerne spurgt til, i hvilken grad de samlet set oplever udfordringer i arbejdet med voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien. Her angiver 47 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med målgruppen, jf. figur 19. Adspurgt til en række udvalgte fokusområder vedrørende arbejdet med unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien angiver flest kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen (57 pct.) samt vækst i antallet af personer i målgruppen (56 pct.), jf. figur 20.

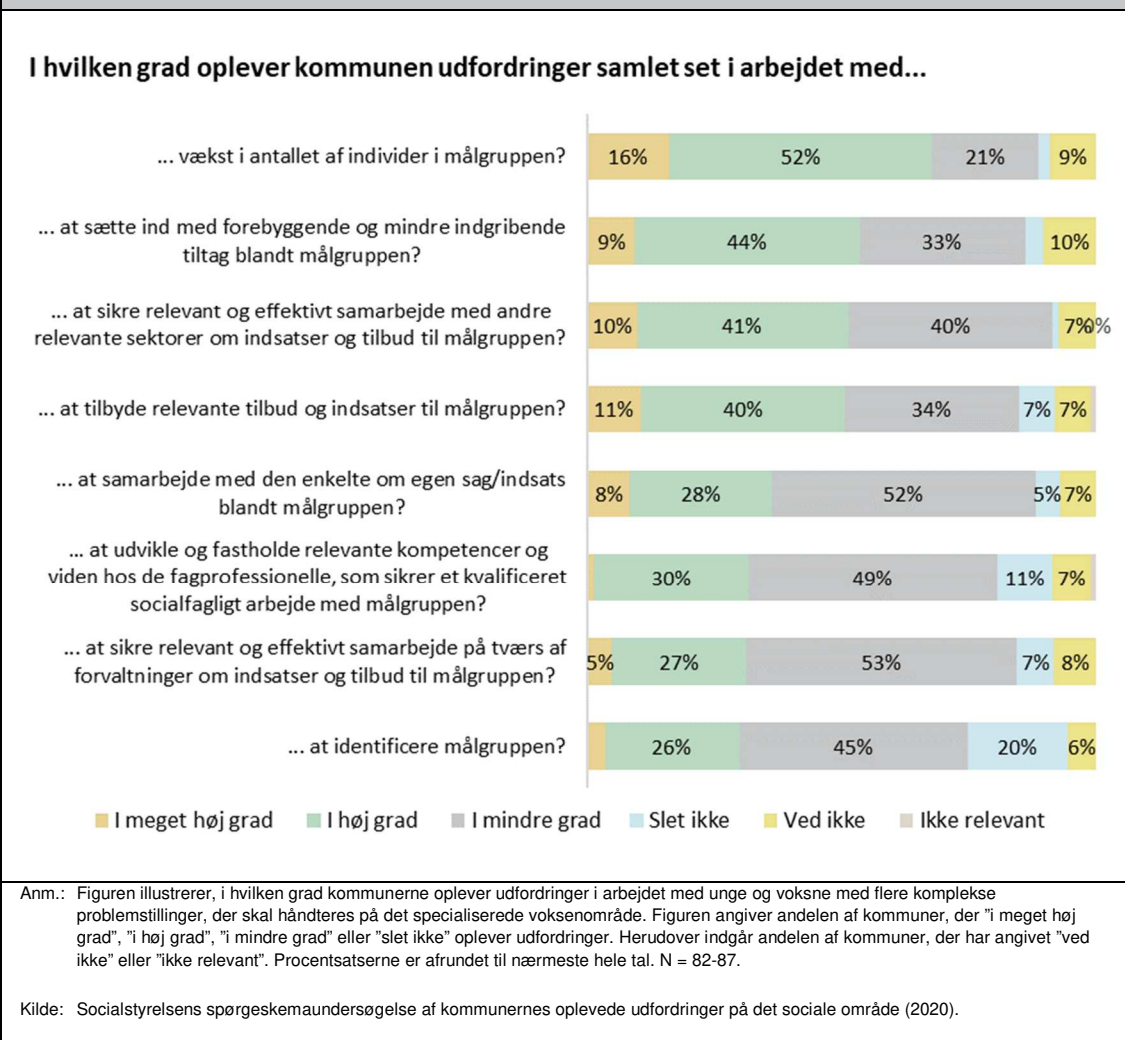
Figur 20 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien

2.2 Unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt

46 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt, jf. figur 19. Med denne målgruppe oplever kommunerne særligt udfordringer med vækst i antallet af individer i målgruppen. Kommunerne angiver ligeledes, at de i høj eller meget høj grad oplever udfordringer med at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag blandt målgruppen, at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen samt at tilbyde relevante indsatser og tilbud til målgruppen, jf. figur 21.

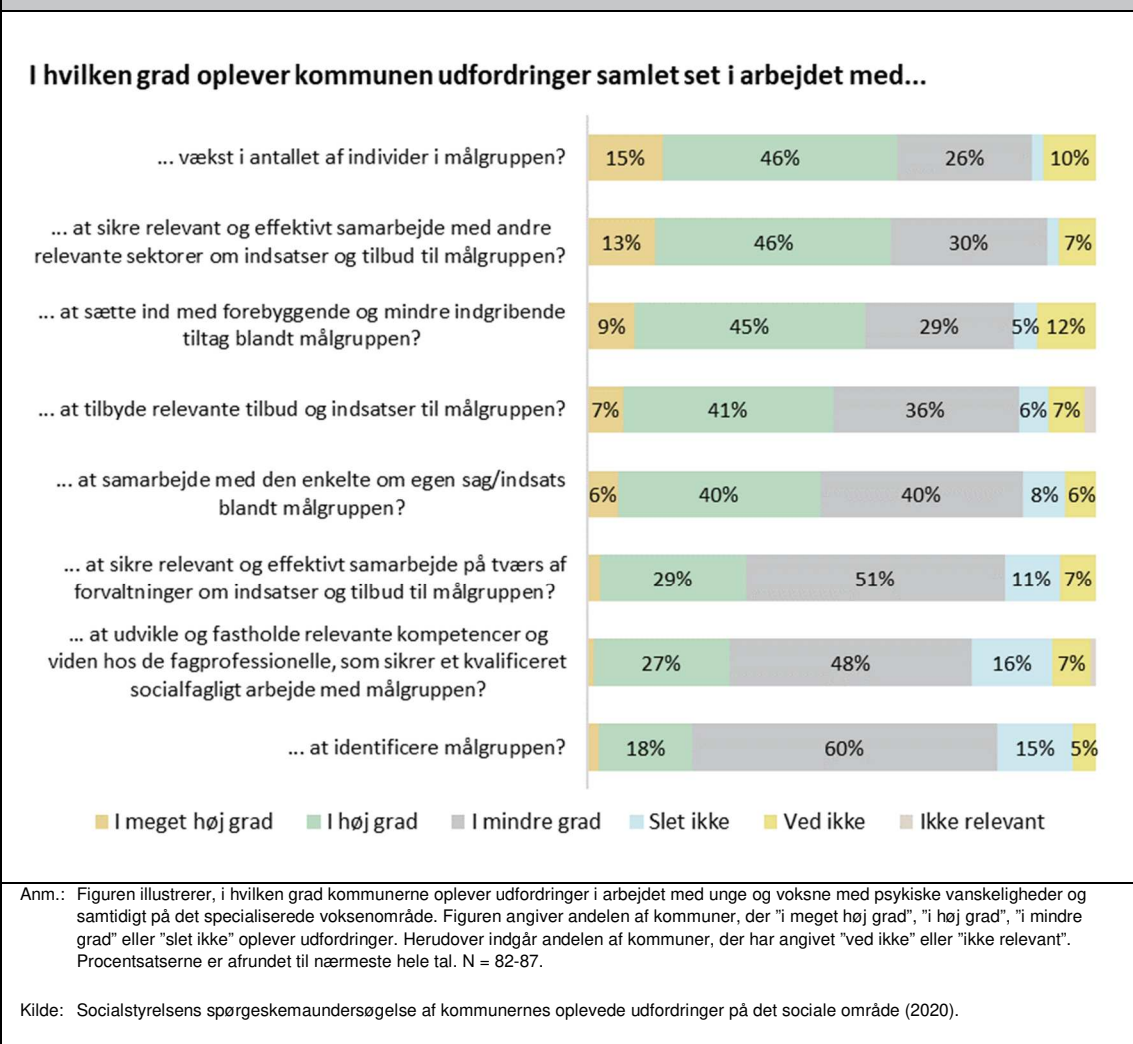
Figur 21 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt

2.3 Unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug

45 pct. af kommunerne peger på, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med denne målgruppe, jf. figur 19. I arbejdet med unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug oplever kommunerne særligt udfordringer med et stigende målgruppeomfang samt med at sikre et relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen, jf. figur 22.

Figur 22 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug

De ovennævnte udfordringer i relation til unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien, unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt, og unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug tyder på, at der generelt er udfordringer med at samarbejde på tværs af fagområder, kommuner og sektorer. Dette understøttes af resultaterne under afsnittet om organisering, styring og kvalitet tidligere i denne rapport.

I en rapport fra VIVE fremgår det, at de mest udsatte borgere i Danmark, som har en høj kompleksitet af problemstillinger, i meget begrænset omfang modtager håndholdte indsatser, men i høj grad benytter sig af akutte hjælpeforanstaltninger (VIVE, 2018b).

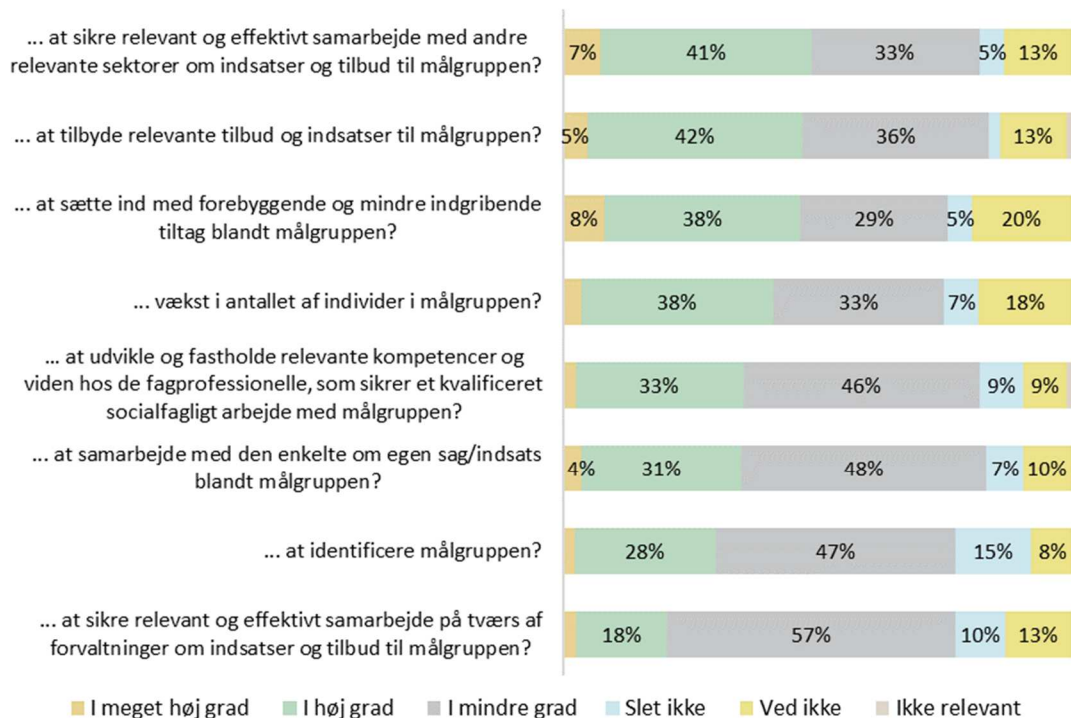
2.4 Unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse

40 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse, jf. figur 19. I relation til arbejdet med målgruppen, er der flest kommuner, der i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med:

- at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen (49 pct.)
- at tilbyde relevante tilbud og indsatser til målgruppen (47 pct.)
- at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen (47 pct.), jf. figur 23.

Figur 23 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse

I hvilken grad oplever kommunen udfordringer samlet set i arbejdet med...

Anm.: Figuren illustrerer, i hvilken grad kommunerne oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse på det specialiserede voksenområde. Figuren angiver andelen af kommuner, der "i meget høj grad", "i høj grad", "i mindre grad" eller "slet ikke" oplever udfordringer. Herudover indgår andelen af kommuner, der har angivet "ved ikke" eller "ikke relevant". Procentsatserne er afrundet til nærmeste hele tal. N = 82-87.

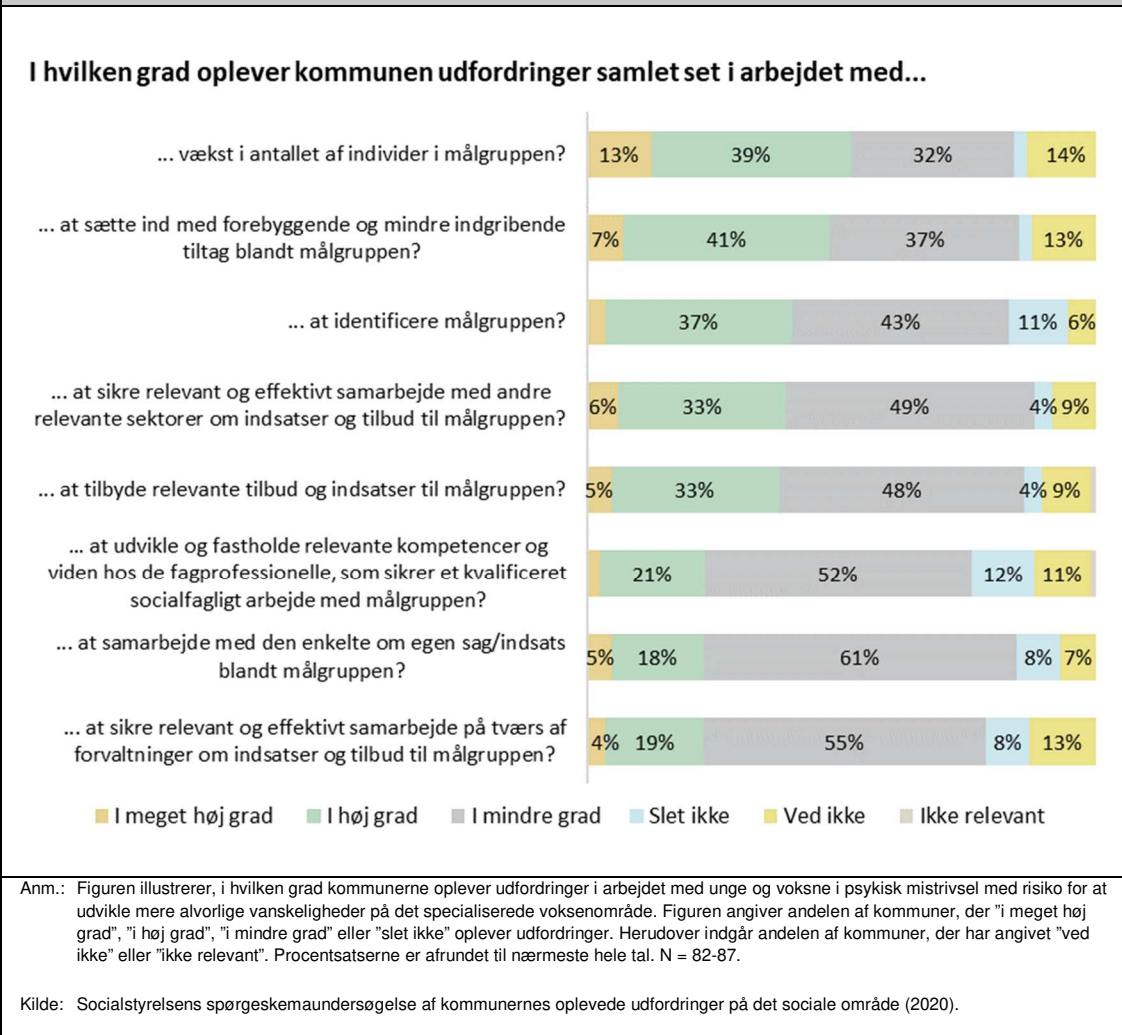
Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

2.5 Unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder

30 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder, jf. figur 19. I arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med:

- vækst i antallet af personer i målgruppen (52 pct.)
- at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen (48 pct.), jf. figur 24.

Figur 24 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder

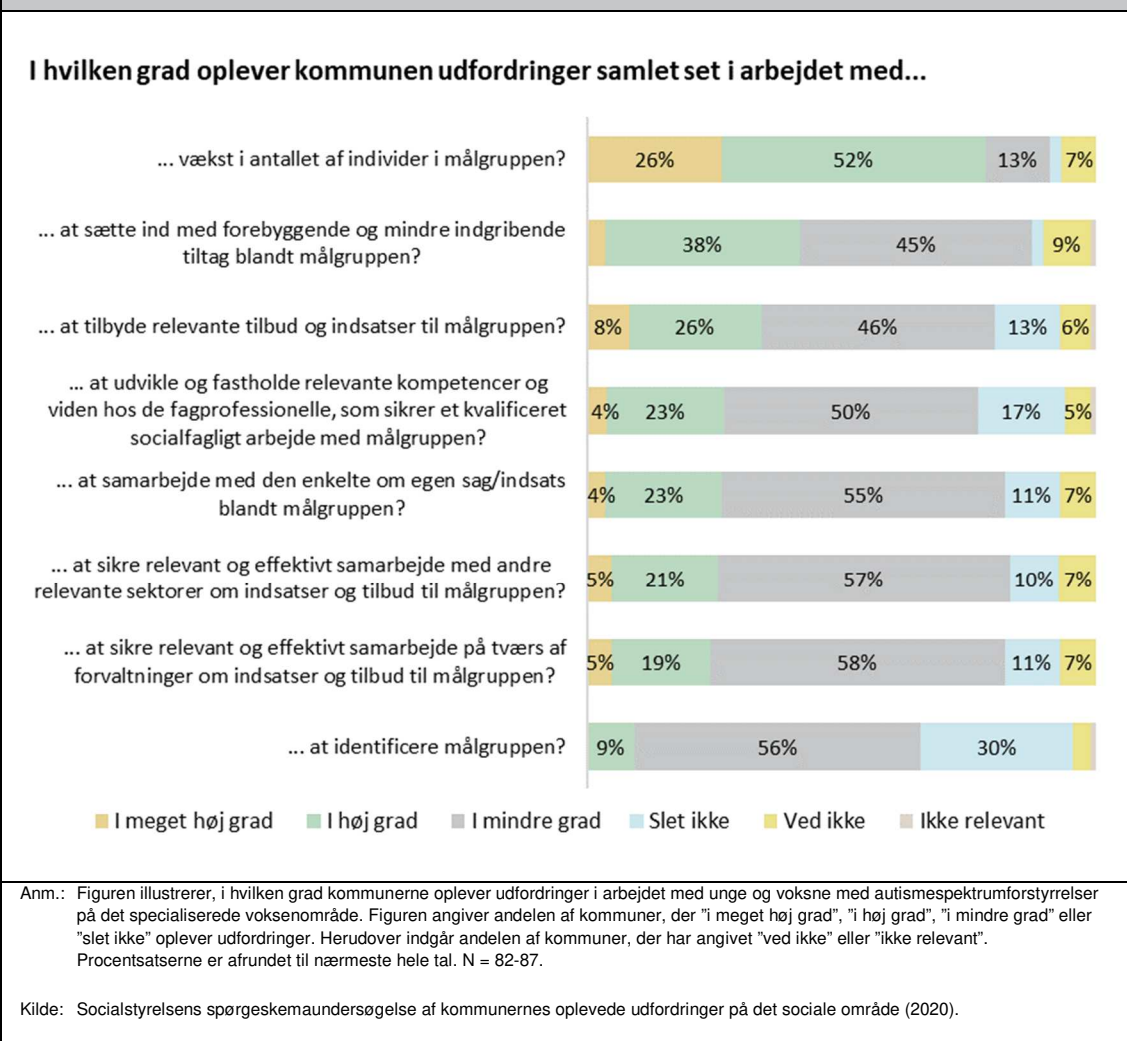

2.6 Unge og voksne med autismespektrumforstyrrelser

28 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med autismespektrumforstyrrelser, jf. figur 19. I arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med:

- vækst i antallet af personer i målgruppen (78 pct.)
- at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen (42 pct.), jf. figur 25.

Figur 25 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med autismespektrumforstyrrelser

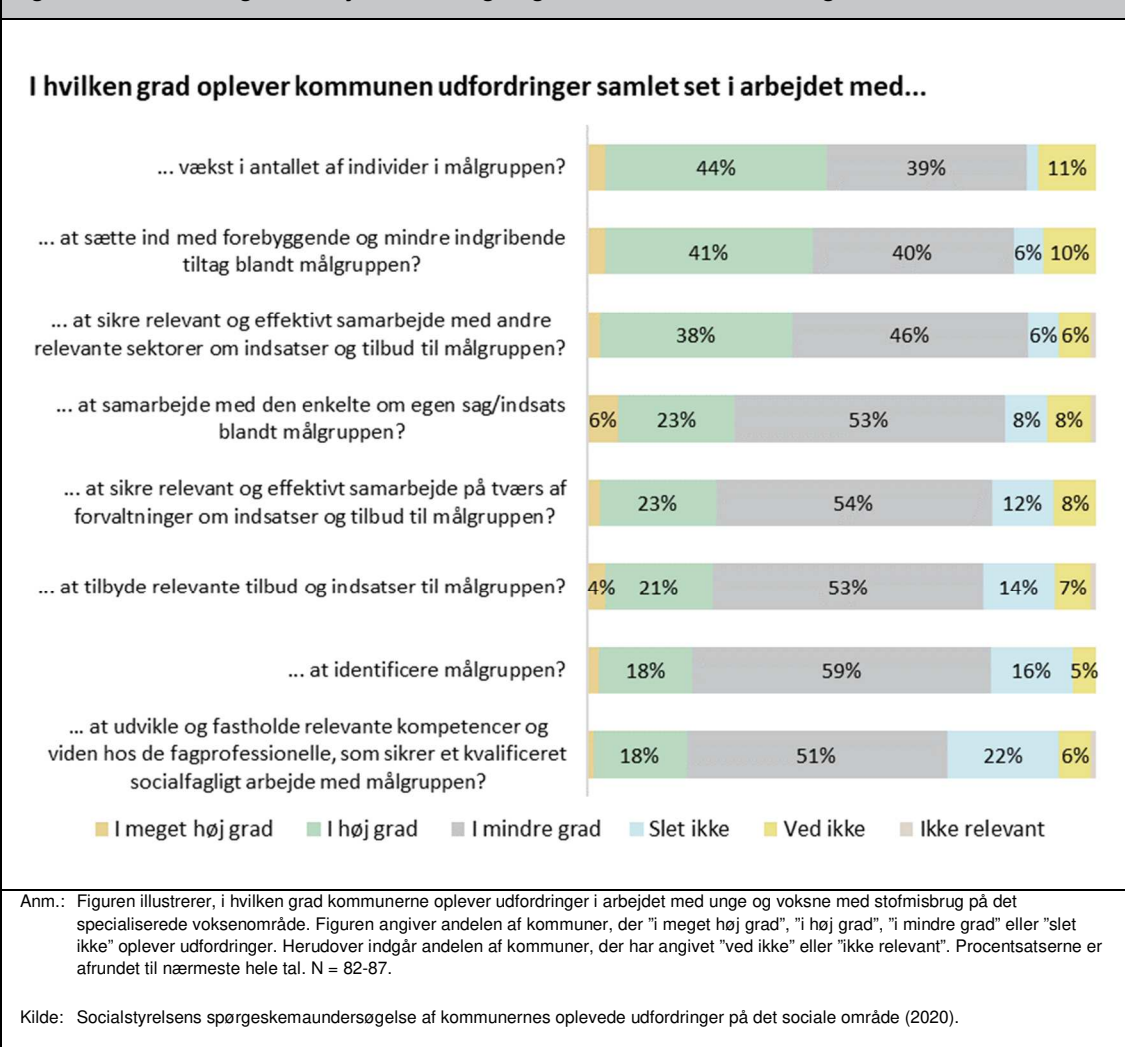

2.7 Unge og voksne med stofmisbrug

26 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med stofmisbrug, jf. figur 19. Flest kommuner angiver, at de oplever følgende udfordringer i arbejdet med målgruppen:

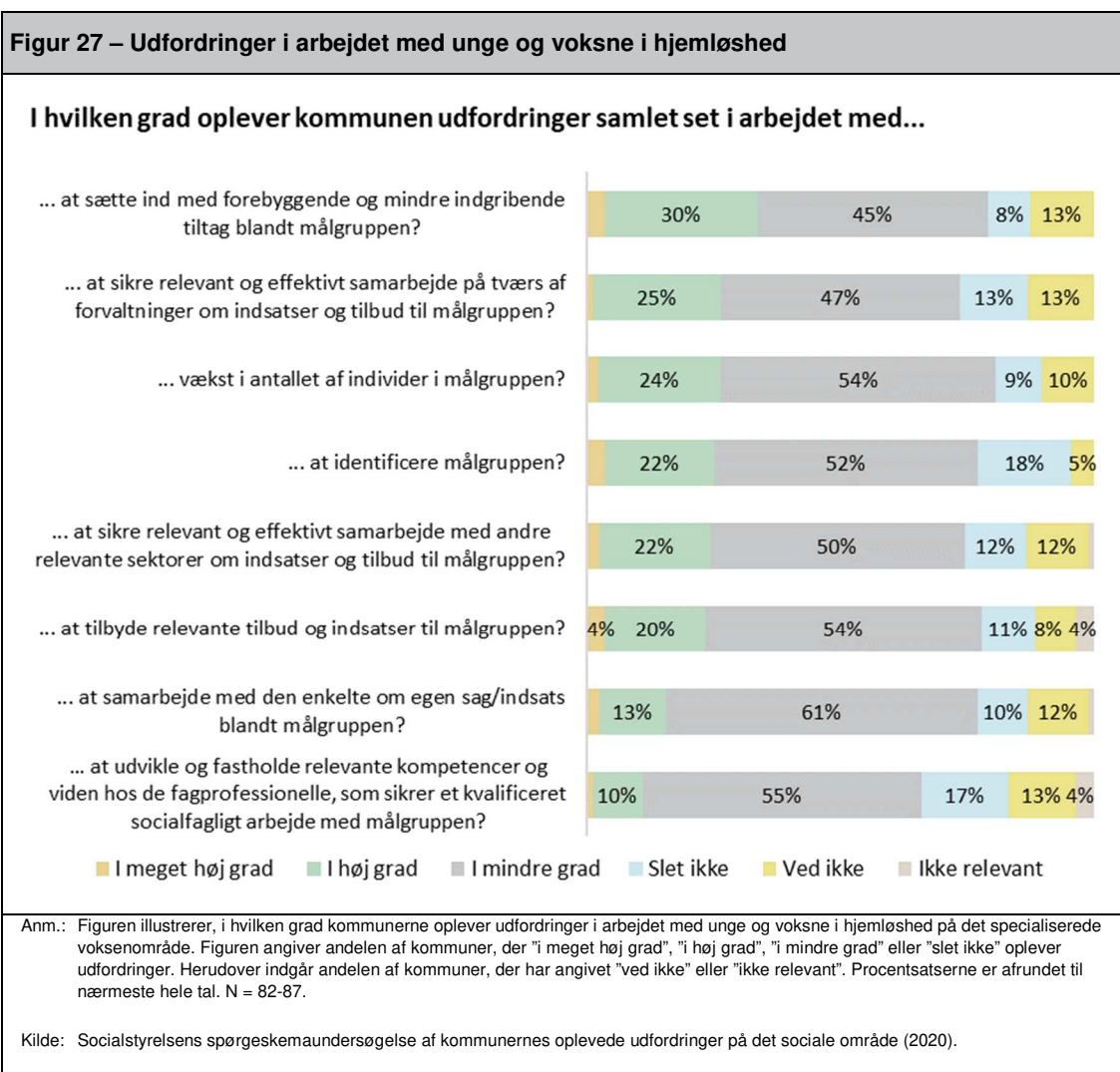
- vækst i antallet af personer i målgruppen (47 pct.)
- at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen (44 pct.)
- at sikre relevant og effektivt samarbejde med andre relevante sektorer om indsatser og tilbud til målgruppen (40 pct.), jf. figur 26.

Figur 26 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med stofmisbrug

2.8 Unge og voksne i hjemløshed

21 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne i hjemløshed, jf. figur 19. I arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der i høj eller i meget høj grad oplever dét at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen som en udfordring (34 pct.), jf. figur 27.

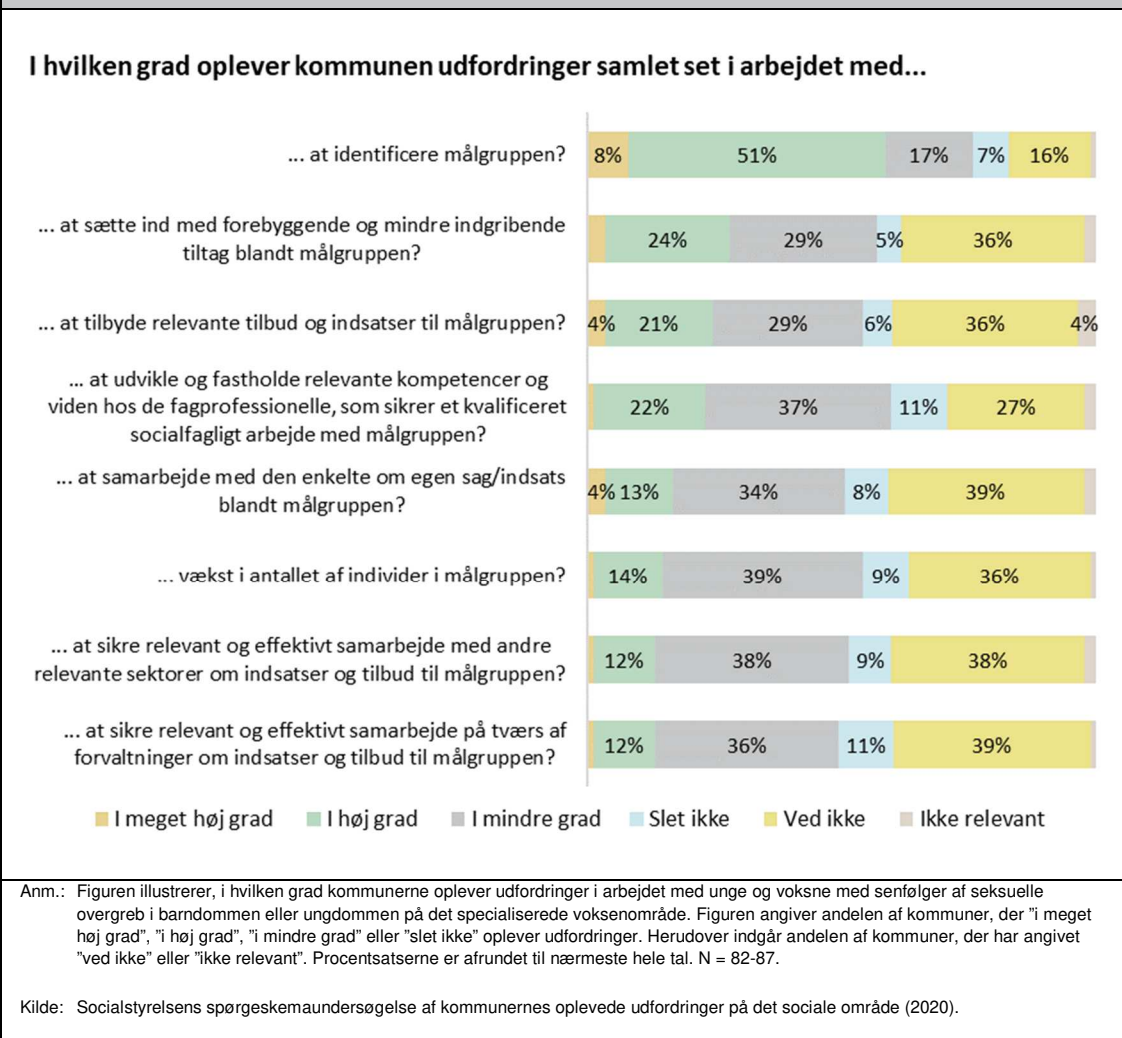

2.9 Unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen

I undersøgelsen er kommunerne blevet spurgt til, i hvilken grad de samlet set oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen. Hertil angiver 18 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb, jf. figur 19. Adspurgt til otte mere specifikke udfordringer, angiver flest kommuner (59 pct.), at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at identificere målgruppen, jf. figur 28.

Generelt er der en markant andel af kommunerne, der for de fleste af spørgsmålene vedrørende unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen i figur 28 svarer "ved ikke" til, i hvilken grad de oplever udfordringer. Hvorvidt den store andel af "ved ikke"-svar skyldes manglende opmærksomhed på målgruppen eller andre årsager, kan undersøgelsen ikke svare på. En enkelt kommune har dog i kommentarfeltet bemærket, at de mange "ved ikke"-svar for denne målgruppe skyldes en overvejelse omkring, at når kommunen møder disse borgere, er det ofte fordi de er i psykisk mistrivsel, og dette forhold er det grundlæggende udgangspunkt.

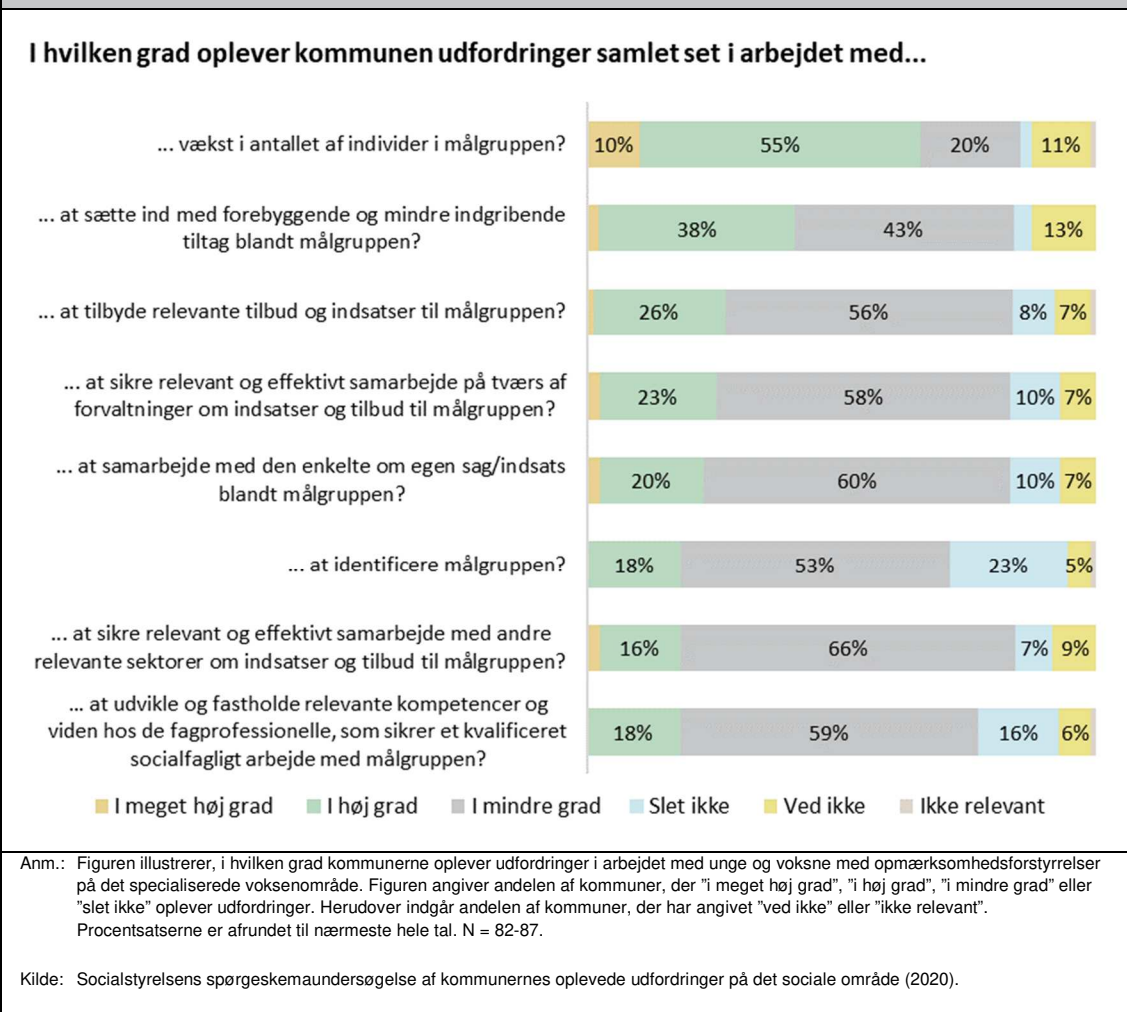
Figur 28 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen

2.10 Unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser

18 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser, jf. figur 19. I forbindelse med arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med vækst i antallet af personer i målgruppen (66 pct.) samt at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen (41 pct.), jf. figur 29.

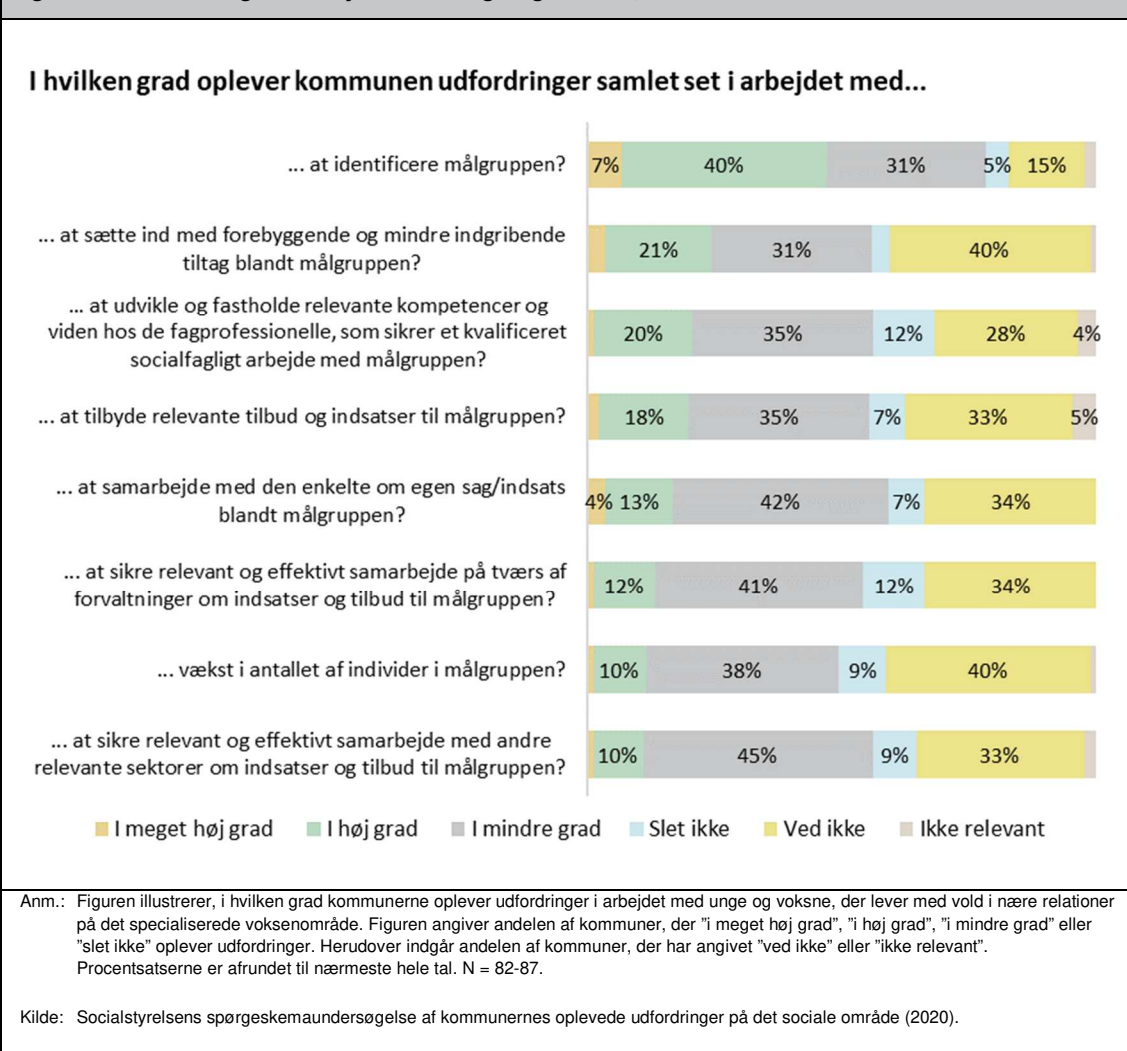
Figur 29 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser

2.11 Unge og voksne, der lever med vold i nære relationer

17 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne, der lever med vold i nære relationer, jf. figur 19. I arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at identificere målgruppen (47 pct.), jf. figur 30. Derudover er der på tværs af de otte fokusområder, en markant andel af kommunerne, der svarer "ved ikke" til, om de oplever udfordringer med målgruppen.

Figur 30 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne, der lever med vold i nære relationer

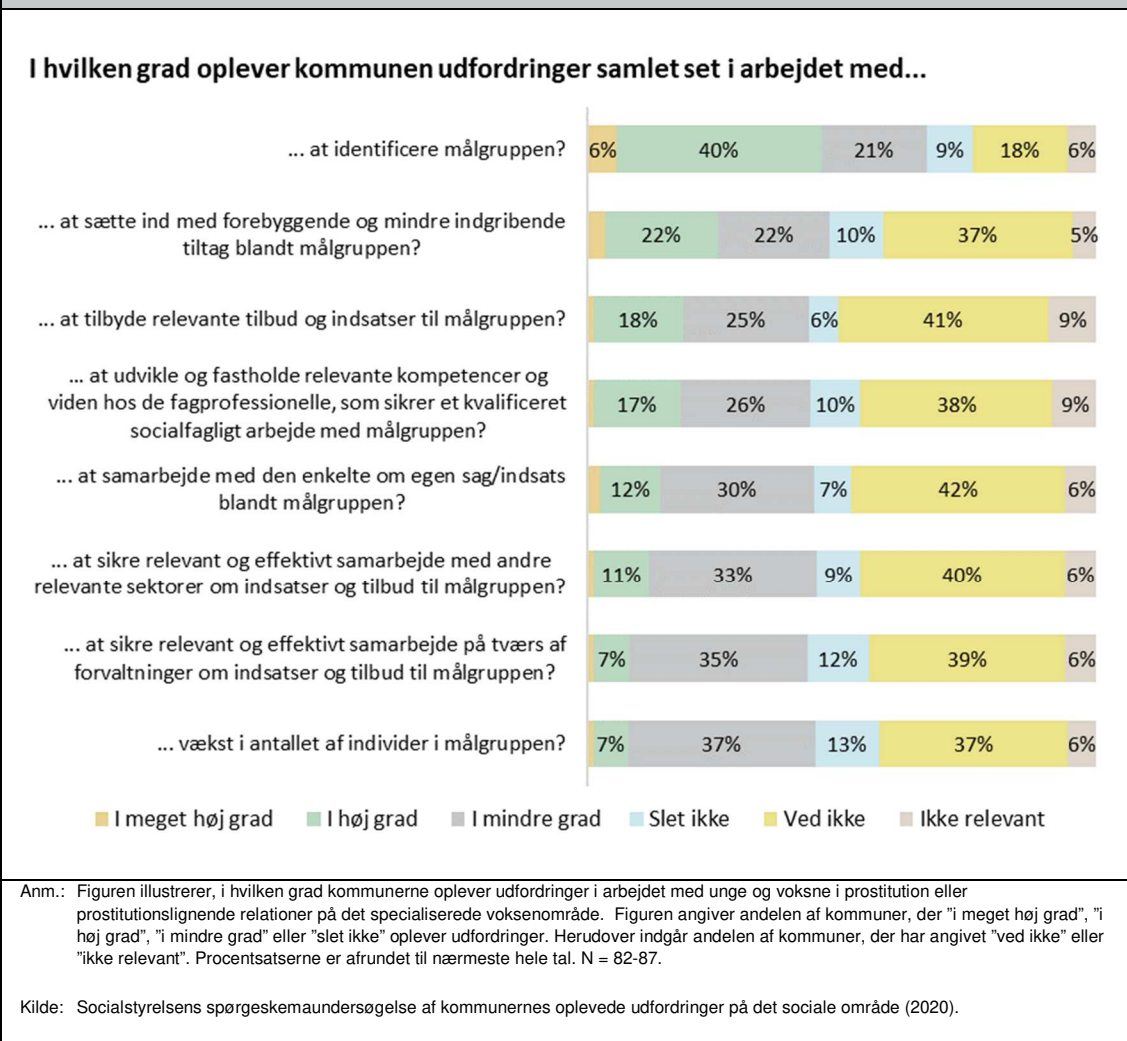

2.12 Unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer

15 pct. af kommunerne angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer, jf. figur 19. Flest kommuner angiver, at de i forbindelse med arbejdet med målgruppen særligt oplever udfordringer med at identificere målgruppen (46 pct.), jf. figur 31.

Generelt er der en markant andel af kommunerne, der for de fleste af spørgsmålene vedrørende unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer i figur 31 svarer "ved ikke" til, i hvilken grad de oplever udfordringer. Hvorvidt den store andel af "ved ikke"-svar skyldes manglende opmærksomhed på målgruppen eller andre årsager, kan undersøgelsen ikke svare på. En enkelt kommune har dog i kommentarfeltet bemærket, at de mange "ved ikke"-svar for denne målgruppe skyldes en overvejelse omkring, at når kommunen møder disse borgere, er det ofte, fordi de er i psykisk mistrivsel, og dette forhold er det grundlæggende udgangspunkt.

Figur 31 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer

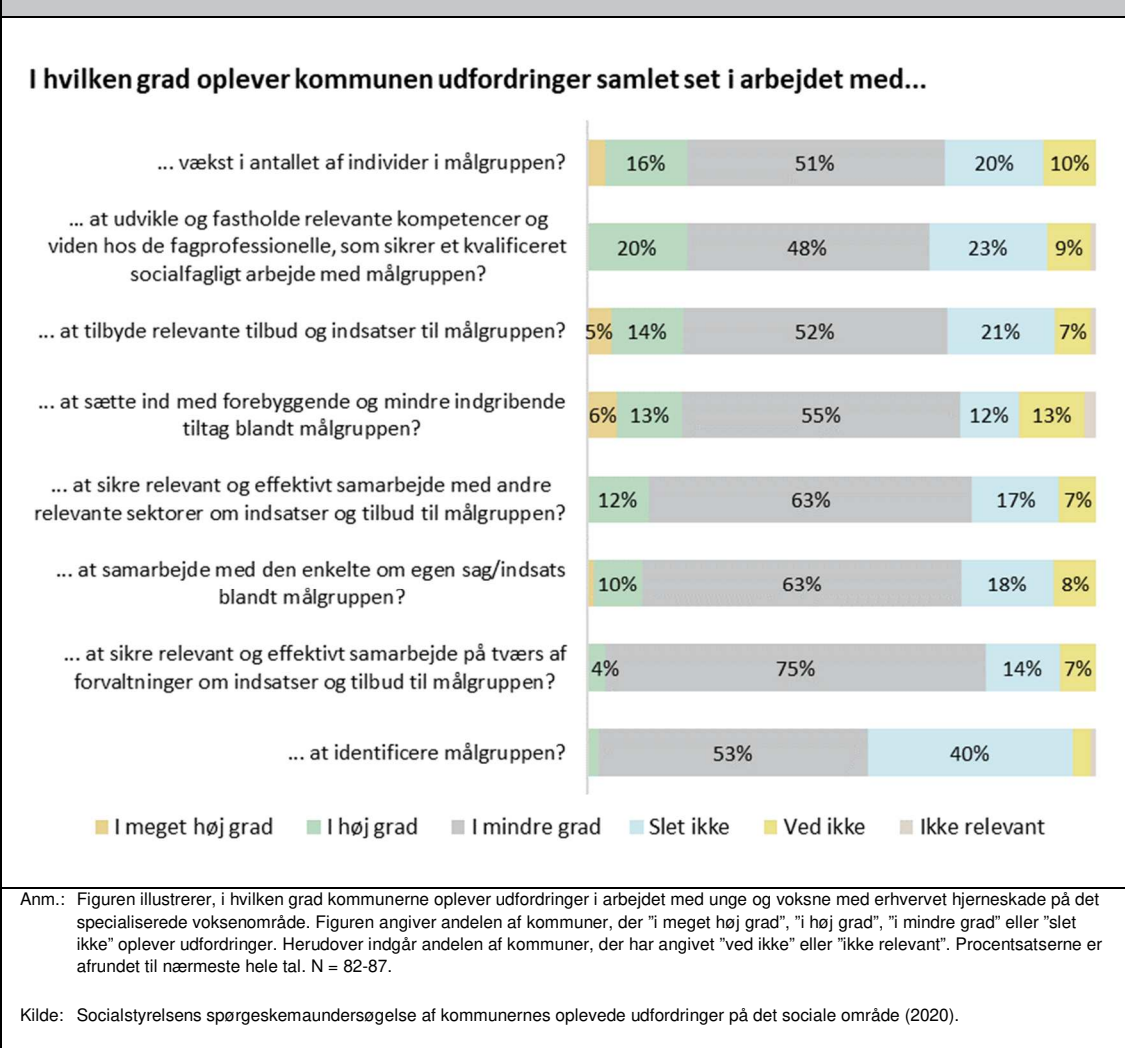

2.13 Unge og voksne med erhvervet hjerneskade

9 pct. af kommunerne angiver, at de i høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med erhvervet hjerneskade, jf. figur 19. I arbejdet med målgruppen angiver kommunerne nogenlunde samme grad af udfordringer på tværs af de adspurgte temaer. I forbindelse med arbejdet med målgruppen er der flest kommuner, der angiver, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med:

- vækst i antallet af personer i målgruppen (20 pct.)
- at udvikle og fastholde relevante kompetencer og viden hos de fagprofessionelle, som sikrer et kvalificeret socialfagligt arbejde med målgruppen (20 pct.)
- at tilbyde relevante tilbud og indsatser til målgruppen (19 pct.)
- at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag (19 pct.), jf. figur 32.

Figur 32 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med erhvervet hjerneskade

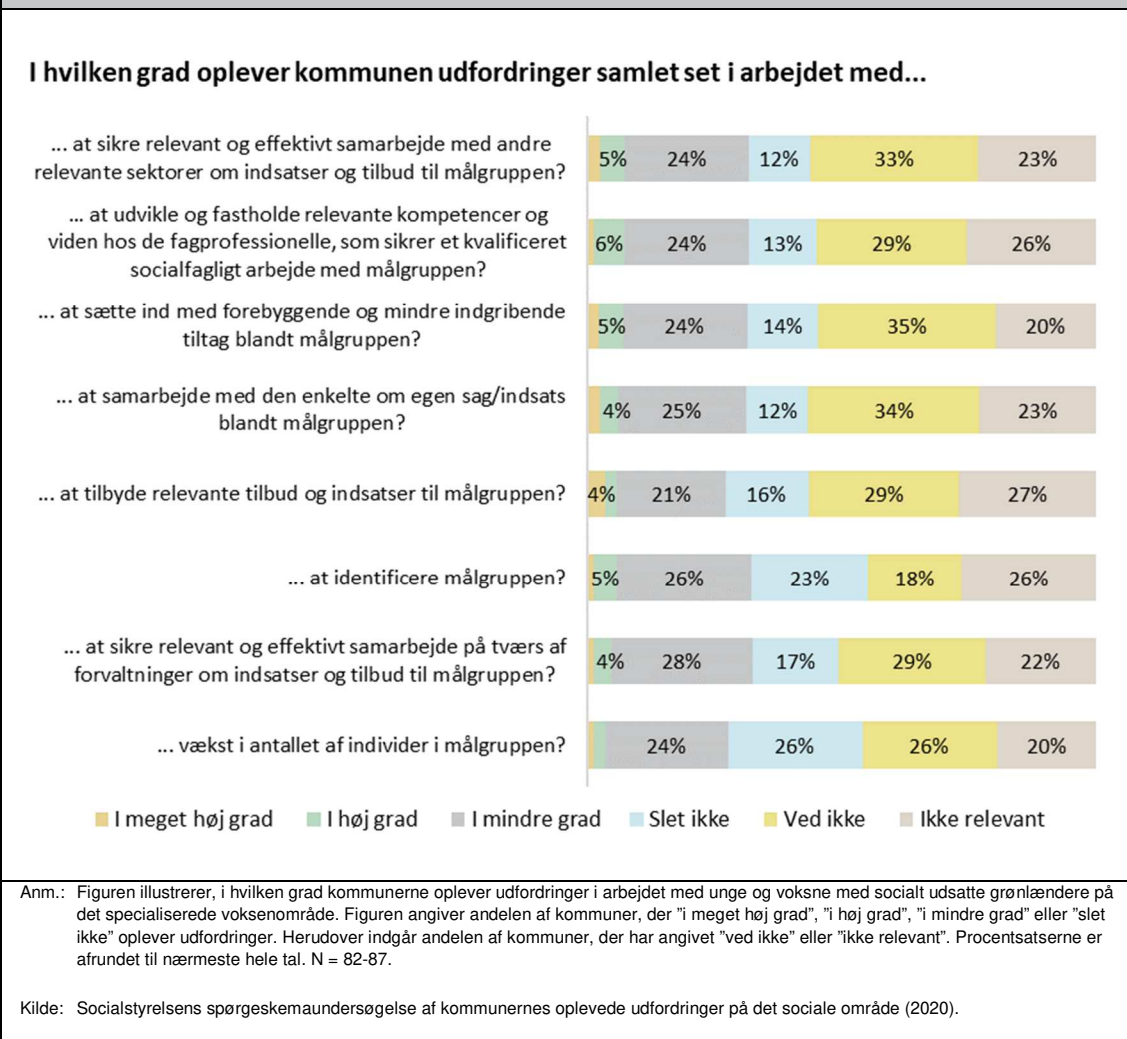

2.14 Unge og voksne socialt udsatte grønlændere

Adspurgt til, i hvilken grad kommunerne oplever udfordringer i arbejdet med socialt udsatte grønlændere samlet set, angiver 6 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer, jf. figur 19. Der er dermed en relativ lille andel af kommunerne, der oplever udfordringer med denne målgruppe sammenlignet med øvrige målgrupper. I undersøgelsen blev kommunerne spurgt ind til otte mere specifikke udfordringer for hver målgruppe. Her angiver kommunerne på tværs af de otte spørgsmål nogenlunde samme grad af udfordringer, jf. figur 33. Det er dog væsentligt at bemærke, at der på tværs af de otte fokusområder er cirka en

tredjedel af kommunerne, der svarer "ved ikke" til, om de oplever udfordringer. Når en stor del af kommunerne svarer "ved ikke" her, vil det formodentlig skyldes, at socialt udsatte grønlændere primært vil være koncentreret i de større byer, og at nogle kommuner derfor ikke har socialt udsatte grønlændere.

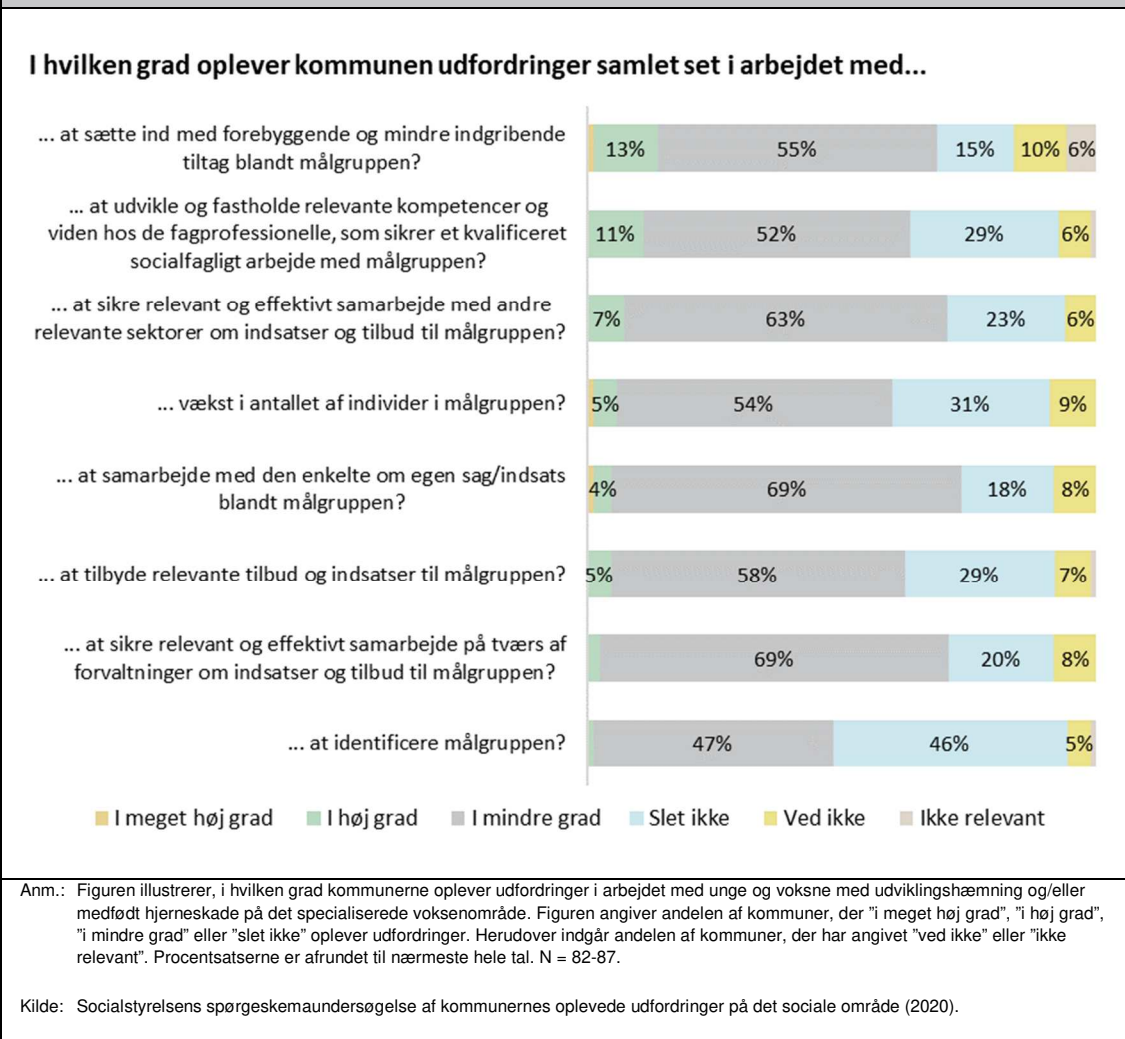
Figur 33 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne socialt udsatte grønlændere

2.15 Unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade

2 pct. af kommunerne angiver, at de i høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med udviklingshæmning og medfødt hjerneskade, jf. figur 19. I forbindelse med arbejdet med målgruppen angiver flest kommuner, at de oplever udfordringer med at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen, jf. figur 34.

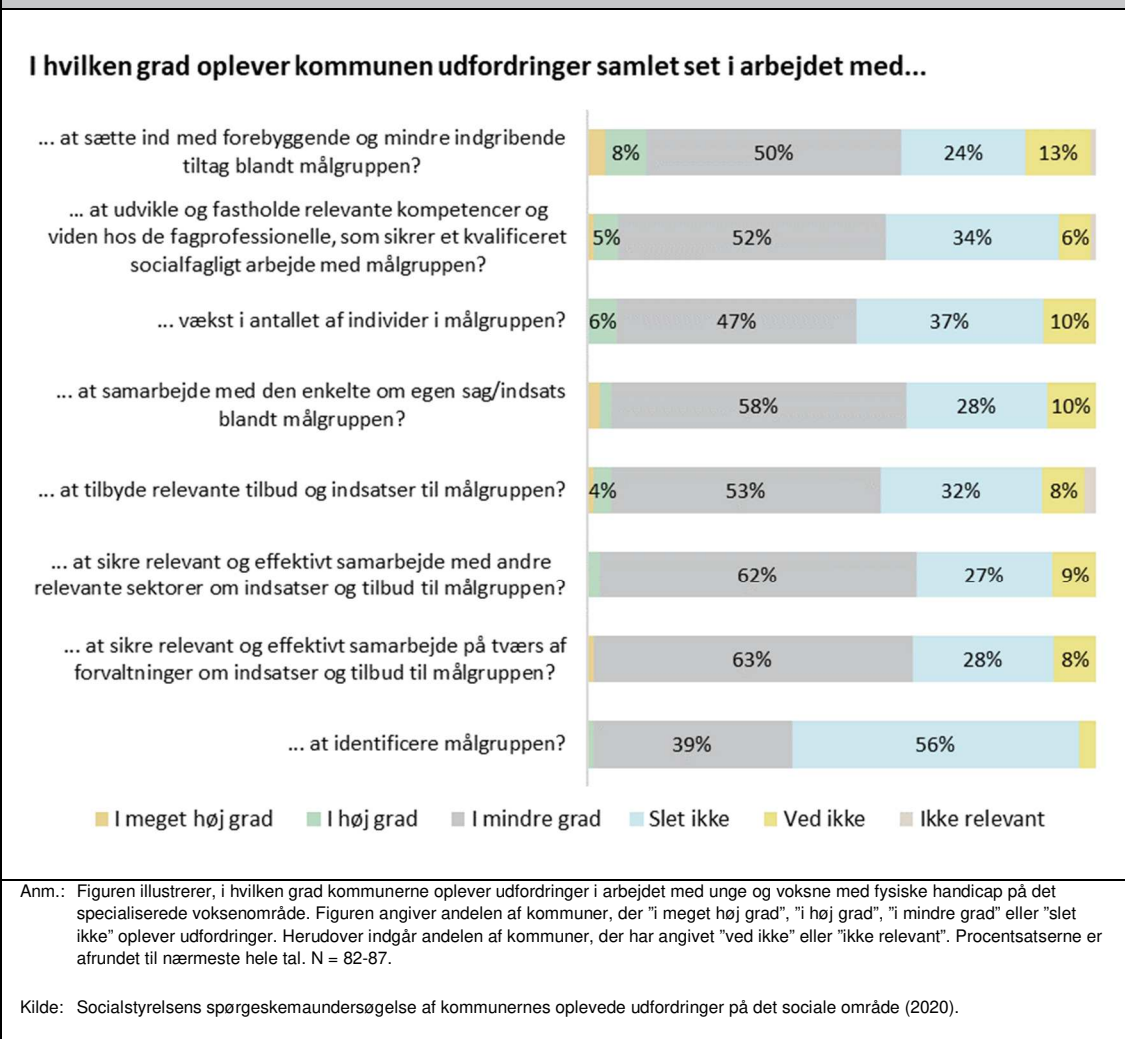
Figur 34 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade

2.16 Unge og voksne med fysiske handicap

2 pct. af kommunerne angiver, at de i høj grad oplever udfordringer i arbejdet med unge og voksne med fysiske handicap, jf. figur 19. I forbindelse med arbejdet med målgruppen, er der flest kommuner, der angiver, at de oplever udfordringer med at sætte ind med forebyggende og mindre indgribende tiltag til målgruppen, jf. figur 35.

Figur 35 – Udfordringer i arbejdet med unge og voksne med fysiske handicap

2.17 Øvrige målgruppespecifikke udfordringer

I undersøgelsen har kommunerne angivet, om der er andre målgrupper end dem, der er spurgt ind til i spørgeskemaet, som fylder i kommunen. Her angiver enkelte kommuner følgende målgrupper:

- psykisk sårbare ældre/ældre med psykiatriske problemstillinger og samtidigt somatiske problemstillinger, hvor behovet for støtte i forbindelse med somatiske sygdomme er fremtrædende
- borgere med demens/alkoholdemens og deraf afvigende adfærd
- borgere med (voldsom) udadreagerende adfærd
- borgere i kriminalitet, herunder borgere med behandlingsdom.

Derudover angiver flere af kommunerne, at det kan være vanskeligt at vurdere udfordringer på målgruppeniveau, da kompleksitet og udfordringer er individbaseret og kan variere væsentligt inden for samme målgruppe. En kommune angiver, at *"Alle borgere har individuelle behov, og alle sager er forskellige. Det afhænger ikke af diagnosen, men af en masse forhold omkring borgeren"*.

En anden kommune angiver, at *"Det er vanskeligt at besvare spørgsmål i en samlet kategori, når der spørges ind til samarbejdet med den enkelte borger/det enkelte område. Overordnet set er oplevelsen, at samarbejdet/området fungerer godt, men der vil altid være sager i kommunen, hvor samarbejdet med borgeren er yderst vanskeligt."*

Nogle af kommunerne nævner også, at nogle borgere kan have meget forskellige behov, selvom de er i samme målgruppe. Dette resulterer ofte i forskellige niveauer af udfordringer.

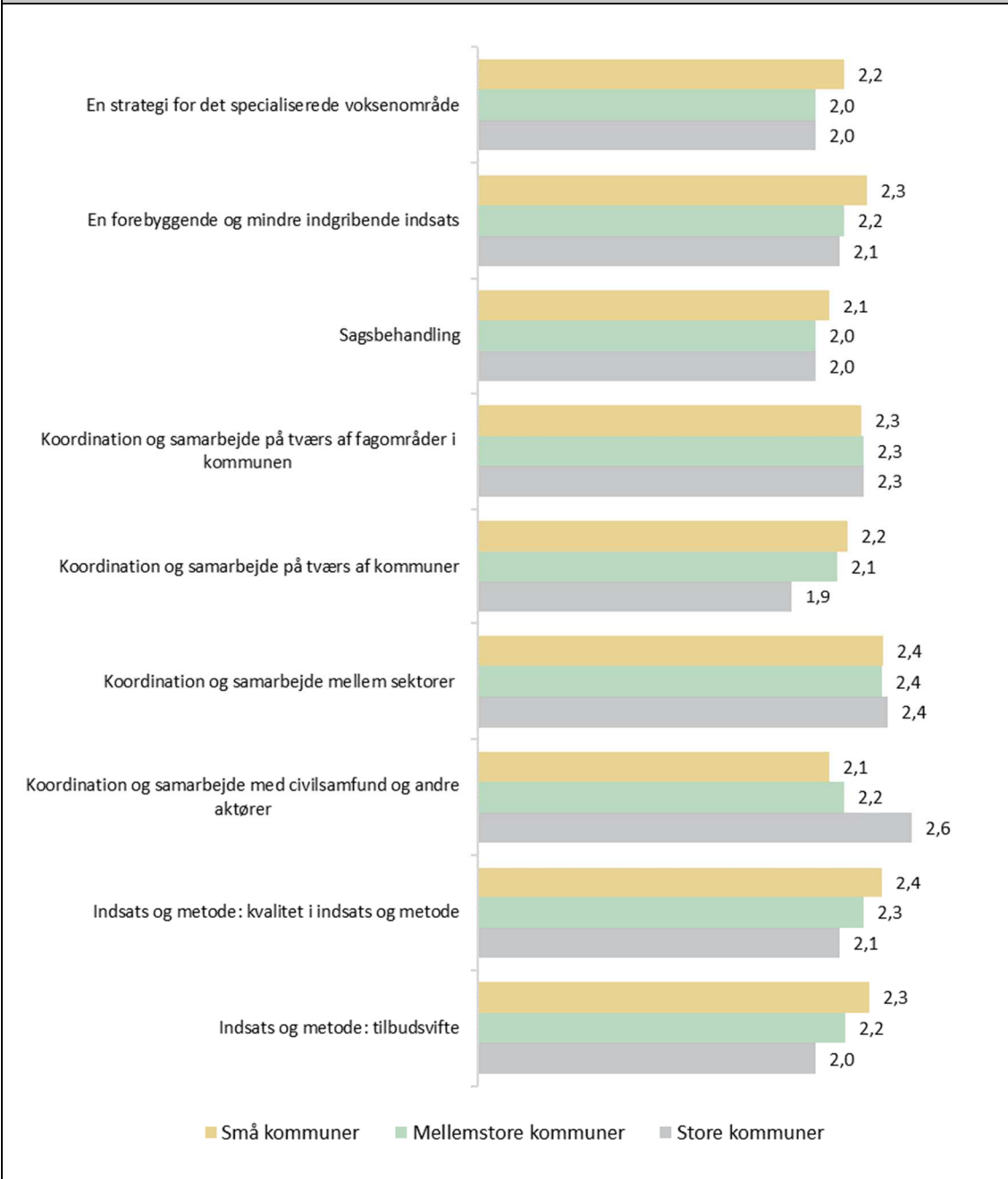
3 Kommunal, regional og socioøkonomisk variation i udfordringer

I dette afsnit belyses kommunal, regional og socioøkonomisk variation i forhold til både organisatoriske og målgruppespecifikke udfordringer. Først belyses variation i udfordringer i forhold til kommunestørrelse, derefter belyses udfordringer i forhold til regional variation og til sidst variation i forhold til det socioøkonomiske indeks.

3.1 Kommunestørrelse

Det er væsentligt at have viden om, hvorvidt kommunernes størrelse har betydning for udfordringer på specifikke områder på socialområdet. Figur 36 viser kommunernes oplevede udfordringer forbundet med de organisatoriske fokusområder samlet set fordelt på små, mellemstore og store kommuner.

Figur 36 – Kommunal variation i oplevede udfordringer for de organisatoriske fokusområder i forhold til gruppering i små, mellemstore og store kommuner

Anm.: Figurerne illustrerer, kommunernes gennemsnitlige oplevede udfordringer i forhold til arbejdet samlet set med koordinering og samarbejde mellem sektorer på det specialiserede voksenområde fordelt efter kommunestørrelse. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. Små kommuner omfatter kommuner med et indbyggertal på under 50.000 indbyggere (58 kommuner samlet); mellemstore kommuner omfatter kommuner med et indbyggertal på mellem 50.000 og 99.999 indbyggere (33 kommuner samlet); store kommuner omfatter kommuner med mere end 100.000 indbyggere (7 kommuner samlet). N = 88.

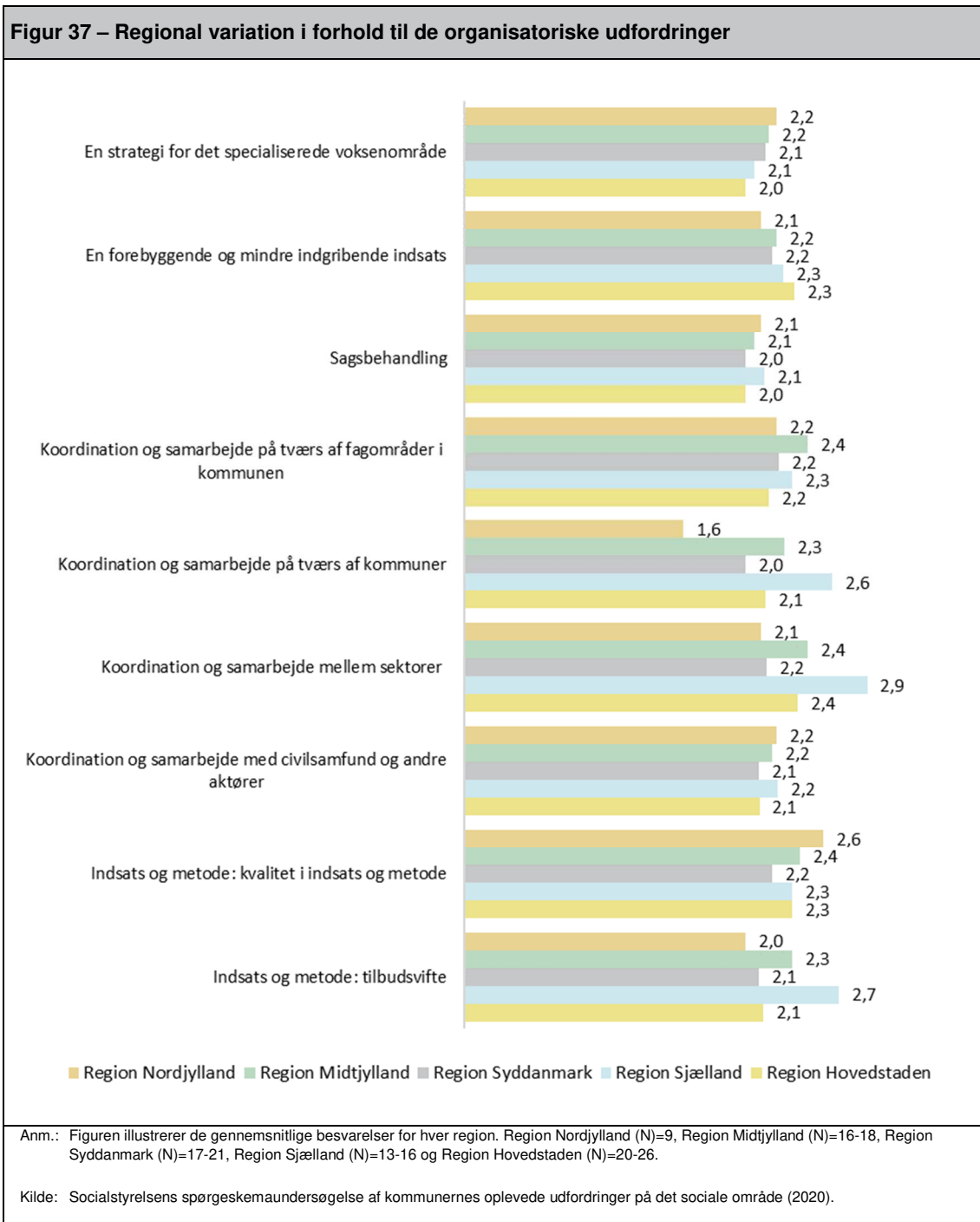
Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

Det fremgår, at store kommuner oplever relativt større udfordringer med koordination og samarbejde med civilsamfundet og andre aktører sammenlignet med små og mellemstore kommuner. Der er dog ikke fundet en statistisk signifikant sammenhæng mellem kommunestørrelse og kommunernes oplevede udfordringer med fokusområdet (se bilag 5). For de øvrige fokusområder er der ikke væsentlige forskelle på de oplevede udfordringer mellem grupperingerne af kommuner.

Den kommunale variation for de målgruppespecifikke fokusområder viser, at store kommuner oplever relativt større udfordringer med unge og voksne socialt udsatte grønlandere i forhold til små og mellemstore kommuner. Mellemstore kommuner oplever relativt større udfordringer med unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug i forhold til små og store kommuner. I bilag 5 fremgår en oversigt over alle fokusområderne opdelt på kommunegrupperingerne.

3.2 Regional variation

Det er også interessant at belyse regionale forskelle i forhold til udfordringsbilledet. Figur 37 viser forskellene i de gennemsnitlige besvarelser for hver af de fem regioner.

For fokusområdet koordinering og samarbejde: tværkommunalt oplever Region Sjælland signifikant⁷ højere udfordringer end de øvrige fire regioner. Omvendt oplever Region Nordjylland signifikant færre udfordringer for samme fokusområde i forhold til regionerne Midtjylland, Sjælland og Hovedstaden. For fokusområdet koordinering og samarbejde: sektorer oplever Region Sjælland signifikant større udfordringer end de fire øvrige regioner. For fokusområdet indsats og metode: tilbudsvifte oplever Region Sjælland signifikant større udfordringer end de fire øvrige regioner. Variationerne for de målgruppespecifikke fokusområde fremgår af bilag 6.

Resultaterne skal tolkes med varsomhed på grund af det begrænsede antal observationer for hver region.

3.3 Socioøkonomisk variation

Resultaterne af undersøgelsen er også blevet belyst i forhold til Indenrigs- og Boligministeriets opgørelse af det socioøkonomiske indeks (noegletal.dk). Resultaterne viser ingen signifikante forskelle i forhold til det socioøkonomiske indeks. Resultaterne af analysen fremgår af bilag 7.

⁷ På et 5 % signifikansniveau.

4 Aktuelle temaer

I den landsdækkende spørgeskemaundersøgelse er kommunerne blevet spurgt til aktuelle temaer i relation til arbejdet med unge og voksne på det sociale område. Aktuelle temaer består af et udvalg af temaer, som indgår i undersøgelsen i 2020, men som ikke nødvendigvis medtages i spørgeskemaundersøgelsen fremadrettet, modsat de tværgående og målgruppespecifikke fokusområder.

På voksenområdet omfatter de aktuelle temaer følgende fem temaer⁸:

- Sociale problemstillinger hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund
- Pårørende til voksne på det sociale område
- Håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område
- Velfærdsteknologi i den sociale indsats
- Stigende antal ældre blandt socialt udsatte og mennesker med kognitive handicap.

4.1 Sociale problemer hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund

Voksne med minoritetsbaggrund er underrepræsenteret i forebyggende foranstaltninger og andre tilbud til personer, der har behov for støtte, men overrepræsenteret i statistikker over sociale problemer, for eksempel udsatte boligområder, børnefattigdom, vold i hjemmet, lavere uddannelses- og beskæftigelsesfrekvens og hjemløshed (Danmarks Statistik, 2018; SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2006). Mange kommuner oplever, at de har svært ved at rekruttere voksne med minoritetsbaggrund til deres tilbud, selvom fagpersonalet ved, at der er en større målgruppe i kommunen.

I Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse undersøges kommunernes arbejde med at håndtere sociale problemstillinger hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund. Her angiver kommunerne, at de slet ikke (4 pct.) eller i mindre grad (48 pct.) har tilstrækkelig viden og kompetencer til at yde kvalificeret socialt arbejde, som imødekommer kulturelle forskelle for voksne med etnisk minoritetsbaggrund, jf. tabel 1.

Tabel 1 – Sociale problemer hos voksne med etnisk minoritetsbaggrund

I hvilken grad har fagprofessionelle i kommunen tilstrækkelig viden og kompetencer til at yde kvalificeret socialt arbejde, som imødekommer kulturelle forskelle for voksne med etnisk minoritetsbaggrund?

I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
2%	34%	48%	4%	12%

Anm.: Tabellen illustrerer graden af kommunernes oplevelse af at besidde tilstrækkelig viden og kompetencer til at yde kvalificeret socialt arbejde, som imødekommer kulturelle forskelle for voksne med etnisk minoritetsbaggrund. N = 82.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

⁸ I spørgeskemaundersøgelsen indgik ligeledes et sjette tema om COVID-19. Resultaterne fra dette tema indgår ikke i denne rapport.

I relation hertil angiver 37 pct. af kommunerne, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer med at håndtere sproglige og kulturelle barrierer i samarbejdet med voksne med etnisk minoritetsbaggrund, jf. figur 38.

4.2 Pårørende til voksne på det sociale område

På tværs af de forskellige målgrupper på voksenområdet opleves det, at borgere kan have vanskeligt ved at skabe og vedligeholde et socialt netværk, samtidig med at et positivt netværk er væsentligt for borgerens udvikling og livskvalitet (Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen, 2018).

Det nære sociale netværk omkring voksne på det sociale område omfatter mennesker, der har en særlig betydning for borgeren og/eller har regelmæssig social kontakt med borgeren. Det kan være mennesker, der tilhører familien, for eksempel forældre, børn eller søskende, venner eller naboer.

I Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse undersøges kommunernes arbejde med borgerens nære netværk på tværs af målgrupper på socialområdet. Her angiver 56 pct. af kommunerne, at de i mindre grad eller slet ikke har fokus på, at pårørende til voksne på det sociale område får den rette hjælp og støtte, jf. tabel 2. Det bemærkes dog, at kommunerne ikke har en generel forpligtelse til at yde hjælp og støtte til pårørende til voksne på socialområdet, alene fordi de er pårørende. Kommunerne skal dog i nogle situationer være opmærksomme på at inddrage pårørende til voksne, der modtager sociale indsatser. Det gælder for eksempel pårørende til personer med betydelig nedsat psykisk funktionsevne, jf. SEL § 82, stk. 2, hvor kommunerne er forpligtet til at påse, om pårørende kan hjælpe med at varetage en persons behov. Voksnes børn er også pårørende, som skal støttes. Kommunerne har en forpligtelse til at indgive underretninger på børn, også når de er pårørende til voksne, hvis de får kendskab til eller grund til at antage, at børnene a) har behov for støtte eller b) har været udsat for overgreb, jf. SEL § 153. Desuden kan der være tilfælde, hvor det giver god mening af socialfaglige hensyn at inddrage pårørende til voksne med behov for sociale indsatser (Viden på tværs, 2020; Socialstyrelsen, 2012).

Derudover angiver 54 pct., at de i mindre grad eller slet ikke har tilstrækkelige metoder og indsatser til at understøtte pårørendes involvering i den enkeltes liv.

Tabel 2 – Pårørende til voksne på det sociale område					
	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad har kommunen fokus på at pårørende til voksne på det sociale område får den rette hjælp og støtte?	7%	33%	49%	7%	4%
I hvilken grad har kommunen tilstrækkelige metoder og indsatser til at understøtte pårørendes involvering i den enkeltes liv?	4%	38%	50%	4%	5%
I hvilken grad har fagprofessionelle i kommunen tilstrækkelig viden og kompetencer til at understøtte et godt samarbejde med pårørende?	7%	50%	37%	4%	2%
I hvilken grad sikrer relevante fagprofessionelle i kommunen tilstrækkelig inddragelse af den voksnes pårørende, både på myndigheds- og tilbudsniveau (for eksempel i forhold til sagsbehandling og indsats)?	9%	52%	34%	2%	2%
I hvilken grad har kommunen tilstrækkeligt fokus på at etablere nye eller styrke eksisterende netværk for den enkelte?	10%	56%	27%	4%	4%
<p>Anm.: Tabellen illustrerer, hvordan kommunerne oplever arbejdet omkring pårørende til voksne på det sociale område. Tabellen angiver andelen af kommuner, der "i meget høj grad", "i høj grad", "i mindre grad" eller "slet ikke" oplever forskellige problematikker i arbejdet med pårørende til voksne på det sociale område. Herudover indgår andelen af kommuner, der har angivet "ved ikke" eller "ikke relevant". Procentsatserne er afrundet til nærmeste hele tal. N = 82.</p> <p>Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).</p>					

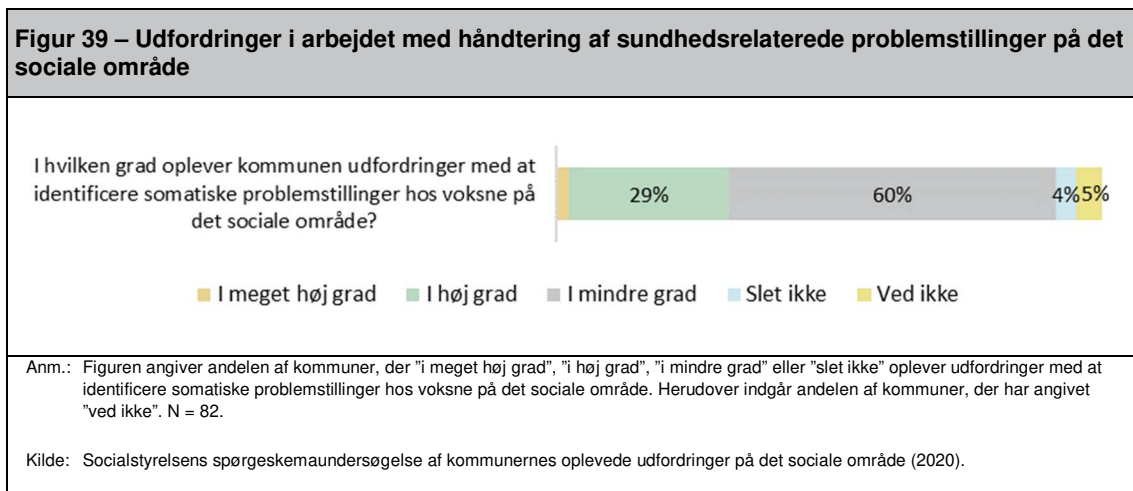
4.3 Håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område

Ulighed i sundhed er særligt udtalt for udsatte borgere sammenlignet med resten af den danske befolkning. Dette kommer blandt andet til udtryk ved en højere dødelighed blandt socialt udsatte. En del af denne overdødelighed kan tilskrives somatiske lidelser, som der allerede findes effektive behandlinger for. Dette indikerer, at socialt udsatte borgere har en dårligere kontakt til sundhedsvæsenet. Somatiske problemstillinger forekommer hyppigere blandt socialt udsatte voksne end øvrige voksne. Derudover overses somatiske problemstillinger oftere hos socialt udsatte, ligesom socialt udsatte borgere repræsenterer en gruppe, hvor psykiske og somatiske lidelser spiller sammen med fattigdom, hjemløshed og arbejdsløshed (Sundhedsstyrelsen, 2020; Sundhedsstyrelsen, 2019a; Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen, 2013).

I Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse er kommunerne derfor blevet spurgt ind til håndteringen af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område. Her angiver 43 pct. af kommunerne, at medarbejderne i mindre grad har viden og kompetencer til at sikre, at den enkelte borgers somatiske problemstilling håndteres, jf. tabel 3.

Tabel 3 – Håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område				
I hvilken grad har medarbejderne på det sociale område i kommunen viden og kompetencer til at sikre, at den enkeltes somatiske problemstillinger håndteres?				
I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
5%	46%	43%	0%	6%
Anm.: Tabellen angiver andelen af kommuner, der "i meget høj grad", "i høj grad", "i mindre grad" eller "slet ikke" oplever, at medarbejderne på det sociale område i kommunen har viden og kompetencer til at sikre, at den enkeltes somatiske problemstillinger håndteres. Herudover indgår andelen af kommuner, der har angivet "ved ikke". N = 82.				
Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).				

Kommunerne angiver i relation hertil, at de i meget høj grad (2 pct.) og i høj grad (29 pct.) har udfordringer med at identificere somatiske problemstillinger hos voksne på det sociale område, jf. figur 39.

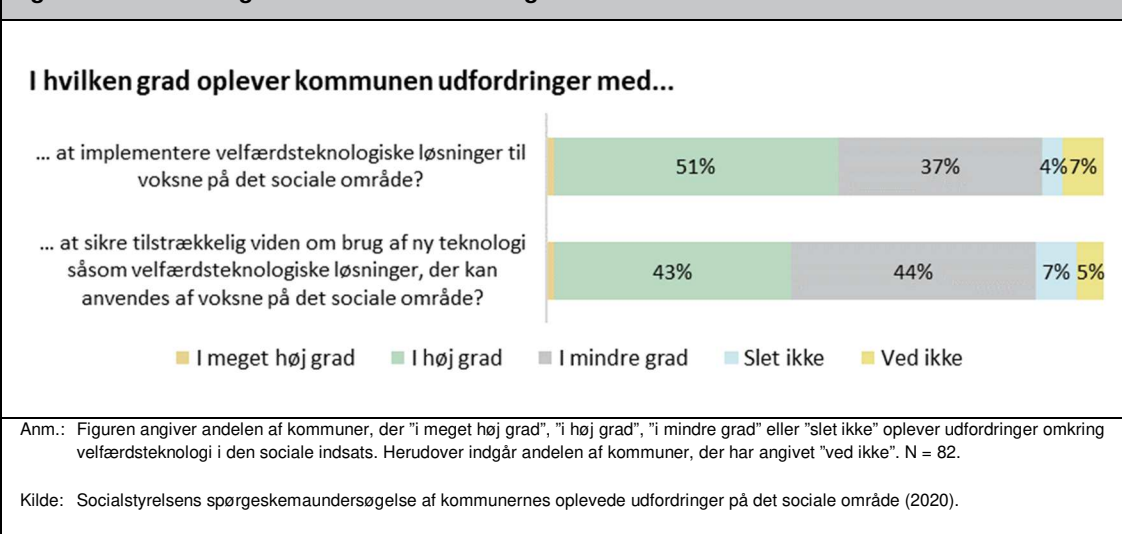
4.4 Velfærdsteknologi i den sociale indsats

Erfaringer fra blandt andet fagprofessionelle og brugerorganisationer peger på, at mange kommuner har svært ved at orientere sig i den konstante og ofte hurtige udvikling i velfærdsteknologiske løsninger samt ved at integrere disse løsninger i de sociale indsatser (KL, 2018; Socialstyrelsen, 2020).

I Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse er kommunerne derfor blevet spurgt ind til brugen af velfærdsteknologiske løsninger i den sociale indsats. Her angiver 52 pct., at de oplever udfordringer med at implementere velfærdsteknologiske løsninger til voksne på det sociale område.

Dertil angiver 44 pct. af kommunerne, at de oplever udfordringer med at sikre tilstrækkelig viden om brug af ny teknologi såsom velfærdsteknologiske løsninger, der kan anvendes af voksne på det sociale område, jf. figur 40.

Figur 40 – Udfordringer med velfærdsteknologi i den sociale indsats

4.5 Stigende antal ældre blandt socialt udsatte og mennesker med kognitive handicap

Kommunerne møder et stigende antal ældre mennesker, der er socialt udsatte eller har et kognitivt handicap, og som vanskeligt kan rummes inden for de almene tilbud til ældre og til mennesker med kognitive handicap. Denne målgruppe kan opleve alderssvækkelse tidligere end andre mennesker (Sundhedsstyrelsen, 2019b; Böttcher, L. & Dammeyer, J., 2010; Københavns Kommune, 2018).

I Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse er kommunerne derfor blevet spurgt ind til deres erfaringer i relation til håndtering af et stigende antal socialt udsatte ældre og ældre med kognitive handicap. Hertil angiver 21 pct. af kommunerne, at de i meget høj grad eller i høj grad oplever udfordringer med at identificere socialt udsatte ældre med et ændret plejebehov og/eller behov for specialpædagogisk støtte som følge af alderssvækkelse. Dertil oplever kommunerne, at de:

- i mindre grad (44 pct.) har tilstrækkelige tilbud og indsatser til at imødekomme socialt udsatte ældre med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte.
- i mindre grad (38 pct.) har et tilstrækkeligt samarbejde på tværs af socialområdet og sundhedsområdet omkring socialt udsatte ældre med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte.
- fagprofessionelle i kommunen i mindre grad (35 pct.) har tilstrækkelige kompetencer til at håndtere plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte blandt socialt udsatte ældre, jf. tabel 4.

Tabel 4 – Stigende antal ældre blandt socialt udsatte					
	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad har fagprofessionelle i kommunen tilstrækkelige kompetencer til at håndtere plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte blandt socialt udsatte ældre?	6%	52%	35%	0%	6%
I hvilken grad har kommunen tilstrækkelige tilbud og indsatser til at imødekomme socialt udsatte ældre med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte?	1%	44%	44%	1%	10%
I hvilken grad har kommunen et tilstrækkeligt samarbejde på tværs af socialområdet og sundhedsområdet omkring socialt udsatte ældre med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte?	6%	48%	38%	1%	7%
<p>Anm.: Tabellen illustrerer, hvordan kommunerne oplever forskellige problematikker der relaterer sig til det stigende antal ældre blandt socialt udsatte. Tabellen angiver andelen af kommuner, der "i meget høj grad", "i høj grad", "i mindre grad" eller "slet ikke" oplever forskellige problematikker i arbejdet med pårørende til voksne på det sociale område. Herudover indgår andelen af kommuner, der har angivet "ved ikke" eller "ikke relevant". Procentsatserne er afrundet til nærmeste hele tal. N = 82.</p> <p>Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).</p>					

17 pct. af kommunerne angiver, at de i meget høj grad eller i høj grad oplever udfordringer med at identificere ældre med kognitive handicap med et ændret plejebehov og/eller behov for specialpædagogisk støtte som følge af alderssvækkelse. Dertil oplever kommunerne, at de:

- i mindre grad (46 pct.) har tilstrækkelige tilbud og indsatser til at imødekomme ældre med kognitive handicap med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte.
- i mindre grad (44 pct.) har et tilstrækkeligt samarbejde på tværs af socialområdet og sundhedsområdet omkring ældre med kognitive handicap med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte.
- fagprofessionelle i kommunen i mindre grad (41 pct.) har tilstrækkelige kompetencer til at håndtere plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte blandt ældre med kognitive handicap, jf. tabel 5.

Tabel 5 – Stigende antal ældre blandt mennesker med kognitive handicap					
	I meget høj grad	I høj grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
I hvilken grad har fagprofessionelle i kommunen tilstrækkelige kompetencer til at håndtere plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte blandt ældre med kognitive handicap?	5%	50%	41%	0%	4%
I hvilken grad har kommunen tilstrækkelige tilbud og indsatser til at imødekomme ældre med kognitive handicap med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte?	2%	43%	46%	0%	9%
I hvilken grad har kommunen et tilstrækkeligt samarbejde på tværs af socialområdet og sundhedsområdet omkring ældre med kognitive handicap med plejebehov og behov for specialpædagogisk støtte?	10%	43%	44%	0%	4%
<p>Anm.: Tabellen illustrerer, hvordan kommunerne oplever forskellige problematikker der relaterer sig til det stigende antal ældre blandt mennesker med kognitive handicap. Tabellen angiver andelen af kommuner, der "i meget høj grad", "i høj grad", "i mindre grad" eller "slet ikke" oplever forskellige problematikker i arbejdet med pårørende til voksne på det sociale område. Herudover indgår andelen af kommuner, der har angivet "ved ikke" eller "ikke relevant". Procentsatserne er afrundet til nærmeste hele tal. N = 82.</p> <p>Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).</p>					

4.6 Opsamling på aktuelle temaer

I ovenstående afsnit blev resultaterne for hver af de aktuelle temaer, som indgik i spørgeskemaundersøgelsen, præsenteret. På tværs af de aktuelle temaer relaterer nogle af de mest udbredte udfordringer sig til inddragelse og samarbejde med pårørende, arbejde med velfærdsteknologiske løsninger samt arbejde med unge og voksne med etnisk minoritetsbaggrund. For eksempel angiver 56 pct. af kommunerne, at de i mindre grad eller slet ikke har fokus på, at pårørende til voksne på det sociale område får den rette hjælp og støtte⁹.

Derudover angiver 52 pct. af kommunerne, at de i meget høj grad eller i høj grad oplever udfordringer med at implementere velfærdsteknologiske løsninger (for eksempel apps eller virtuelle løsninger) til voksne på det sociale område. En tredje væsentlig udfordring i arbejdet på det sociale område omfatter arbejdet med unge og voksne med etnisk minoritetsbaggrund. Her angiver 48 pct. af kommunerne, at fagprofessionelle i kommunerne i mindre grad har tilstrækkelig viden og kompetencer til at yde kvalificeret socialt arbejde, som imødekommer kulturelle forskelle for voksne med etnisk minoritetsbaggrund.

⁹ Det bemærkes dog, at kommunerne ikke har en generel forpligtelse til at yde hjælp og støtte til pårørende til voksne på socialområdet, alene fordi de er pårørende.

5 Litteratur

- Böttcher, L. & Dammeyer, J. (2010). *Handicappsykologi. En grundbog om arbejdet med mennesker med funktionsnedsættelse*. Samfundslitteratur.
- Danmarks Statistik. (2018). *Flest på kvindekrisecentre fra Region Hovedstaden*. Hentet fra <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=30256>
- KL. (Januar 2018). *Kortlægning af barrierer og udfordringer i arbejdet med velfærdsteknologi*. Hentet fra https://www.kl.dk/media/14206/nldbva35_iloqhzpxd7f.pdf
- Københavns Kommune. (2018). *Afrapportering fra arbejdsgruppen vedrørende analyse af ældre borgere med handicap. Opfølgning på budgetaftale*. Hentet fra <https://www.kk.dk/sites/default/files/edoc/Attachments/21172738-28693181-1.pdf>
- SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. (2006). *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration*. København.
- Socialstyrelsen. (2012). *Politik for pårørendesamarbejde i botilbud - et inspirationshæfte*. Odense: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (Januar 2020). *Om velfærdsteknologi på det sociale område*. Hentet fra <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemidler-og-velfaerdsteknologi/om-velfaerdsteknologi>
- Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen. (2013). *Sundhedstilbud til socialt udsatte borgere*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen. (2018). *Koncept for systematisk inddragelse af pårørende*. Odense: Socialstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen. (2019a). *Evaluering - Tidlig opsporing af sygdom hos borgere med betydelige kognitive og psykiske funktionsnedsættelser*. Kongens Lyngby: COWI.
- Sundhedsstyrelsen. (2019b). *Gode ældreliv med sundhed og trivsel*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen. (2020). *Indsatser mod ulighed i sundhed*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Viden på tværs. (November 2020). *Fremtidens borform - Sådan styrker I samarbejdet med borgere og pårørende*. Hentet fra <https://vpt.dk/handikapområdet/sadan-styrker-i-samarbejdet-med-borgere-og-paerorende>
- VIVE. (2018). *Kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på voksensocialområdet*.
- VIVE. (2019). *Kommunernes perspektiver på centrale udfordringer på børne- og ungeområdet - Kortlægning af området for udsatte børn og unge og børn og unge med handicap*.

Bilag 1 – Udvikling af spørgeskemaundersøgelsen

I udviklingen af spørgeskemaerne har Socialstyrelsen indledningsvist foretaget en kortlægning af eksisterende viden om udfordringer på socialområdet, hvor der blandt andet er hentet inspiration fra VIVE's undersøgelser af kommunernes perspektiver på udfordringer på det sociale område fra 2018 (voksenområdet) og 2019 (børne- og ungeområdet). På baggrund af en indledende kortlægning identificerede Socialstyrelsen mulige temaer, som herefter blev kvalificeret af en faglig følgegruppe bestående af kommunale repræsentanter fra det sociale område samt via fokusgruppeinterview med regionale repræsentanter. Spørgeskemaet blev pilottestet blandt kommunale chefer og direktører inden udsendelse.

I udviklingen af spørgeskemaerne er der tilstræbt ensartethed i emner og spørgsmålsformuleringer på tværs af henholdsvis børne- og ungeområdet og voksenområdet. Dette er gjort for at få et ensartet og sammenligneligt data- og vidensgrundlag. Undersøgelsen forventes gentaget fremadrettet for at få viden om udvikling i det kommunale udfordringsbillede.

Spørgeskemaet blev sendt til alle landets kommuner i september 2020 via mail. Mailen var stilet til socialchefer (eller tilsvarende chefniveau på socialområdet). Hver kommune kunne indsende én besvarelse for henholdsvis børne- og ungeområdet og voksenområdet. Socialstyrelsen opfordrede derfor kommunerne til at koordinere deres besvarelse med relevante parter på det givne område for at få et så dækkende udfordringsbillede som muligt.

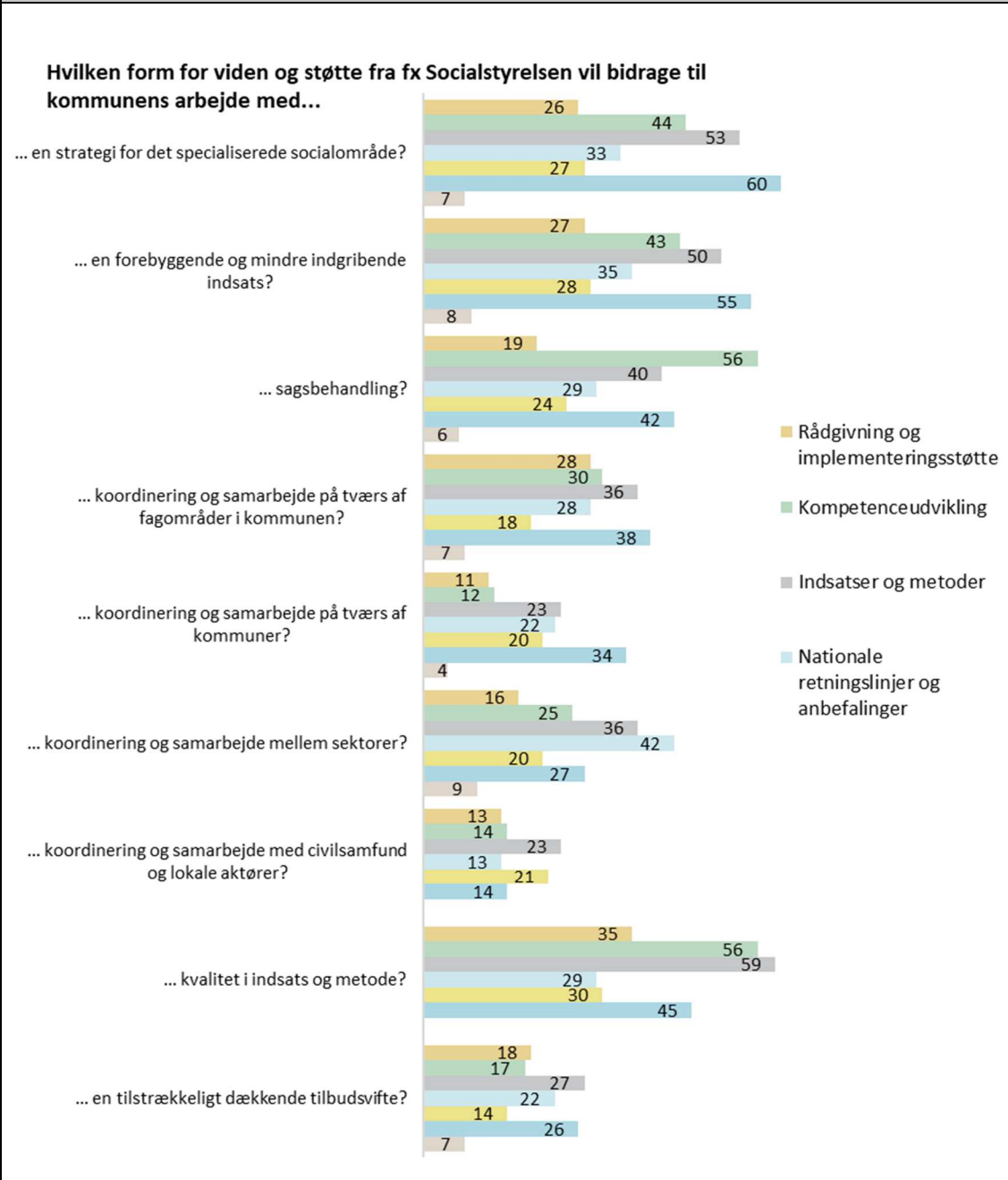
Bilag 2 – Målgrupper

I dette bilag fremgår beskrivelser af de målgrupper, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen.

Voksenområdet	Kort beskrivelse
Unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade	Omfatter mennesker over 18 år med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade.
Unge og voksne med autismspektrumforstyrrelser	Omfatter mennesker over 18 år med infantil autisme, atypisk autisme, Aspergers syndrom og gennemgribende udviklingsforstyrrelse.
Unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser	Omfatter mennesker over 18 år med ADD og ADHD.
Unge og voksne med erhvervet hjerneskade	Omfatter mennesker over 18 år med erhvervet hjerneskade.
Unge og voksne med fysiske handicap	Omfatter borgere over 18 år med bevægelsehandicap og kommunikationshandicap, for eksempel borgere med cerebral parese, gigttilfælde, muskelsvind, syns- og hørenedsættelse, døvblindhed, komplekse kommunikationsbehov og verbal dyspraksi. Målgruppen er meget differentieret, og den funktionsnedsættelse, som de forskellige diagnoser og syndromer kommer til udtryk ved, har en stor variation.
Unge og voksne med stofmisbrug	Omfatter mennesker over 18 år med et behandlingskrævende stofmisbrug.
Unge og voksne i hjemløshed	Omfatter mennesker over 18 år, som er i kortere eller længerevarende hjemløshed og i risiko for hjemløshed.
Unge og voksne, der lever med vold i nære relationer	Omfatter mennesker over 18 år, der er udsat for eller udøver vold i nære relationer, både med og uden børn.
Unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen	Omfatter mennesker over 18 år, der oplever problematikker i voksenlivet som følge af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen, for eksempel psykiske vanskeligheder eller seksualiseret adfærd.
Unge og voksne socialt udsatte grønlandere	Omfatter socialt udsatte mennesker over 18 år med grønlandsk baggrund, der har været i Danmark i kortere eller længere tid.
Unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer	Omfatter mennesker over 18 år i prostitution og i prostitutionslignende relationer.
Unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug	Omfatter mennesker over 18 år med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug.
Unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt	Omfatter mennesker over 18 år med en kombination af betydelige problemstillinger, der skal håndteres samtidigt, for eksempel udviklingshæmning og psykiske vanskeligheder, misbrug og prostitution eller ADHD i kombination med at have oplevet hjemløshed, fængsel og/eller kronisk sygdom som følge af et misbrug.
Unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse	Omfatter mennesker over 18 år, der har en spiseforstyrrelse eller selvskadende adfærd. Dette kan omhandle mennesker, der har været indskrevet i behandlingspsykiatrien. Denne gruppe omfatter risikoadfærd, lettere til svær for både spiseforstyrrelser og selvskade.
Unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien	Omfatter mennesker over 18 år med svære psykiske vanskeligheder og hyppige og/eller langvarige behandlingsforløb i psykiatrien. Det omfatter blandt andet mennesker med skizofreni, bipolar lidelse og personlighedsforstyrrelse.
Unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder	Omfatter mennesker over 18 år med psykisk mistrivsel, der kan have brug for en forebyggende indsats for ikke at udvikle alvorligere vanskeligheder.

Bilag 3 – Kommunale behov for ekstern viden og støtte

Figur 1 – Oversigt over kommunale behov for viden og støtte for hver af de organisatoriske fokusområder i blok 1 (antal kommuner)

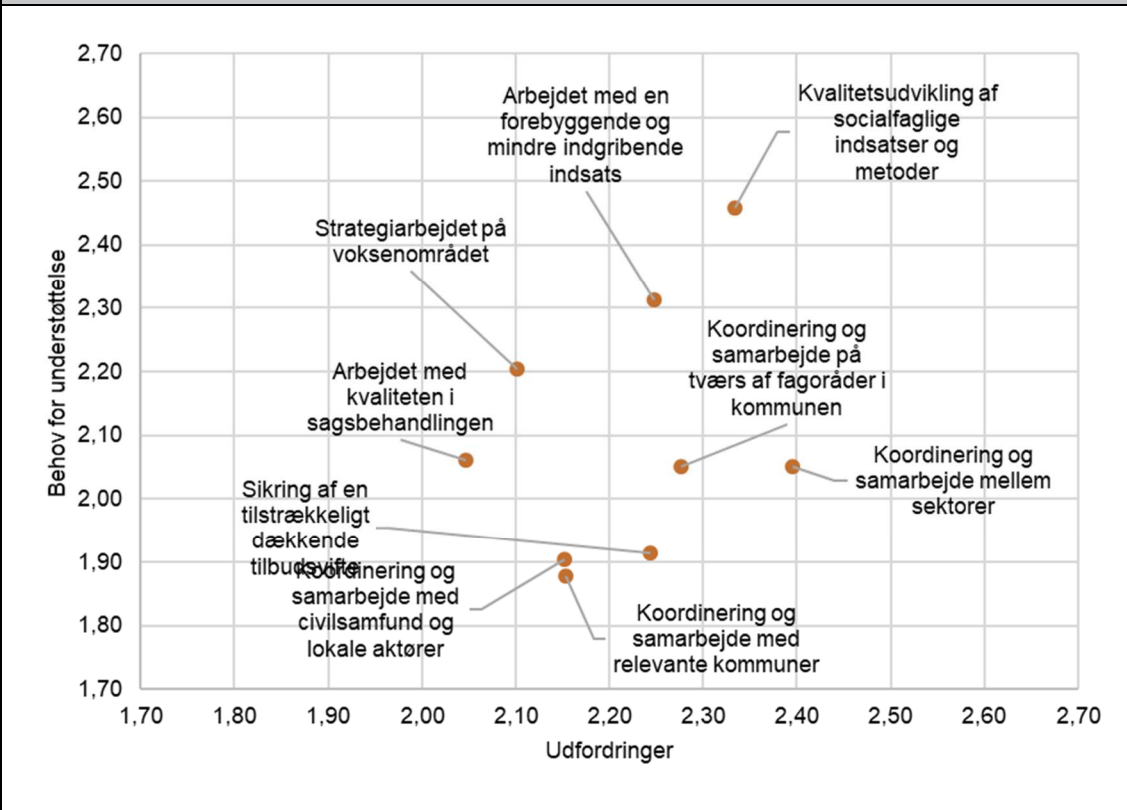

Anm.: Figuren illustrerer antallet af kommuner, der inden for et givent organisatorisk fokusområde ønsker en given form for viden og støtte til at imødekomme udfordringer på området. "Ved ikke" og "ikke relevant med støtte" er ikke medtaget i figuren. Kommunerne har haft mulighed for at sætte kryds ved flere støtteformer inden for hvert fokusområde. Ved kategorier med < 3 kommuner er data diskretioneret i ovenstående figur. N = 88-90.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

Bilag 4 – Sammenhæng mellem udfordringer og behov for ekstern støtte

Figur 1 – Gennemsnitlig størrelse på udfordringer og behov for ekstern støtte på voksenområdet

Anm.: Punkterne viser den gennemsnitlige størrelse af kommunernes udfordringer på skalaen 1-4 og det gennemsnitlige behov for ekstern støtte på skalaen 1-4 for hver af de organisatoriske fokusområder. Høje værdier betyder, at henholdsvis udfordringer og understøttelsesbehov er større. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasortet. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. N = 88-90.

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

Table 2 – Sammenhæng mellem størrelsen på udfordringerne i arbejdet samlet set og behovet for ekstern støtte for hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet

Fokusområde	N	Sammenhæng
Strategiarbejdet på det sociale område	83	0,17
Arbejdet med en forebyggende og mindre indgribende indsats	83	0,34***
Arbejdet med kvaliteten af sagsbehandlingen	81	0,47***
Samarbejdet på tværs af kommunale indsatser	80	0,38***
Sikre relevant og effektivt samarbejde med relevante kommuner om etablering af en dækkende tilbudsvifte	74	0,74***
Koordinering og samarbejde mellem sektorer	80	0,33***
Samarbejdet med civilsamfund og lokale aktører	73	0,59***
Kvalitetsudvikling af socialfaglige indsatser og metoder	83	0,66***
Sikre en tilstrækkeligt dækkende tilbudsvifte, som imødekommer behov hos borgerne	82	0,41***

Anm.: Sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set og understøttelsesbehovet for hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet er belyst ud fra korrelationskoefficienten Pearsons *r*. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Sammenhængen er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. *** p-værdi<0,01, ** 0,01<=p-værdi<0,05, * 0,05<=p-værdi<0,1, " p-værdi>=0,01.

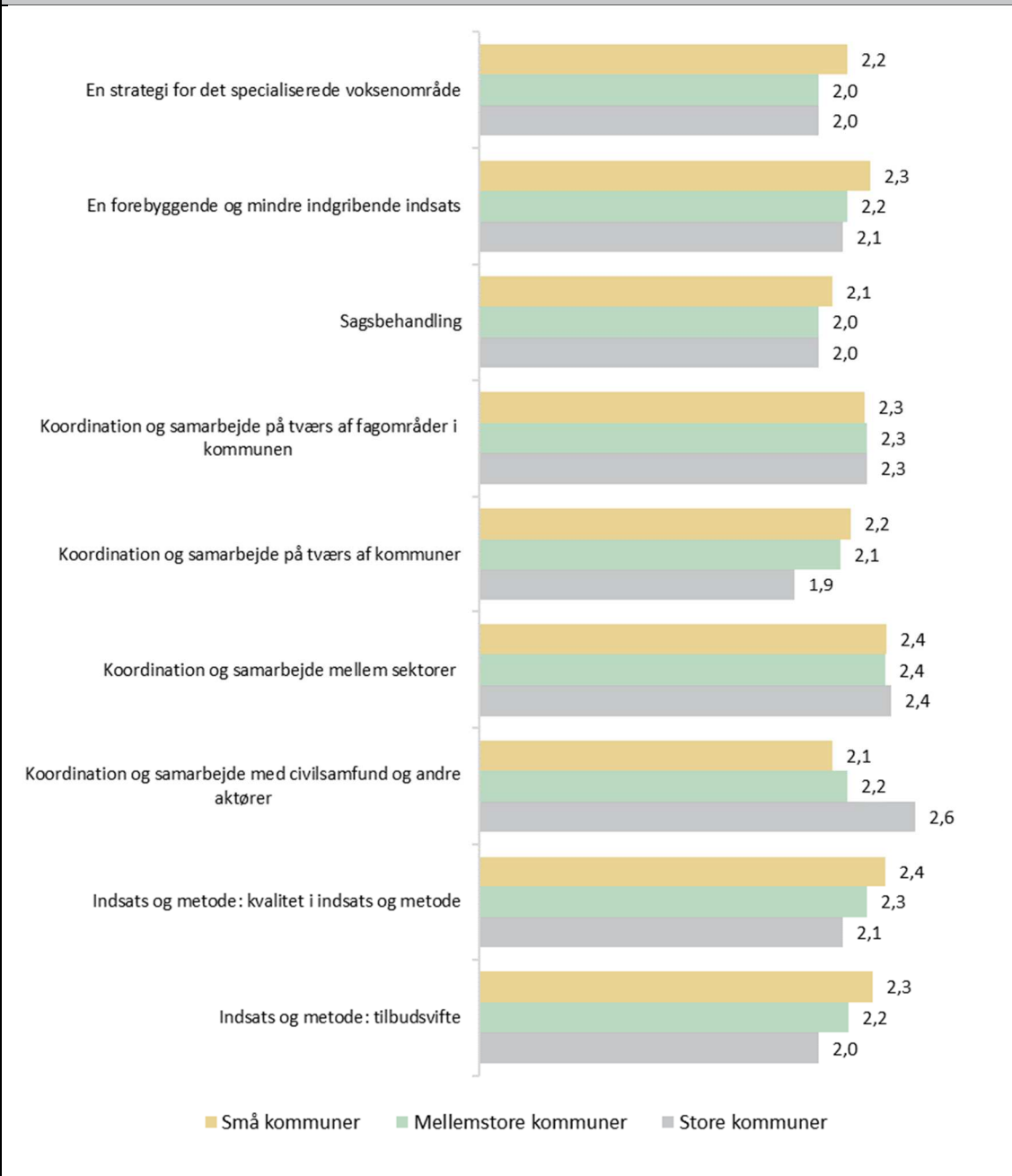
Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).

Bilag 5 – Sammenhæng mellem udfordringer og kommunestørrelse

Tabel 1 – Sammenhæng mellem størrelsen på udfordringerne i arbejdet samlet set og de valgte fokusområder på voksenområdet og kommunestørrelse	
Organisatoriske fokusområder	Kommunestørrelse
En strategi for det specialiserede voksenområde	-0,02
En forebyggende og mindre indgribende indsats	-0,01
Sagsbehandling	-0,02
Koordination og samarbejde på tværs af fagområder i kommunen	-0,02
Koordination og samarbejde på tværs af kommuner	-0,02
Koordination og samarbejde mellem sektorer	-0,02
Koordination og samarbejde med civilsamfund og andre aktører	-0,02
Indsats og metode: kvalitet i indsats og metode	-0,02
Indsats og metode: tilbudsvifte	-0,01
Målgruppespecifikke fokusområder	Kommunestørrelse
Unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade	0,02
Unge og voksne med autismspektrumforstyrrelser	0,27**
Unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser	0,32***
Unge og voksne med erhvervet hjerneskade	-0,04
Unge og voksne med fysiske handicap	0,06
Unge og voksne med stofmisbrug	0,04
Unge og voksne i hjemløshed	0,19
Unge og voksne, der lever med vold i nære relationer	0,19
Unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen	0,12
Unge og voksne socialt udsatte grønlandere	0,37**
Unge og voksne i prostitution eller prostitutionslignende relationer	0,13
Unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug	0,16
Unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt	0,26**
Unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse	0,13
Unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien	0,24**
Unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder	0,11
<p>Anm.: Sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set med hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet og kommunestørrelse er belyst ud fra korrelationskoefficienten Pearsons <i>r</i>. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Sammenhængen er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. Kommunestørrelse er opgjort som indbyggertallet pr. 1. januar 2020 (Noegletal.dk, 2020). *** p-værdi<0,01, ** 0,01<=p-værdi<0,05, * 0,05<=p-værdi<0,1, " p-værdi>=0,01. Signifikansniveauerne er beregnet på baggrund af kommunernes størrelse i forhold til indbyggertallet i 2020.</p>	
<p>Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020).</p>	

Positive værdier indikerer, at jo større kommunen er målt på indbyggertal, desto større udfordringer har kommunen med et fokusområde. Nogle af sammenhængene er signifikante og angivet med *, ** eller ***.

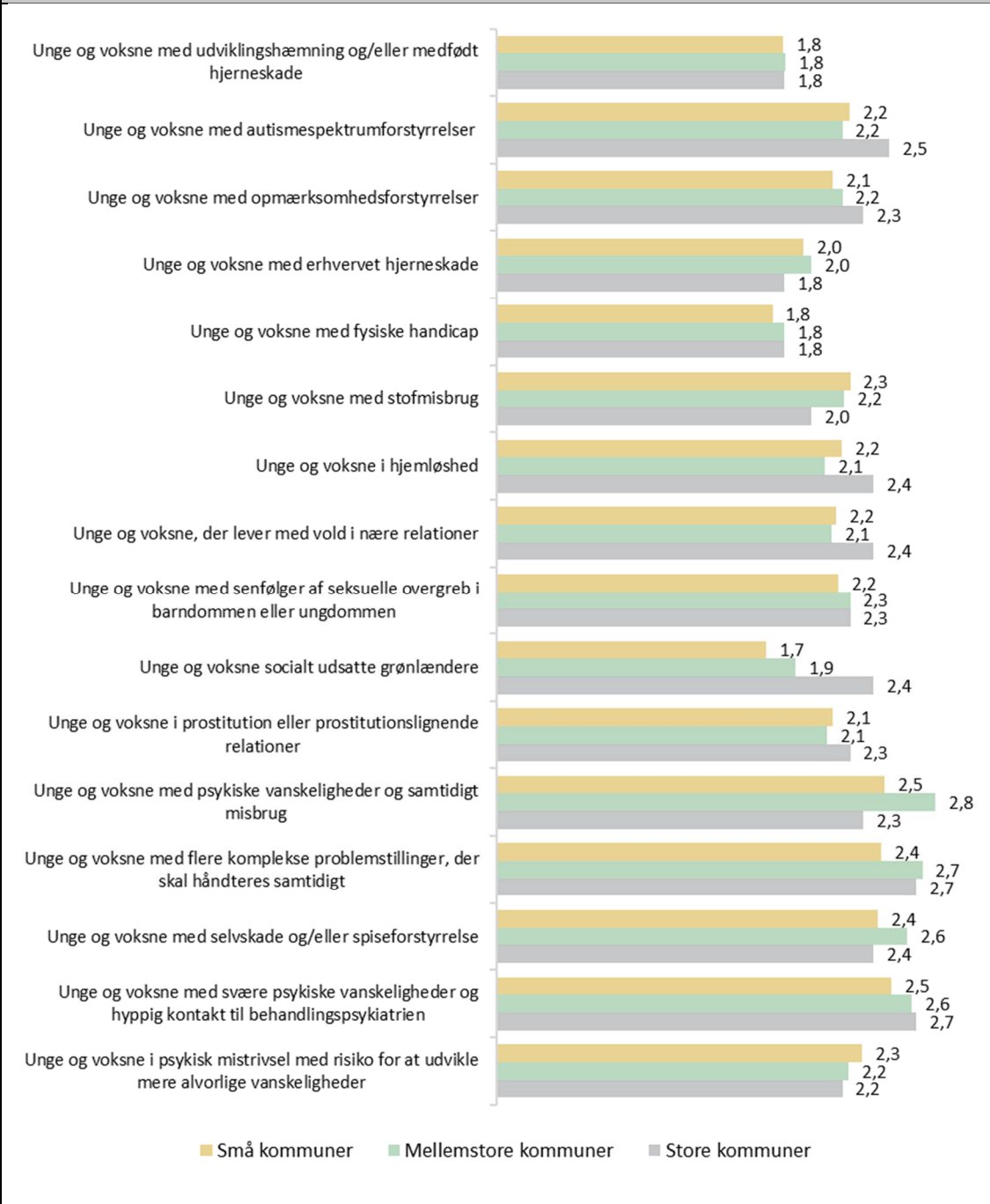
Figur 1 – Sammenhæng mellem størrelsen på udfordringerne i arbejdet samlet set og det organisatoriske fokusområde på voksenområdet og kommunestørrelse

Anm.: Sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set med hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet og kommunestørrelse er belyst ud fra korrelationskoefficienten Pearsons *r*. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Sammenhængen er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. Kommunestørrelse er opgjort som indbyggertallet pr. 1. januar 2020 (Noegletal.dk, 2020). *** p-værdi<0,01, ** 0,01<=p-værdi<0,05, * 0,05<=p-værdi<0,1, " p-værdi>=0,01. Signifikansniveauerne er beregnet på baggrund af kommunernes socioøkonomiske indeks (2020).

Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020) og socioøkonomisk indeks fra noegletal.dk.

Figur 2 – Sammenhæng mellem størrelsen på udfordringerne i arbejdet samlet set og det målgruppespecifikke fokusområde på voksenområdet og kommunestørrelse

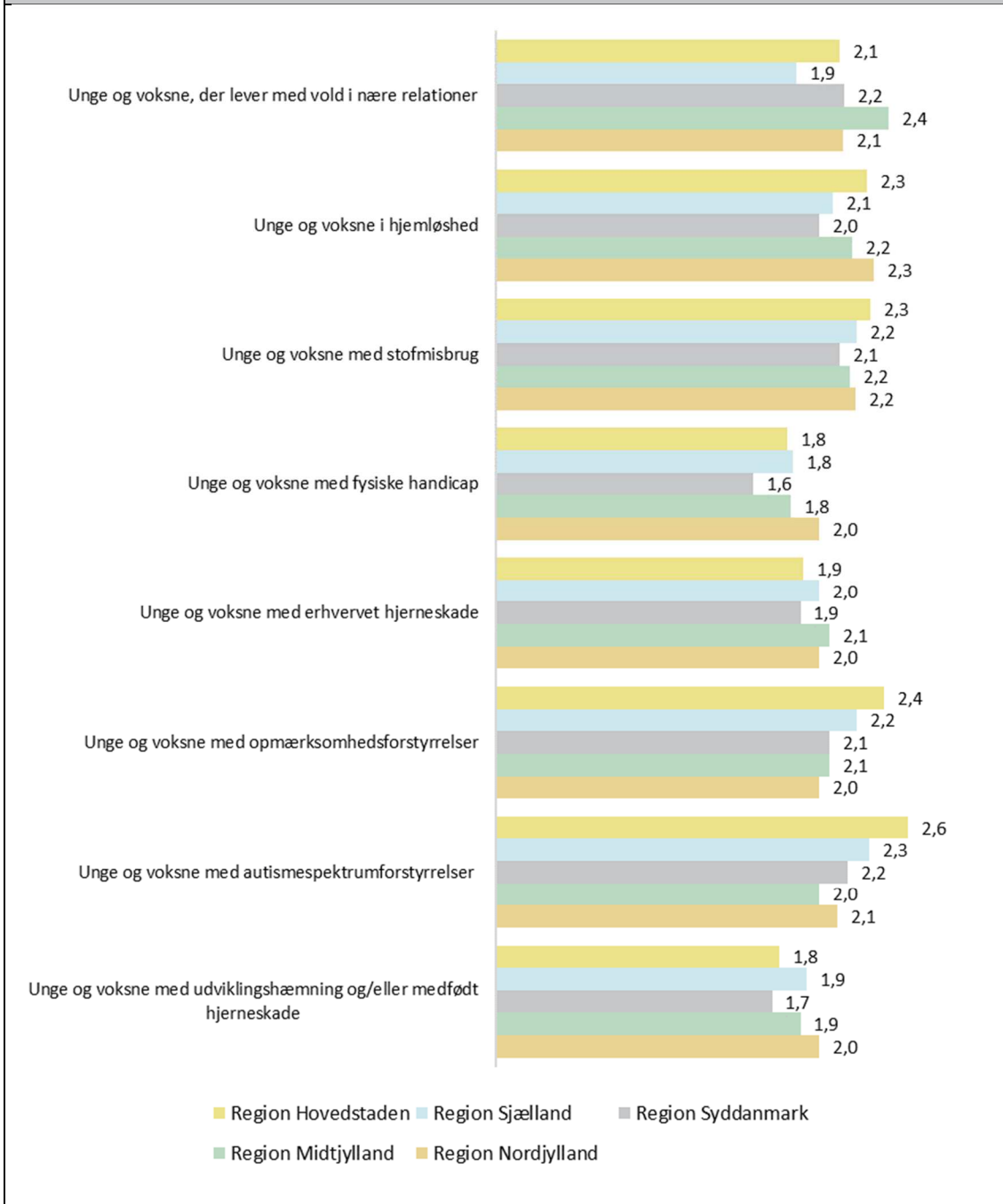

Anm.: Sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set med hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet og kommunestørrelse er belyst ud fra korrelationskoefficienten Pearsons r . Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Sammenhængen er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. Kommunestørrelse er opgjort som indbyggertallet pr. 1. januar 2020 (Noegletal.dk, 2020). *** p-værdi<0,01, ** 0,01<=p-værdi<0,05, * 0,05<=p-værdi<0,1, " p-værdi>=0,01.

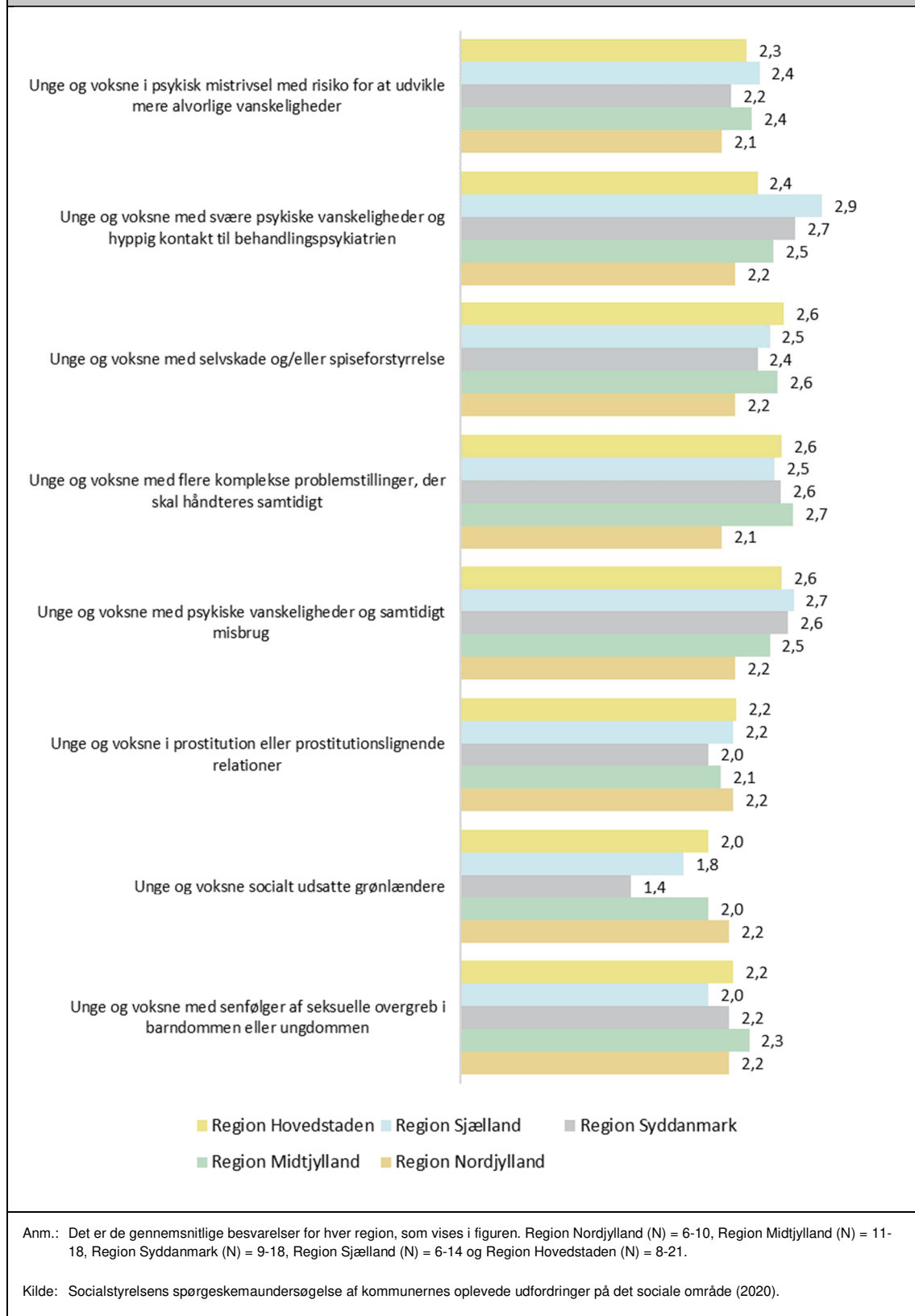
Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020) og socioøkonomisk indeks fra noegletal.dk.

Bilag 6 – Regionale forskelle på oplevede udfordringer

Tabel 1 – Regionale forskelle for de målgruppenspecifikke udfordringer (del 1)

Tabel 1 – Regionale forskelle for de målgruppespecifikke udfordringer (del 2)

Bilag 7 – Sammenhæng mellem udfordringer og socioøkonomisk indeks

Tabel 1 – Sammenhæng mellem størrelsen på udfordringerne i arbejdet samlet set og de valgte fokusområder på voksenområdet og socioøkonomisk indeks	
Organisatoriske fokusområder	Socioøkonomisk indeks
En strategi for det specialiserede voksenområde	0,06
En forebyggende og mindre indgribende indsats	0,11
Sagsbehandling	-0,18*
Koordination og samarbejde på tværs af fagområder i kommunen	0,09
Koordination og samarbejde på tværs af kommuner	-0,09
Koordination og samarbejde mellem sektorer	0,09
Koordination og samarbejde med civilsamfund og andre aktører	0,13
Indsats og metode: kvalitet i indsats og metode	-0,07
Indsats og metode: tilbudsvifte	0,07
Målgruppespecifikke fokusområder	Socioøkonomisk indeks
Unge og voksne med udviklingshæmning og/eller medfødt hjerneskade	0,09
Unge og voksne med autismspektrumforstyrrelser	-0,15
Unge og voksne med opmærksomhedsforstyrrelser	-0,15
Unge og voksne med erhvervet hjerneskade	-0,04
Unge og voksne med fysiske handicap	0,07
Unge og voksne med stofmisbrug	-0,10
Unge og voksne i hjemløshed	0,15
Unge og voksne, der lever med vold i nære relationer	0,19
Unge og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen eller ungdommen	0,19
Unge og voksne socialt udsatte grønlandere	0,03
Unge og voksne i prostitution eller prostitutionlignende relationer	0,22
Unge og voksne med psykiske vanskeligheder og samtidigt misbrug	0,06
Unge og voksne med flere komplekse problemstillinger, der skal håndteres samtidigt	0,11
Unge og voksne med selvskade og/eller spiseforstyrrelse	-0,04
Unge og voksne med svære psykiske vanskeligheder og hyppig kontakt til behandlingspsykiatrien	0,08
Unge og voksne i psykisk mistrivsel med risiko for at udvikle mere alvorlige vanskeligheder	0,13
<p>Anm.: Sammenhængen mellem kommunernes oplevede udfordringer i arbejdet samlet set med hver af de organisatoriske fokusområder på voksenområdet og kommunestørrelse er belyst ud fra korrelationskoefficienten Pearsons <i>r</i>. Respondenter, der svarer 'ved ikke', er frasorteret. Sammenhængen er beregnet på baggrund af følgende kodning: meget store udfordringer = 4, ret store udfordringer = 3, mindre udfordringer = 2, slet ingen udfordringer = 1. Kommunestørrelse er opgjort som indbyggertallet pr. 1. januar 2020 (Noegletal.dk, 2020). *** p-værdi<0,01, ** 0,01<=p-værdi<0,05, * 0,05<=p-værdi<0,1, " p-værdi>=0,01.</p> <p>Kilde: Socialstyrelsens spørgeskemaundersøgelse af kommunernes oplevede udfordringer på det sociale område (2020) og socioøkonomisk indeks fra noegletal.dk.</p>	

Positive værdier indikerer, at jo højere kommunens relative udgiftspres i forhold til andre kommuner på basis af en række socioøkonomiske kriterier er, desto større udfordringer har kommunen med et fokusområde. Nogle af sammenhængene er signifikante og angivet med *, ** eller ***.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk